

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET VE AYRIMCILIĞA MARUZ
KALMALARININ ÖNLENEREK BU ALANDAKİ
MEVCUT DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ALINMASI
GEREKEN EK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULANMECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835)
TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
12 Aralık 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık sorununa, sorunun çözümü için toplumsal farkındalık oluşturma öneminde, Komisyonun yaptığı ve yapmayı planladığı çalışmalara ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, toplantının bir araştırma komisyonu toplantısı olduğuna ve Genel Kurulda yaşananların cevabını Genel Kurulda ya da basın toplantısında vermek gerektiğine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına ve yazılı basının salonda bulunmasına ilişkin açıklaması
- 4.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin açıklaması
- 5.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 6.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, terörü övmenin demokrasi kavramı içine girmediğine ve yasalara aykırı olduğuna ilişkin açıklaması
- 7.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Komisyonun çalışma yöntemine ilişkin açıklaması
- 8.- Oturum Başkanı Asuman Erdoğan'ın, katkı ve katılımlarından dolayı katılımcılara teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, Komisyonun önceki toplantılarına, bugünkü gündemine, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına ve Bakanın TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde yaptığı konuşmasına ilişkin açıklaması
- 2.- Adıyaman Milletvekili Mustafa Alkayış'ın, Komisyonun önceki toplantılarına ve TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ilişkin açıklaması
- 3.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, İsrail'in Gazze'deki katliamlarına, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Sednaya Hapishanesine ilişkin açıklaması
- 4.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, Suriye'de yaşanan gelişmelere, Sednaya Hapishanesine ve Suriye'de yerinde inceleme yapılmasını önerdiğine ilişkin açıklaması
- 5.- Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı'nın, görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ve Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına ilişkin açıklaması
- 6.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ilişkin açıklaması
- 7.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin

açıklaması

8.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına, yenidoğan çetesine, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin açıklaması

9.- Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un, Komisyonun son iki toplantısına, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ve yenidoğan çetesinin hedefinde yer almış annelerle ilgili bir inceleme yapılmasını daha doğru bulduğuna ilişkin açıklaması

10.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, kadına yönelik şiddetin araştırılmasına yönelik olarak daha önce kurulmuş araştırma komisyonlarına ve Suriye'de yaşanan gelişmelere ilişkin açıklaması

11.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, Suriye'de yaşanan gelişmelere, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ve "kadın şiddeti" kavramına ilişkin açıklaması

12.- Sağlık Bakan Yardımcısı Yasin Erkoç'un, kadına yönelik şiddet sorununa, bugün yapılacak sunumun konusuna ve Komisyon üyelerine başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

13.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, Suriye Milli Ordusuna ilişkin açıklaması

14.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz'in, Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı kapsamında Sağlık Bakanlığı genel müdürlüklerinin yürütmekte olduğu çalışmalar ve 2025 Yılı Faaliyet Planı hakkında sunumu

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme

KADINLARIN HER TÜRLÜ ŞİDDET VE AYRIMCILIĞA MARUZ KALMALARININ ÖNLENEREK BU ALANDAKİ MEVCUT DÜZENLEMELERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ VE ALINMASI GEREKEN EK TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835)

3'üncü Toplantı
12 Aralık 2024 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.07'de açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu,

Komisyonun bugünkü gündemine, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık sorununa, sorunun çözümü için toplumsal farkındalık oluşturma önemine, Komisyonun yaptığı ve yapmayı planladığı çalışmalara,

Toplantının bir araştırma komisyonu toplantısı olduğuna ve Genel Kurulda yaşananların cevabını Genel Kurulda ya da basın toplantısında vermek gerektiğine,

Görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına ve yazılı basının salonda bulunmasına,

Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine,

İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Terörü övmenin demokrasi kavramı içine girmediğine ve yasalara aykırı olduğuna,

Komisyonun çalışma yöntemine;

Oturum Başkanı Asuman Erdoğan, katkı ve katılımlarından dolayı katılımcılara teşekkür ettiğine;

İlişkin açıklama yaptı.

Bursa Milletvekili Kayıhan Pala, Komisyonun önceki toplantılarına, bugünkü gündemine, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına ve Bakanın TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde yaptığı konuşmasına;

Adıyaman Milletvekili Mustafa Alkayış, Komisyonun önceki toplantılarına ve TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara;

Sivas Milletvekili Rukiye Toy,

İsrail'in Gazze'deki katliamlarına, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Sednaya Hapishanesine,

TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara,

İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı, Suriye'de yaşanan gelişmelere, Sednaya Hapishanesine ve Suriye'de yerinde inceleme yapılmasını önerdiğine;

Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı, görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ve Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına;

Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan,

Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine,

Suriye Millî Ordusuna;

Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına, yenidoğan çetesine, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara, Suriye'de yaşanan

gelişmelere ve Suriye’de yerinde inceleme yapılması önerisine;

Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun, Komisyonun son iki toplantısına, Suriye’de yerinde inceleme yapılması önerisine ve yenidoğan çetesinin hedefinde yer almış annelerle ilgili bir inceleme yapılmasını daha doğru bulduğuna;

Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy, kadına yönelik şiddetin araştırılmasına yönelik olarak daha önce kurulmuş araştırma komisyonlarına ve Suriye’de yaşanan gelişmelere;

İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk, Suriye’de yaşanan gelişmelere, Suriye’de yerinde inceleme yapılması önerisine ve “kadın şiddeti” kavramına;

Sağlık Bakan Yardımcısı Yasin Erkoç, kadına yönelik şiddet sorununa, bugün yapılacak sunumun konusuna ve Komisyon üyelerine başarılar dilediğine;

İlişkin açıklama yaptı.

Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından, Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı kapsamında Sağlık Bakanlığı genel müdürlüklerinin yürütmekte olduğu çalışmalar ve 2025 Yılı Faaliyet Planı hakkında sunum yapıldı.

Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 15.16’da son verildi.

12 Aralık 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.07

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhâl KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Bakan Yardımcısı, Değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız, kıymetli katılımcılar ve basınımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır, Komisyonumuzun 3'üncü toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık sorununa, sorunun çözümü için toplumsal farkındalık oluşturma'nın önemine, Komisyonun yaptığı ve yapmayı planladığı çalışmalara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kadına yönelik şiddetle mücadelede çok paydaşlı ve bütüncül bir yaklaşım benimseniyor ve doğru olanı da budur. Biz de bu Komisyon toplantımızda bütüncül ve çok paydaşlı bir toplantı, araştırma gerçekleştiriyoruz. Kadına şiddetle mücadelede görevli kurum ve kuruluşların kendi görev alanlarına giren konuları burada dinlemeye devam ediyoruz. Bugün Sağlık Bakanlığımızın sunumu, açıklamaları ve sorulara yanıtları olacak. Kadına yönelik şiddet, daha önceki toplantılarımızda da söylediğimiz gibi, toplumun tümünü ilgilendiren, olumsuz ve çok boyutlu bir olgu; bütün dünyada var, Türkiye'de de var. Bütün dünyadaki bizi ilgilendiriyor ama biz kendi ülkemizdeki şiddeti ve ayrımcılığı azaltmak, en aza indirmek, mümkünse yok etmek için çalışıyoruz ve araştırmalara devam ediyoruz. Bu alanda çatışan kültürel değerler, mevcut güç dengesizlikleri, psikolojik sorunlar, ekonomik sorunlar ve benzerleri, daha pek çoğu bu konunun toplumsal çözümlere dayandığını gösteriyor. O yüzden, sosyolojik ve psikolojik sosyal çözümler, psikolojik çözümler ve kolektif iş birliği değer taşıyor. Bu arada, gençleri hedef alan çeşitli eğitim programlarının önemine vurgu yapıyoruz, toplumda bir farkındalık oluşturmaya özen gösteriyoruz. Bu toplantımız, bu Komisyonumuz da aslında 2015 ve 2022 yıllarında aynı isimle kurulan araştırma komisyonlarına benziyor. "Zaten daha önce komisyonlar toplandı, raporlar yazıldı, Türkiye'de dinlenmedik hiçbir kesim kalmadı, buna ne gerek vardı?" diyenler de olabiliyor ama toplumsal farkındalık oluşturmak ve bu sorunun çözümünün peşini bırakmamak için belki her yıl bu komisyonların yapılması gerekiyor. Her yıl bir önceki yılda yapılan çalışmalardan ortaya çıkan çözüm önerilerinin ne kadarının gerçekleştiğini denetlemek açısından da faydalı. Adımız "araştırma komisyonu" ama aslında bir önceki raporun denetimini de yapmak durumundayız. Bana kalsa her yıl bir araştırma komisyonu oluşturulmalı, teşkil edilmeli. Önleyici, koruyucu tedbirlerin sağlanması, saldırganların cezalandırılması çok önemli. Daha önceki toplantılarımızda bunları değerlendirmiştik.

Sayın Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; kadınların her türlü şiddet ve ayrımcılığa maruz kalmalarının önlenerek bu alandaki mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve alınması gereken ek tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve konuya katkı sağlayabilecek bütün kesimleri dinlemek için çalışmalarımız hızla devam ediyor. Bütçe görüşmelerimiz devam ederken her hafta en az iki toplantı yapmayı planladık, sizler için de uygundur; hatta, üç toplantı da isteyenler var galiba. Bu pazar günü de TÜİK'i dinleyeceğiz saat 16.00'da. Bu pazar günü bütçe çalışmamız var zaten, hepimiz buradayız. Bu kapsamda, ilk toplantımızda, 3 Aralık 2024 tarihinde Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç'u ve beraberindeki Bakanlık temsilcilerini dinlemiştik; 4 Aralık 2024 tarihinde de İçişleri Bakanlığına bir çalışma ziyareti gerçekleştirildi, Sayın Bakanımız Ali Yerlikaya ve beraberindeki heyetten ayrıntılı bilgiler edindik. Her bir Komisyon üyemiz için İçişleri Bakanlığımızdan gönderilen 5 adet kitap vardı, ben de onları inceledim. Şunu açıkça ifade edeyim: İnanılmaz güzel akademik çalışmalar yapmışlar, kısa, öz, can alıcı noktalara değinmişler. Bakıyorum İçişleri Bakanlığımızın kitaplarına, özellikle Polis Akademisi yayınlarına, Akademi'de de çok ciddi çalışmalar yapılmış, kendilerini tebrik ediyorum. Bugünkü toplantımıza Komisyonumuzun araştırma konusuna ilişkin Sağlık Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan ya da planlanan diğer çalışmalar hakkında bilgi almak için sizleri davet ettik; hoş geldiniz. Aramızda Bakan Yardımcımız Sayın Doktor Yasin Erkoç var, hoş geldiniz. Diğer Bakan Yardımcımız Hüseyin Kürşat Kırbıyık da gelecekti, galiba uluslararası bir toplantıya katıldı, yetiştirse Sayın Kırbıyık da gelecek. Hepiniz hoş geldiniz.

Değerli milletvekili arkadaşlarımız, söz talebiniz olduğu için gündemimizdeki işlerin görüşülmesine az sonra geçeceğiz.

Buyurun Sayın Pala.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, Komisyonun önceki toplantılarına, bugünkü gündemine, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına ve Bakanın TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde yaptığı konuşmasına ilişkin açıklaması

KAYIHAN PALA (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle, bundan önceki iki toplantının çok verimli geçtiğini söylemek isterim, gerek Sayın Adalet Bakanı gerekse Sayın İçişleri Bakanı ve ekibi bence oldukça kapsamlı, güzel sunumlar yaptılar. Orada sözünü ettikleri kitapları istemiştik, bugün elimize o kitaplar da ulaştı. İçişleri Bakanımıza bizim adımıza da teşekkürlerimizi iletirseniz memnun oluruz. Gerçekten çok önemli, bizim bugüne kadar bilmediğimiz bazı konuları ve özellikle bu sorunun niye sürdüğüne ilişkin, nerede sıkıntı olduğuna, ne yapılması gerektiğine ilişkin fikirlerini içtenlikle bizimle paylaştılar. Bundan büyük bir memnuniyet duyduğumuzu söylemek isterim.

Sağlık Bakanlığının sunumunu da birazdan izleyeceğiz ancak burada Sayın Bakan yok, böyle bir toplantıda ben Sayın Bakanın da burada olmasını beklerdim doğrusu. Dolayısıyla, bunu özellikle tutanaklara geçmesi açısından da söylüyorum ve Sayın Bakanın dün akşam Mecliste Meclisin adabına uymayan konuşması nedeniyle de -keşke burada olsaydı yüzüne söylemek isterdim- kendisini kınıyorum. Umarım bir an önce özür diler ve bir sağlık bakanına yakışan biçimde Meclise ve milletvekillerine hitap eder.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun

Sayın Alkayış.

2.- Adıyaman Milletvekili Mustafa Alkayış'ın, Komisyonun önceki toplantılarına ve TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ilişkin açıklaması

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, ben de teşekkür ediyorum. Bakan Yardımcıma, değerli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum.

Geçen yaptığımız toplantılarda hem Adalet Bakanımızın hem de İçişleri Bakanımızın hakikaten konuya yaklaşımı, etkinliği, buna ilişkin devletimizin, Hükümetimizin verdiği çabayı gerçekten yakından gördük. Kitaplarımız da gelmiş. Esasen bu noktada tam bir adanmışlık da var. Sağlık Bakanlığımızın da sunumunu dinleyeceğiz. Tabii, dün, hepimiz Parlamentodaydık, Genel Kuruldaydık. Eleştirilerin olması doğal, lehte, aleyhte doğal ancak her şeyin de kendi tadında gitmesi lazım yani hukukçu olduğumuz için de her tarafa olduğu oranda bakmak lazım. Olmaması gereken bir üslupla meseleye yaklaşıldı, sonuç itibarıyla hepimizi rahatsız eden şeyler, üsluplar oldu ancak kabul etmek lazım ki muhalefet partilerinin Bakan Bey'i konuşturmamalarını, ısrarla yaptığı çalışmaları, kendisini ifade etme ve çalışma ortamını da bıraktırmadıklarını, masaya vurduklarını gördük. Dolayısıyla -herhâlde hepimiz milletvekiliyiz- çok farklı düşüneceğiz ki buralardan gerçekten bir şeyler çıkabilsin, toplumumuza katkımız olabilsin. Komisyonlarımızda da, Genel Kurulda da fikirlerimizi en aykırı şekilde dile getirelim ama bunu da belli bir prensip içerisinde yapalım. Karşımızdaki de Türkiye Cumhuriyeti'nin Sağlık Bakanı yani bütün bu işlemlerin yürütüldüğü organizasyonun başındaki insan. Bu vesileyle, biraz daha sağduyulu davranılırsa en azından meseleler de ortaya çıkar. Tabii, biz bu dönem milletvekiliyiz, aslında geçen dönemlere göre iyi de bir dönemde olduğumuzu önceki vekillerimiz söylüyorlar. Bu noktada, üslup noktasında hepimizin kendimize dikkat etmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Sağlık Bakanlığımızın da sunumunu merak ediyoruz. Zaten kadına her türlü şiddetin önlenmesi için bütün kurumların, bütün bakanlıkların, bütün kuruluşların yekvücut mücadele etmesi gerekiyor. İnşallah, buna da muvaffak oluruz diyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, toplantının bir araştırma komisyonu toplantısı olduğuna ve Genel Kurulda yaşananların cevabını Genel Kurulda ya da basın toplantısında vermek gerektiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Değerli vekillerimiz söz vereceğim ama şunu söyleyeyim: Bizim bu Araştırma Komisyonu toplantımız, Genel Kurulun sağlamasını yapmak, Genel Kurulu yorumlamak, değerlendirmek ve Genel Kurula not verme toplantısı değil. Görüşlerinize saygı duyuyoruz ama Genel Kurulda olanın cevabını Genel Kurulda ya da basın toplantısında vermek gerekir. Biz kendi konumuzla ilgili çalışmaya devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Toy.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, İsrail'in Gazze'deki katliamlarına, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Sednaya Hapishanesine ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - Sayın Başkan, Sayın Bakanımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 3'üncü toplantısının hayırlı olmasını diliyor, toplumumuz ve insanlık adına değerli neticeler elde edilmesine vesile olmasını temenni ediyorum.

Kimi insanların korku ve vahşet içeren filmler izlemesinin, izleyebilmesinin bir sebebinin izlediklerinin gerçek hayatta başına gelmeyeceğinden, gerçekte yüzleşmeyeceğinden emin olmasının verdiği güven olduğu söylenir. Soykırımcı İsrail ve Esed canisinin yaptıkları bir film sahnesinde gerçekleşmiyor. Bilakis, yaşadığımız dünyada günümüzde hiçbir insanın güvende olmadığını, insanlığın ürettiği tüm anlam ve değer dünyasının tehdit altında olduğunu bize gösteriyor çünkü müşahade ettiğimiz vahşet ister bir insan ister topluluk ister bir devlet olsun, başka kimlerin benzer niyetlerine ruhsat teşkil edeceğini, ilham olacağını, bu ateşin ne zaman ve kime sıçrayacağını öngörülemez ve fakat mümkün kılabilir. Empati yapabilen herkes gibi ben de hâlâ gözlerimin gördüklerine, kulaklarımın işittiklerine inanmıyorum, nasıl bir hırs, nasıl bir motivasyon, hangi dinî ideolojik veya siyasi gerekçe ya da nasıl bir psikolojik altyapı ve ruhsal boşluk bu canilikleri düşündürüyor ve harekete geçiriyor idrak edemiyorum.

Değerli arkadaşlar, hâlâ katliamlarına devam eden Batı'nın sadist ve şımarık çocuğu İsrail'in yaptıklarını bir düşünün. Gazzeli bebek ve kadınları hunharca katledip kundaktaki bebekleri çürümeye bıraktı, hamile kadınları kanamalı ölüme terk etti. Tüm bunlar dünyanın gözü önünde oldu ve olmaya devam ediyor. Suriye'de çok şükür çöküşüne şahitlik ettiğimiz, yine birilerinin beslemesi devrik Esed ve Baas rejiminin bir devleti ve halkını yönetmek adına yaptıkları eğer bugün engellenememiş olsaydı daha ne kadar sürecekti düşünmek bile istemiyorum. Muhafızlar iki gün içinde Şam'ı kurtardılar fakat günler geçmesine rağmen Sednaya cezaevindeki tüm tutuklulara maalesef ulaşamadılar. Dünyanın gördüğü en vahşi cezaevlerinden biri olan Sednaya'da 1,5 milyon insanın işkenceden geçtiğini, yüz binlerce kişinin sistematik olarak öldürüldüğünü, yine kadınların sistematik olarak tecavüze uğradığını, yer altına doğru ilerleyen katlarda on binlerce

mahkûmun hâlâ kurtarılmayı beklediğini görüyoruz ve artık gözlerimiz acıyor, kalbimiz kanıyor. Asit odaları, pres makinaları, kazıklar, işkencenin en insanlık dışı uygulamaları, serbest kalan gencecik kadınlar, erkekler; kimi aklını kaybetmiş, kimi konuşma yetisini kaybetmiş, kimi adını bile unutmuş.

Değerli arkadaşlar, elbette bunları konuşmak bile katlanılır değil fakat bugün, bu Mecliste kayıt altına alınmasını ve hafızalarda yer almasını mazlum ve mağdurların haklarının savunulması adına çok önemsiyorum. Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, eğer bu insanlara biz kapılarımızı açmamış olsaydık ve onları bu süre içerisinde misafir etmemiş olsaydık kim bilir daha nice kadın ve çocuk ölmüş olacaktı fakat sadece olanı biteni konuşur ve nedenleri göz ardı edip gerekli sorgulamaları yapmazsak, İsrail ve altmış bir yıllık Baas rejimlerine bir sonuç olarak bakarsak hem bireysel hem de küresel boyuttaki ahlaki ve insani çürümeyi net olarak kavrayamayız. Çünkü İsrail'in ve Esed'in bu kadar alçalabilmesinin en büyük nedeni her tür desteği aldığı, destekleriyle ayakta kaldığı bu şiddeti doğuran, besleyen ve destekleyen hepimizin malumu olan devletler ve kurdukları düzenlerdir. Geldiğimiz noktada, bu düzenin ürünü olan uluslararası kuruluşların acizliğini ve iflasını müşahade ediyor, insanlık adına yazılmış tüm bu metinlerin birer paçavra döndüğü ve hiçbir anlamının kalmadığı gerçeğiyle yüzleşiyoruz.

Bu duygularla ve insanın insana bu denli zulmettiği bir döneme müşahade etmenin hicabı içerisinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ve vizyonunda ne pahasına olursa olsun yine mazlumlardan yana olmaya, haktan ve adaletten yana olmaya, bu anlamda mücadele etmeye devam edeceğimizi, konuşacak tek biz kalmış gibi daima zalime karşı duracağımızı şahsım ve davam adına ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurun.

4.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, Suriye'de yaşanan gelişmelere, Sednaya Hapishanesine ve Suriye'de yerinde inceleme yapılmasını önerdiğine ilişkin açıklaması

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, kıymetli arkadaşlarım; ben de hepinizi saygı sevgi ve muhabbetle selamlıyorum. Komisyon çalışmalarımızın kadınlarımız başta olmak üzere ülkemizin her bir ferdi için de yarar sağlamasını diliyorum.

Evet, Vekilimiz bahsetti, ben de aynı konuya değinmek isterim. Birçok toplumda birçok kesimin, birçok partinin “Suriyelilerin ne işi var burada, neden kapılarımızı açıyoruz?” dediği bu noktada aslında bugün vicdanlarımızın da sesi harekete geçiyor. Özellikle, Sednaya Hapishanesinde yaşayan kadınların, bu zulmü, bu işkenceyi gören kadınların... Sayın Başkanım eğer mümkünse ben Komisyon olarak gidip bu kadınların dinlenmesi, görülmesi gerektiğini düşünüyorum, onlardan da bunu dinlememiz gerekiyor. Sayın Cumhurbaşkanımız, Türkiye bu vatandaşlara kapılarımızı ve gönüllülerimizi açmasaydı belki de orada bu işkenceyi yaşayan kadınların sayısı daha da artacaktı. Ben oraya bir ziyaret gerçekleştirilmesini öneriyorum. Kadına şiddet her yerde maalesef aynı ama son dönemlerde yaşadığımız, özellikle İsrail'in zulmü ve altmış bir yıllık Baas rejiminin zulmü kabul edilir değil.

Ben teşekkür ediyorum.

Bu önerinin değerlendirilmesini rica ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına ve yazılı basının salonda bulunmasına ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Mahmut Tanal'ı gözlerim aradı doğrusu. Niye? Medyayla ilgili konuşacağım şimdi.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Genel Kurulda.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Görsel medyamızın içeride kalmasını rica edecektim istedikleri takdirde, genelde dışarı çıkmaya davet ediliyor ama kendiliklerinden çıktılar. Diğer medyamız burada, sağ olsun.

Bu açıklamanızı da önerinizi de görsel medya duysa olurdu.

Bu konuda görüş belirtmek isteyen arkadaşımız var mı?

Selcan Vekilim, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı'nın, görsel basının kendiliğinden salondan çıkmasına, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ve Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına ilişkin açıklaması

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Basın mensubu arkadaşların kendiliğinden çıkması, maalesef, biraz kaygı verici; demek ki çok içselleştirmişler sürekli onların çıkarılıp onların dışında bütün görüşmelerin yapılmasını. “Sansür” demek istemiyorum çünkü zaten yazılı basından arkadaşlarımız burada, öyle bir uygulama yok ama fazla içselleştirmişler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Acaba şöyle mi oluyor? Toplumsal olarak bakınca şiddet rating yapıyor, şiddetsizlik yapmıyor mu?

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sağlık Bakanlığından gelen bürokrat arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum önce.

Şimdi, Genel Kurulda yaşananlar elbette ki bu Komisyonun konusu değil ama takdir edersiniz ki hepimiz de dün gecenin şokundayız, çok geç saatlere kadar süren, çok da tatsız, incitici bir tartışma ortamı vardı. Şunu söylemek istiyorum: Bazı konular siyasetüstü. Şimdi,

burada biz uzlaşabilirsek aslında bunları yaşamayacağız. Yani bir ülkede bebekler, onları yaşatmaya çalışmakla sorumlu hastanelerde, hastane odalarında doktorların eliyle katlediliyorsa, iktidardaki kim olursa olsun, Sağlık Bakanının adı ne olursa olsun, muhalefettekilerin isimleri ne olursa olsun infial yaratması gereken bir konudur bu ve hepimizin aslında yani sadece muhalefetin değil hepimizin de bu yaşananlar karşısında öfkelenme hakkımızın olması gerekir çünkü bu, öfkelenilecek, duygularımızı zaman zaman kontrol edemeyebileceğimiz çapta bir trajedidir. Şimdi, burada uzlaşabilirsek aslında sonrasında yaşanan tartışmalara vesaireye belki böyle daha tahammüllü bakabileceğiz. Dolayısıyla Sayın Bakanın, kendi açısından, Sayın Bakana yöneltilen birtakım eleştirilerin ya da suçlamaların dozunu aştığını düşünüyor olabilir ama yaşanan trajedinin çapı doğrultusunda ve sorumluluk makamında oturması bağlamında da tahammül etmesi gerekir, biz bunu bekleriz. Bu, şey demek değil yani hepimizin hakaret özgürlüğü demek değil ama tahammül etmekle yükümlüdür. Dolayısıyla dün gece yaşananlardan sonra biz isterdik ki -Kayıhan Hocanın dediği gibi- Sayın Bakan burada olsun, en azından kendini anlatamadığını düşünüyorsa da burada fırsatı varken daha sakın bir ortamda birkaç cümleyle kendini daha rahat ifade etsin, edemediğini düşünüyorsa dün gece. Ama biz de özür beklentimizi kendisine iletelim ve hem Meclisin manevi şahsından hem de özellikle ben İYİ Parti Grubu adına da söylemek istiyorum, Grup Başkan Vekilimiz Turhan Çömez'den de kullandığı o bütün aşağılayıcı, hakaretamiz ifadeler için özür dilesin. Ben bürokratları aracılığıyla özür beklentimizin kendisine iletilmesini de talep ediyorum. Yani bundan sonrasında zaten Komisyonun kendi konusu çerçevesinde verimli çalışacağımıza inanıyorum ama bunu iletmek de hakkımız bizim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Buyurun Vekilim.

6.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - Aslında, siz “Genel Kurulda konuşulsun.” dediniz ama böyle söyleyince de cevap hakkı doğru dolayısıyla.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ama siz de Suriye'yi konuştunuz.

RUKİYE TOY (Sivas) - Orada kadınları konuştuk. “Kadın” deyince biz ırk, dil, din ayırmadan kadın şiddetini konuşuyoruz. Yani hiçbir mazlum kadına dinini sormayız, ırkını sormayız, dilini sormayız; mazlum, mazlumdur, o yüzden burada konuşulmalıdır kayıtlara geçmesi açısından. Fakat Başkanımız uyarıyordu “Genel Kurulda konuşulanları konuşmayalım.” diye.

Bazı şeyler etki-tepki meselesidir. Sıralara vurulup “İstifa, istifa!” diye bağırılırken, “Küstah!” diye hakaret edilirken Sayın Bakanımızın da üslubunda bir değişme olmuş olabilir. Bu, karşılıklı olduğu için yani eğer bir fırsat verilseydi, sükûnet sağlansaydı, sorular usulünce ve üslubunca olsaydı Sayın Bakanımızın da usulünce ve üslubunca cevap vereceğini hepimiz görebilirdik, dinleyebilirdik. Fakat ortam o kadar gerildiği ve sıralara, masalara vurulduğu için de kimse kimsenin dediğini duymadı. Bu anlamda eğer bir özür varsa karşılıklı olmalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Buyurun Asuman Hanım.

7.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin açıklaması

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Ben de Komisyonumuzu saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bakanlığımızdan gelen Bakan Yardımcımıza ben de hoş geldiniz diyorum.

Ben, Asuman Vekilimizin -adaşım- bahsettiği konuya değinmek istiyorum çünkü Komisyonumuz tarihî bir süreçte kurulmuş bir Komisyon, gerçekten insanlık dışı muamelelerin sergilendiği ve bunların medyada şu an çok yoğun bir şekilde yer aldığı bir süreçten geçiyoruz; bu tarihî sorumluluğu yerine getirmeliyiz. Kadına yönelik şiddeti konuşuyoruz, insanlığa yönelik şiddetin sınırsızca yaşandığı Suriye hapishanelerinde Suriye'deki insanların yaşadığı o zulme bizler tanık olmalıyız. Özellikle -hatırlar arkadaşlarımız- Suriye hapishanelerindeki kadınlarla ilgili uzun zamandır sivil toplum kuruluşları olarak da ziyaretler planlanıyordu -geçmişte, tabii, şimdi değil- ama bunların alenen gün yüzüne çıktığını görüyoruz şu anda ve kadınlara yönelik, özellikle kadınlara yönelik şiddetin her türlüşünün yapıldığı bu hapishaneyi -inşallah başka yoktur, bilmiyoruz, bir bilgim yok- gidip orada incelemenin, orada o insanları, kurbanları, mağdurları dinlemenin bizim tarihî bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Milletvekilleri olarak da biz Gazze'ye de gitmeyi istedik mesela, kendi uluslararası komisyonumuzla, maalesef başaramadık ama gidip canlı tanık olarak bu tarihî süreci izlemek, orada insanları dinlemek, gazetecilerle konuşmak, mağdurlarla konuşmak bence çok kıymetli ve çok önemli. Bunun altını çizmek istiyorum ve bu anlamda bütün arkadaşlarımızın desteklerini talep ediyorum çünkü gerçekten, bu, yıllar sonra konuşacağımız, anlatacağımız ve inşallah, bir daha yaşanmaması için mücadele vermemiz gereken bir konu. Maalesef, uluslararası kurumların ne kadar çürümüş, ne kadar içinin boşaltılmış olduğunu görüyoruz bugün. Bu hapishaneler ziyaret edilip denetlenmiyor muydu? Güya denetleniyordu, öyle söylenmişti. Dün, İnsan Hakları Günü'ydü, tam anlamıyla bu uluslararası kurumdan neden güçlü sesler çıkmıyor? Neden hem Gazze'de hem Suriye'de yaşananlar tarafsız bir şekilde, çifte standart gösterilmeden anlatılmıyor ve savunulmuyor? Bunca mazlum Suriyeli vatandaşlarımıza sahip çıkmış bir ülke olarak, bu ülkenin vatandaşları olarak ve milletvekilleri olarak bunları bizzat gözlemlemek, ziyaret etmek, raporlarımızda bunlara yer vermek bence bizim gerçekten önemli bir görevimizdir. Ben, buradan, gerçekten, Suriye halkının başardığı bu zaferin daim olmasını, birlik, beraberlik içinde inşallah ülkelerini inşa etmelerini ve geleceğe güvenle bakacak bir toplum ve ülke kurmalarını temenni ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanımızın gösterdiği liderliğin de bütün dünyaya örnek olması açısından burada altını çizmek istiyorum. İnşallah, önümüzdeki günlerde Suriyeli kardeşlerimizin, komşularımızın çok güzel, köklü, müreffeh, refah içinde yaşadıkları, onca zulmü unuttukları günler yaşamalarını diliyorum.

Başkanım, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Ersever.

8.- *Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Sağlık Bakanının Komisyonun bugünkü toplantısında bulunmamasına, yenidoğan çetesi, TBMM Genel Kurulunda Sağlık Bakanlığının 2025 yılı bütçe görüşmelerinde Bakanın konuşması esnasında yaşananlara, Suriye'de yaşanan gelişmelere ve Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin açıklaması*

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Heyete hoş geldiniz diyorum, hepiniz hoş geldiniz.

Tabii, gönül isterdi ki Sağlık Bakanı burada olsun, çünkü tartışma devam ediyor, biz de o konuyla ilgili soru soralım. Milletvekili arkadaşlarım da değindi, yenidoğan çetesi toplumda gerçekten büyük infial yaratmış bir durum çünkü bebek katliamları on yıl öncesine dayanan, geçmiş olan bir durummuş yani adli vaka olarak da öyle diyelim. Beklenti, Bakan selamlama yaptıktan sonra bu çeteye ilgili konuşmasıydı yani bunu açıklayabilseydi... Bu konu günlerdir medyada işleniyor ve bu konuyla ilgili hepimiz çok telefon ve vatandaşlarımızdan ciddi anlamda şikâyet alıyoruz. Konu üzerinde zaten iki kalem bir değinme yaptı, sonrasında da olayın şekli değişti yani işte, hakaretvari durumlar söz konusu oldu ama bakanlarımızın hiçbir zaman şunu da unutmaması gerekiyor: Orası bir Millet Meclisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletvekilleri seçilerek geliyor, bakanlar atanarak geliyor, orada soru sorma ve cevap alma hakkımız mutlaka her zaman var ve bu Bakanın daha sakin olması gerekiyordu çünkü Sağlık Bakanlığı son günlerde çok gündemde, özellikle yenidoğan çetesi -şimdi Bakan Yardımcılarına da soracağız sorularımız üzerine- sağlıktaki şiddet, hastanelerden randevu alınamamasıyla ilgili çünkü biz milletvekili olarak gerçekten neredeyse randevuya çalışıyoruz ve yoğun bakımlarda yer bulmaya çalışıyoruz. Bunlarla ilgili belki daha detaylı basına da bilgilendirme yapabilirdi, dün de daha sakin olup bu konuda bizi bilgilendirebilirdi diye düşünüyorum.

Suriye konusuna gelince, tabii, bizim de istediğimiz, Suriye'nin sınırlarının bozulmaması ve çok yakın zamanda bir hükûmetin kurularak ülkeye ve insanlarına sahip çıkması anlamında. Son on-on beş yıl öncesine bakarsak dünyanın birçok yerinde Ezidiler başta olmak üzere -özellikle Ezidi kadınlar ve Suriyeli kadınlar- dünyanın birçok yerindeki kadınlar çok fazla şiddete maruz kalıyorlar. Bu konuda hepimiz duyarlıyız ve tabii, biz de isteriz oradaki hapishanelerde bu konuyla ilgili detaylı çalışmalar yapabilelim yani dünyanın aslında bütün hapishanelerinde kadın konusuna keşke girebilsek ama ülkemizdeki sorunlar da bu anlamda büyük, bir sıralama olursa tabii ki biz de bu konuda eşlik ederiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Hocam.

9.- *Antalya Milletvekili Serap Yazıcı Özbudun'un, Komisyonun son iki toplantısına, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ve yenidoğan çetesinin hedefinde yer almış annelerle ilgili bir inceleme yapılmasını daha doğru bulduğuna ilişkin açıklaması*

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle bize sunduğunuz bu fırsattan dolayı sizin şahsınıza teşekkür etmek istiyorum çünkü çalışmalarımızın çok verimli bir biçimde geçmesini sağlıyorsunuz ve bu çerçevede, tıpkı Kayıhan Hocam gibi, Adalet Bakanlığı ve Sayın İçişleri Bakanlığı yaptığımız toplantıların çok verimli geçtiğini belirtmek istiyorum. Bizler aydınlandık ve edindiğimiz bilgiler çerçevesinde bizler de kamuoyunu aydınlatacağız çünkü kamuoyunda şöyle bir algı var: Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı yeterince konuya hassasiyet göstermediği için bu sorunlar büyüyerek devam ediyor. Oysa öyle olmadığına bizzat vâkıf olduk, çok ciddi çalışmaların yürütüldüğünü gördük ve biz de milletvekilleri olarak üzerimize düşen görevi yerine getireceğiz.

Şimdi, bu Suriye'deki vahşet manzaralarına tabii ki insan sıfatına yakışan bir ruha sahip herhangi bir kişinin tepki göstermemesi, duyarsız kalması mümkün değil ancak biz Türkiye Cumhuriyeti devletinin Parlamentosunda görev yapıyoruz ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir alt komisyonunu oluşturuyoruz ve Komisyonumuzun görev süresi de Meclis İktüzüğü hükümlerine göre sınırlanmış bir süre. Dolayısıyla, tabii ki Suriye'ye gitmek, oradaki vahşeti incelemek, kamuoyunu aydınlatmak çarpıcı bir fikir olabilir ama bence asıl odaklanmamız gereken konunun uzağına düşmüş olabiliriz, belki o ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturabilir. Dolayısıyla, bizim öncelikle Türkiye'deki kadın ve şiddet ile ayrımcılık sorununa eğilmemiz gerekiyor. Elbette bu çerçevede Türkiye'de yaşayan göçmen kadınların da karşı karşıya kaldıkları sorunları dikkate almak zorundayız çünkü onlar da bu topraklarda hayatlarını sürdürüyorlar.

Şimdi, madem öneriler sunma durumumuz, yetkimiz var. Bu yenidoğan çetesiyle ilgili hadise, aslında bizzat kadının ruh dünyasıyla ilgili olan bir hadise. Ben anne olmadım, çocuk sahibi değilim ama kurduğum empatiyle elbette anlayabiliyorum. Bir kadın dokuz ay boyunca kaniyla, canıyla karınında bir canlı besliyor ve onu dünyaya getireceği, yetiştireceği yönünde hayaller kuruyor ve sonunda -bir tıbbi hata değil bu- çok ciddi bir çeteleşmenin neticesinde çocuğunu kaybediyor. Böyle bir kadının ruhsal sarsıntısı herhâlde kolay atlatılacak bir sarsıntı değil. Dolayısıyla, eğer önerilerimiz dikkate alınacaksa, yeni doğan çetesinin hedefinde yer almış bebek kayıpları nedeniyle mağduriyet yaşamış olan -bu bir şiddettir- o şiddete maruz kalmış olan annelerle ilgili bir inceleme yapmayı daha doğru buluyorum.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum ve Sağlık Bakanlığını temsilen gelen bürokratlarımıza da bu vesileyle hoş geldiniz diyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Kıymetli Hocam.

Aslında çocuğa şiddeti araştıran başka bir komisyonumuz var ama çocuk olunca anne de söz konusu olduğu için...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben annelerle ilgili diyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tabii dikkate aldık.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu'nun, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şunu söyleyeceğim, tabii bu konuda herkes görüşünü açıklayacak belki. Başkan ya da Başkanlık Divanının herhangi bir öneriyi doğrudan oylama yapmadan kabul etme, kabul etmeme hakkı var. Biz Suriye ziyareti konusunda bunu değerlendirelim. Buradaki çalışmalarımızı, yurt içindeki çalışmalarımızı asla aksatmayacak biçimde bizim artı zamanımız var zaten haftada 2 toplantı yapsak geriye kalan günlerimiz var. Üç artı bir ay süremiz var, dördüncü ayda da yapabiliriz ama bence bunu yapacaksak hızlı yapmamız lazım; onu bir aramızda kararlaştıralım ama Türkiye'deki çalışmaları aksatıp, onun yerine ötekini koymak değil bu.

Çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Dora.

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcım öncelikle hoş geldiniz.

Benim çok merak ettiğim aslında hani belki düzenleme olarak teklif edebileceğimiz hususlardan bir tanesi şu şekilde: Nasıl sürücü ehliyetlerinde, ehliyet sahiplerinin belli aralıklarla, düzenli aralıklarla aynı sürüş becerisinin olup olmadığı kontrol ediliyorsa...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bakanlıkla ilgili bölümde söyleseniz daha iyi olur; şimdi genel öneriler...

ZUHAL KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş) - Peki, tamam, teşekkür ediyorum. Geciktiğimden dolayı kusura bakmayın.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Estağfurullah.

Buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

10.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, kadına yönelik şiddetin araştırılmasına yönelik olarak daha önce kurulmuş araştırma komisyonlarına ve Suriye'de yaşanan gelişmelere ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Her dönem bu kadına şiddet komisyonunun kurulması gündeme geliyor ve çalışmalarını da büyük bir disiplinle yürütüyor. Hani “Bu dönem tekrar neden kuruldu?” diye bir tartışma oldu. Edison 5.000 defa çalışma yapmış ampülü bulmak için, gazetecinin biri sormuş, demiş ki: “5.000 defa başarısız oldunuz.” O da demiş: “Hayır, 5.000 defa ben hedefime yaklaştım.” İnşallah bizde bu çalışmalarla...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ne kadar çok toplantı yaparsak diyorsunuz...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Evet, az toplantıyla çok iş yapmayı inşallah başarırız diye bir temennide bulunarak başlamak istiyorum.

Suriye olayına gelince, Sayın Genel Başkanım, mültecilerin burada bulunmasının büyük bir siyasi öngörüyle onların güvenli, huzurlu ve onurlu bir şekilde ülkelerine dönmelerini her zaman ifade etti. Özellikle seçim zamanı muhalefetin yaklaşımı da mültecilerin kendi ülkelerine bir an önce dönmeleriyle alakalı oldu her zaman ama şimdi biz Suriye'de yaşanan bu vahşeti görünce gerçekten insani anlamda ne kadar büyük bir şey yapıldığını çok daha iyi anlıyoruz. Tabii, burada felsefi olarak da bir paradoks yaşıyor bütün ülkelerde. Yani biz ileri medeniyet düzeyinde olan ülkelerin o mültecileri kabul etmemek için neler yaptığını da gördük. Onların vicdani sorumluluğu ne düzeyde tabii onu kestiremiyoruz ama biz bu en son yaşananlar ve gördüklerimizle vicdanen gerçekten güzel bir şey yaptığımızı öngördük. İnşallah mülteciler kendi ülkelerine döndüklerinde bizim ülkemizle alakalı daha olumlu adımlar atacağını düşünüyoruz; bunun da ileriki dönemde aslında Türkiye'nin büyük yararına olacağını ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan başka söz isteyen yok galiba.

Buyurun.

11.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, Suriye'de yaşanan gelişmelere, Suriye'de yerinde inceleme yapılması önerisine ve “kadın şiddeti” kavramına ilişkin açıklaması

BURCUĞÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler Başkan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bakanlık bürokratlarına da hoş geldiniz diyorum.

Komisyon üyesi değilim, bugün Sağlık Bakanlığı olduğu için özel olarak katılmak istedik, takip etmek istedik. Açılan ön gündem de bizim açımızdan kıymetli bir gündem, önemli bir tartışma. Sonuç olarak, Suriye'de vekâlet savaşı başladığından bu yana orada ciddi bir suçlar bütününden bahsedebiliriz, özellikle kadına ve çocuğa suçlar bütününden bahsedebiliriz. Bu noktada, bir düzeltme yapma ihtiyacımız var. Şimdi, “mülteciler” diye bahsediyoruz ama Türkiye sadece Avrupa'dan mülteci kabul ediyor, Suriye'den gelenler ne yazık ki geçici koruma statüsünde; bu aslında bir statüsüzlük, çalışma hakkının kaybı. Hâliyle güvencesiz ve kaçak çalışmak zorunda kalıyorlar. Önümüzdeki günlerde Vezir Nourtani davası var, bunun bir örneğidir; organları çalınarak katledilmiş, yakılmış, canlıyken yakılmış bir işçi. Çalıştıkları iş yerlerinde güvencesizlik nedeniyle tacizle, tecavüzle karşılaşan, bunu şikâyet ettiğinde Geri Gönderme Merkezlerine gönderilen kadınlar var. Aslında, Suriye'den geçici koruma statüsüyle bu coğrafyaya gelen kadın ve çocukların güvenliği hem orada... Bizim açımızdan Baas rejiminin ne olduğu çok nettir, diktatörlük rejimidir. Eminiz ki çok büyük acılar yaşatıldı, büyük şiddetler uygulandı ve bu noktada da kadınların ve çocukların bilhassa güvenliğinin sağlanmasını önemsiyoruz. Suriye'ye muhakkak ziyaretler yapılabilir ama bu

ülkede hâlen kamplar vardır, bu kamplara ilişkin çok ciddi iddialar vardır, Suriye’den gelip Geri Gönderme Merkezlerine gönderilen kadınlara dair de çok ciddi iddialar vardır. Bunları da bu Komisyonun -madem bununla ilgilenecek- gündemine alabileceğini düşünüyoruz, tabii ki Komisyon üyelerinin tartışma konusudur, biz fikrimizi ifade ediyoruz.

Bu noktada, bir şeyden bahsetmek istiyorum: Baas rejiminin suçlarını elbette konuşalım; bütün insanlığa, kadına, çocuğa yönelik suçları konuşalım, bunların hiçbirinden de hiçbir şekilde geri durmayalım fakat Özgür Suriye Ordusunun, Suriye Millî Ordusunun da suçlarından bahsetmek gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bunlar bizim Komisyonumuzun konusunun dışında, askerî konular.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Devam etmesine izin verirseniz kadın konusuna bağlayacak zaten.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kadın konusu, kadın konusu...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Mümbiç’te kadına yönelik şiddete karşı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı, erkek egemenliğine karşı mücadele eden kadınların örgütlülüğünü sağlayan Zenubiya Kadın Topluluğundan Kamar El-Soud, Ayşe Abdulkadir ve İman isimli -bakın, İman’ın soyadını bilmiyoruz- üç kadın katledildi. Suriye’de devam eden savaş, kadınlara ve çocuklara yönelik suçların tekrar tekrar öğretilmesidir, Kuzey ve Doğu Suriye de dâhil bütün coğrafyasında. Bugün, biliyorsunuz, İsrail Şam’a yaklaştı, Gazze’de işlediği suçları biliyoruz. Bütün coğrafyaya dair tutum almak, İsrail’in bütün destek kanallarını kesmek ve böylece kadına ve çocuğa yönelik suçları da engellemeye dair net tutum almak gerektiğini düşünüyoruz. En nihayetinde, açılan tartışma konusu doğrudan Komisyonun belki konusu değil ama bu Komisyon açısından önemli çünkü bu coğrafyada birlikte yaşadığımız kadın ve çocuklardan bahsediyoruz. Eğer onların güvenliği yoksa bizim de güvenliğimiz yoktur. Tamamının gündemde olmasını, tamamına dair bir dayanışma ve şiddetin engellenmesi sürecinin işlemesi gerektiği düşünüyoruz.

Bir de çok iyi niyetli olduğunu anlıyorum ama “kadın şiddeti” diye bir kavram kullanılıyor, bunun niyetini anlıyoruz ama “kadına yönelik şiddet” ya da “erkek şiddeti” kavramları bu anlamda hem alanda çalışan örgütler, dernekler, vakıflar açısından doğru kabul edilen hem de feministler açısından doğru kabul edilen, kadın mücadelesi açısından doğru kabul edilen kavramlar. Hani, bu anlamıyla da... Kadın şiddeti biraz daha anlam açısından kadınlar şiddet uyguluyormuş gibi anlaşılabilir.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bizim Komisyonumuzda galiba “kadın şiddeti” kavramı kullanılmadı, “kadına şiddet” diye kullanıldı.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Biraz önce “kadın şiddeti” diye -dil sürçmesi olduğunu tahmin ediyorum, hani, diyorum zaten, niyet iyidir- dil sürçmesi oldu. Hani, bu tutanağa geçsin -bunun bir dil sürçmesi olduğunun farkındayız- tutanakta da belki düzeltme yapılabilir diye.

Teşekkür ediyoruz söz hakkı için.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Değerli milletvekili arkadaşlar, kıymetli katılımcılar; gündemimizdeki işlerin görüşülmesine başlıyoruz.

Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü Sağlık Bakan Yardımcısı Sayın Doktor Yasin Erkoç’a veriyorum.

Buyurun Sayın Erkoç.

12.- Sağlık Bakan Yardımcısı Yasin Erkoç’un, kadına yönelik şiddet sorununa, bugün yapılacak sunumun konusuna ve Komisyon üyelerine başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şiddet, insan onuruyla bağdaşmayan bir söz, kadına şiddet ise sözün bittiği yer; ne yazık ki tüm dünyada var olan bir insanlık sorunu. Bir taraftan, sürekli gündemde tutulması gereken özel bir konu, diğer taraftan, bu konu gündemde tutulurken iletişim doğru kurgulanmazsa şiddeti sıradanlaştırma riski taşıyan hassas da bir konu. Yani, her boyutuyla çok iyi analiz edilmesi gereken bir konu. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün, burada, kamuoyunda kısaca Kadına Şiddet Komisyonu olarak bilinen Meclis araştırma Komisyonuna Sağlık Bakanlığı olarak bilgi sunmak için bulunuyoruz.

Komisyonunuz 15 maddeden oluşan bir çerçeve çizmiş. Bakanlığımız Komisyonunuz tarafından oluşturulan 15 maddelik çerçeveyi esas alarak sizlere bilgi arz edilecek. Çizdiğiniz çerçevede Sağlık Bakanlığı olarak ne yapıyoruz, bunu anlatacağız. Konu farklı düzeylerde, farklı genel müdürlüklerimizin uhdesinde, tahmin edeceğiniz gibi, konunun insicamını bozmamak için sunumu Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğümüz Emrah Ceviz Bey yapacak.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; insanlığın onuru için uğraşan çok ama çok anlamlı bir konuyu analiz edip çözüm üretmeye çalışan siz değerli Komisyon üyelerine başarılar diliyorum. Hayata anlam katan, hayatın hayatı olan tüm kadınların güven ve huzur içinde yaşadığı bir dünya dileğiyle heyetinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, izin verirseniz Genel Müdürlüğümüz sunumuna başlayacak efendim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Uzman Doktor Emrah Ceviz Bey, buyurun.

IV.- SUNUMLAR

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz’in, Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı kapsamında Sağlık Bakanlığı genel müdürlüklerinin yürütmekte olduğu çalışmalar ve 2025 Yılı Faaliyet Planı hakkında sunumu

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ EMRAH CEVİZ - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben Doktor Emrah Ceviz, Kamu Hastaneleri Genel Müdüriyüm. Sizlere Sağlık Bakanlığımız tarafından hazırlanan Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin

Önlenmesi Eylem Planı kapsamında Bakanlığımız genel müdürlüklerimizce koordine şekilde yürütülmekte olan çalışmalar ve 2025 Yılı Faaliyet Planı'mızı arz etmek isterim.

Sağlık Bakanlığı olarak yaptığımız düzenlemeler ve uygulamalarımızla, bu konudaki farkındalığın artırılması, şiddet eğiliminin azaltılması, şiddet mağdurlarının fiziksel, psikososyal rehabilitasyonları konusunda çalışmalarımızı yürütmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; izninizle, bu kapsamda hazırladığımız sunumumuza geçiyorum.

Şiddete maruz kalmış kadın, sağlık kuruluşlarımıza başvurduğunda, bu alanda uzmanlaşmış sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimi ve diğer sağlık profesyonellerimizce karşılanır. Sosyal incelemesi yapılan mağdura bireyselleştirilmiş güvenlik planı hazırlanır. ŞÖNİM ve kolluk kuvvetlerine gerekli bilgilendirmeler yapılır. Ek olarak, mahkemeler tarafından gizlilik kararı verilen kadınlar ve çocuklara ilişkin gizliliklerini sağlamaya yönelik önlemler ayrıca alınmaktadır.

Bu kapsamda, hastanelerde uygulanan iş süreçleri, istatistiki verilerin takibi, hizmet içi eğitim ve farkındalık eğitimleri, mevzuat, politika ve standart geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, şiddete uğrayan kadın ve çocukların rehabilitasyonu için tıbbi sosyal hizmet birimleri, kadın tıbbi destek birimleri, AMATEM, ÇEMATEM'ler ve çocuk izlem merkezleriyle hizmet vermektedir.

Sağlık tesislerimize doğrudan başvuru yapan veya kolluk güçleri eşliğinde gelen bireylere yaklaşımı içeren iş akışı algoritmaları oluşturularak uygulama birliği sağlamak adına sağlık tesislerimizle paylaşılmıştır. Sağlık tesislerimizde tıbbi sosyal hizmet birimleri kurulmuş, birimlerde görev alacak sağlık uzmanlarına yönelik meslek içi eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenlenmiştir.

Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı çalışanlarımızın yüzde 57'si kadındır. Türkiye geneli Bakanlığımız sağlık yöneticilerinin de yüzde 31'i kadındır.

Sağlık tesislerimizde görev yapan personelimizin kadına yönelik şiddetle ilgili farkındalığının artırılması ve eylem planımızın alt başlıklarında yer alan faaliyetlerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için sağlık tesislerimizde yapılan eğitimler her yıl daha da artmaktadır. Eğitimimize katılan personel sayımız 2021 bin yılında 56 binlerdeyken günümüzde 175 binlere ulaşmıştır.

Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüzce yürütülen, birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan personelin eğitiminde yüzde 85 olarak belirlenen hedefe ulaşılmış olup personellerimizin bugün itibarıyla tamamı bu eğitimi almıştır. Bu hedef için 250 eğitici yeterli olabileceksen konuya verdiğimiz öncelik nedeniyle eğitimci sayısı 537'dir.

Bakanlığımız ve ilgili birimlerimiz tarafından kadına yönelik şiddet konusunda topluma yönelik bilinçlendirme çalışmalarımız devam etmektedir. Bugüne değin 1 milyon 934 bin 114 kişiye ulaşılarak farkındalık eğitimi verilmiştir. Bu slaytta da kadına yönelik şiddet kapsamında sağlık kuruluşlarımıza yapılan başvuruların yıl bazlı dağılımını görüyoruz. 2024 yılı verimiz ilk on bir aya ait olup 14.855'tir.

Bakanlığımız ve ilgili birimleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurum ve kuruluşları, adli merciler, kolluk kuvvetleriyle müşterek olarak hizmetler yürütülmektedir. Şiddete yönelik alınması gereken tedbirler hususunda bu birimlerin iş birliği ve koordinasyon düzeyinin artırılması oldukça önem arz etmektedir. AMATEM, ÇEMATEM, tıbbi sosyal hizmet birimleri, kadın tıbbi destek birimleri, çocuk izlem merkezleri gibi doğrudan bu alana hizmet veren birimlerin sayısı, işlevselliği ve bilinirliğini artırmaya yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bunun yanı sıra, sağlık kurumlarında görev yapan sağlık personelinin kadına yönelik şiddet konusunda farkındalığının ve müdahale kapasitesinin artırılmasını amaçlayan eğitimler yürütülmektedir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve sağlık hizmetlerinin sunum kapasitesinin güçlendirilmesi kapsamında tıbbi sosyal hizmet birimleri önemli bir rol oynamaktadır. Ayakta ya da yatarak tedavi gören hastaların tıbbi tedaviden etkili bir şekilde yararlanması, sosyal sağlığının korunması ve geliştirilmesi, tedavi sürecinde hastanın ailesi ve çevresiyle ilişkilerinin düzenlenmesi gibi konularda hizmet veren bu birimlerimizin sayısı şu an itibarıyla 471'dir.

Bakanlığımız tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve sağlık hizmetleri sunum kapasitesinin güçlendirilmesi kapsamında hizmet vermek üzere çocuk izlem merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerde 0-18 yaş grubu cinsel istismara uğrayan ya da uğradığı düşünülen çocuklarımızın adli görüşmeleri ile adli ve psikiyatrik muayeneleri yapılmakta, sosyal gereksinimleri değerlendirilmektedir. Multidisipliner bir bakış açısıyla hizmet veren bu merkezlerin amacı, çocuğu sistem içinde ikincil örselemeden korumaktır. 2025 yılı sonu itibarıyla 81 ilimizde çocuk izlem merkezlerimiz faaliyet gösterir durumda olacaktır.

Sağlık tesislerimizde cinsel şiddet mağduru kadınlarımız için yedi gün yirmi dört saat kadın hastalıkları ve doğum uzmanı bulunan hastanelerin kadın doğum kliniği ya da acil tıp kliniği bünyesinde yer almak üzere kadın tıbbi destek birimleri kurulmuştur. Hasta karşılama alanı ve muayene alanından oluşan bu birimlerde tıbbi müdahale, gerektiğinde branş konsültasyonları ve adli tabip eşliğinde adli delillerin toplanma işlemleri yürütülmektedir. Hâlihazırda 34 ilde 41 kadın tıbbi destek birimi bulunmaktadır, 2025 yılında 19 ilimizde 41 merkez daha açılacak ve 53 ilde toplam 82 kadın tıbbi destek primi olacaktır.

Dünya genelinde özellikle adölesan dönemde ortaya çıkan ve ileri yaşlarda devam eden bağımlılıklar, bireylerin şiddete eğilimini artırmakta ve toplumu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu kişilerin rehabilitasyonlarının sağlanması, sağlık hizmet sunumunun gerçekleştirilmesi ve toplumun olası olumsuz olaylardan korunması amacıyla yataklı erişkin arındırma merkezleri (AMATEM), yataklı çocuk ergen arındırma merkezleri (ÇEMATEM) ve ayakta arındırma merkezleri Bakanlığımız tarafından kurulmuştur. Hâlihazırda 34 AMATEM, 14 ÇEMATEM ve 70 ayaktan arındırma merkezimiz bulunmaktadır. 2025 yılında 3 adet daha AMATEM açılması planlanmaktadır.

Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi mevzuatı kapsamında, sağlık tesislerimizde sürecin nasıl yürütüleceğine dair iş akışlarını oluşturduk ve taşra teşkilatımızı bu hususta düzenli olarak bilgilendiriyoruz. 6284 sayılı Kanun kapsamında önleyici tedbir kararlarının tam anlamıyla uygulanması için tedbir kararlarının uygulanmasına yönelik iş akışını oluşturduk, sahaya duyurduk. Burada iş akış algoritmamız görüntülenmektedir, önünüzdeki sunumlarda da bulunmaktadır.

İkincil mağduriyetlerin ve bulgu kaybının önlenmesi için kadın tıbbi destek birimleri ve çocuk izlem merkezleri ve tıbbi sosyal hizmet birimlerinde hizmet veriyoruz. Şu an itibarıyla 34 ilde ve 41 hastanede kurulan kadın tıbbi destek birimleri ve çocuk izlem merkezlerimizde

cinsel şiddet mağdurlarına özellikle hizmet sunmaktayız. Şiddet mağdurlarına sağlanan psikososyal destek hizmetlerinde yaşanan mahremiyet ve güvenlik kaygısının başvuran sayısını azaltan önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda sunulan sağlık hizmetine erişimi artırabilmek adına bu hizmetlerin uzaktan sağlık hizmeti yoluyla da sunulabilmesiyle ilgili çalışmaların son aşamasına gelinmiştir.

Mağdur kadınları ve çocuklarını poliklinik hizmetlerinde öncelik şemsiyesi altına alıyoruz. Bunun için Poliklinik Hizmetlerinde Öncelik Genelgesi'ni yeniden güncelledik. Her vaka için sosyodemografik özellikleri, sosyal destek sistemleri, mesleği ve sosyal güvence durumu, aile yapısı ve geçmişi, inanç ve spiritüel anlayışıyla ilgili bilgiler, tıbbi geçmişi, sosyal aktiviteleri, temel yaşam ihtiyaçları, hastanın güçleri, kapasitesi ve kaynakları incelenmekte ve uygun müdahale planları hazırlanmaktadır. Bu kapsamdaki çocuklar için çocuk ve ergen psikiyatristleri tarafından bireysel özellikleri ve yaşantıları dikkate alınarak ihtiyaçlar dâhilinde tedavi protokollerini, psikodinamik tedavi, kabul kararlılık terapisi, destekleyici terapi, oyun terapisi gibi uygulamaktayız.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yürütülen sağlık hizmetleri tüm toplum kesimleri için eşit şekilde sunulmakta ve herhangi bir ayırım yapılmamaktadır. Hâlihazırda 175 operasyonel göçmen sağlığı merkezi, 785 birim, 10 konteyner kent göçmen sağlığı birimi olarak hizmet vermektedir.

Son olarak, 2025 yılı faaliyet planı kapsamında toplam 13 faaliyeti sizlere arz etmek isterim.

1) 2022 yılında hazırlanmış olan 6284 sayılı Kanun kapsamında önleyici tedbir kararları, iş akışları tüm illerde uygulama birliğinin sağlanabilmesi için tekrar gündeme getirilecek ve farkındalık oluşturulacaktır.

2) Kadın tıbbi destek birimlerine mevcut işleyiş algoritması, güncelleme çalışmaları tamamlanacaktır.

3) Hastanelerde görev yapan sağlık personelinin aile içi şiddetle mücadelede mevzuat, sağlık personelinin görev ve sorumlulukları, kurumlarının görevleri konularında bilgilendirme ve farkındalık eğitimlerine devam edilecektir.

4) Sosyal çalışmacının göreve başlayacağı hastanelerde tıbbi sosyal hizmet birimlerinin açılmasına devam edilecektir.

5) 34 ilde 41 adet olan kadın tıbbi destek birimlerinin yaygınlaştırma çalışmaları devam edecektir.

6) Deprem bölgesindeki geçici çadır, konteyner kentlerde kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında kurumsal hizmetlere erişimin kısıtlılığına uğramaması yönünde gerekli tedbirler alınacak, bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları yapılacaktır.

7) Teknik altyapı çalışmalarının yürütülmesi için çalışma grubu oluşturulacak ve veri entegrasyon çalışmaları yürütülecektir.

8) Veri entegrasyonu sağlanmasına yönelik protokol hazırlanacaktır.

9) Poliklinik Hizmetlerinde Öncelik Sırası Hakkında Genelge güncellenerek yürürlüğe konacaktır ki bu genelge yürürlüğe girdi.

10) 6284 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuatlarda alkol ve madde kullanımına bağlı olarak tedavi görmesi gereken kişiler mahkeme kararıyla tedaviye alınmaya, zorunlu tedavileri sağlanmaya devam edilecektir.

11) 6284 sayılı Kanun'dan gelen kişilerin bağımlılık arındırma merkezlerinde tedavilerinde öfke kontrolü, stresle başa çıkma, dürtüsellik ve antisosyal kişilik özellikleri gibi ek ruhsal sorunlarına yönelik de bütüncül bir yaklaşım benimsenerek tedavi planı oluşturulacaktır.

12) Birinci basamak sağlık kuruluşlarında görev yapan sağlık personelinin aile içi şiddetle mücadelede, mevzuat, sağlık personelinin görev ve sorumlulukları, kurumların görevleri konularında bilgilendirme ve farkındalık eğitimlerine devam edilecektir.

13) Sağlık kurum ve kuruluşları tarafından kadına yönelik şiddet, şiddetin türleri, şiddetin sonuçları, önlenmesi ve başvuru mekanizmaları konularında topluma yönelik farkındalık çalışmalarına devam edilecektir.

Sunumumu dinlediğiniz için hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz Sayın Ceviz.

Sayın Bakan Yardımcımıza ve Bakanlık bürokratlarına teşekkür ediyoruz, çok hızlı bir sunum oldu.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A.- Görüşmeler

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından sunuma ilişkin görüşme

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Milletvekili arkadaşlarımız, soru-cevap bölümüne geçelim sorularınız var ise.

Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Sağlık Bakanlığına intikal eden, kadının maruz kaldığı şiddet olayları nedeniyle istatistiksel bir çalışma var mı? Biraz daha açacak olursam, örneğin, şiddete maruz kalan kadınların kaçta kaçının madde bağımlısı bir eş veya çocuğun şiddetine maruz kaldığı ve diğer faktörlerin neler olduğu ve bunların istatistiğiyle ilgili bir veri var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Konuklarımız için bilgilendirme yapayım. Soruları alıyoruz, siz daha sonra topluca cevap veriyorsunuz, onun için not almanızda fayda var.

Buyurun Sayın Pala.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hem Sayın Bakan Yardımcısına hem Genel Müdüre teşekkür ederiz bu bilgilendirme için ancak bu bilgilendirme yalnızca sunulan hizmetlerin ne olduğuna ilişkindi. Oysa, bizim burada beklediğimiz -az önce değerli hocamın da söylediği gibi- şiddete uğrayan kadınlara

sunulan hizmetlerle ilgili bilgiler. Örneğin, 2023 ve 2024'te şiddete uğramış kaç kadına, Sağlık Bakanlığı tarafından hangi hizmetler sunuldu? Bu hizmetlerin sunulması sırasında hizmete erişimle ilgili sorun alanları var mı? Eğer varsa bu sorun alanları nelerdir, bunları çözmek için neler yapmak gerekir? Bu konuda bir bilgilendirmeye ihtiyaç var. Sunum, bu açıdan eksik kaldı diye düşünüyorum.

İkinci konu, aslında Sayın Başkan, belki bu kez Komisyonun kadına şiddetle ilgili, kadına mesleki şiddet kavramını da içerecek bir yaklaşıma sahip olması uygun olabilir, daha önceki raporlarda bu pek ele alınmış bir kavram değil. Burada, kadına mesleki şiddet bağlamında da Sağlık Bakanlığının 2 tane veriyi bizimle paylaşması çok önemli olurdu. Bir tanesi: Biliyorsunuz, sağlıkta şiddet çok önemli bir gündem, Komisyonumuzun gündemi değil ama özellikle sağlıkta şiddet söz konusu olduğunda ki Sayın Bakan geçenlerde bana bir yanıt verdi, beyaz kod sayısının bir yıl içinde 14 bini geçmiş olduğunu görüyoruz. Bunlardan ne kadarı kadın ve ne kadarı kadın olduğu için özellikle şiddete uğruyor? Çünkü sağlıkta şiddet araştırmalarına bakacak olursak sırf kadın olduğu için bile şiddete daha fazla uğrandığına ilişkin çok sayıda veri, bilgi, gözlem ve iddia var. Bunların ortaya konması çok önemli olurdu. Hem sağlıkta şiddet açısından kadına şiddeti irdeleyen hem de Sağlık Bakanlığının hizmet sunduğu, ona ulaşan, şiddete uğramış kadınların mesleki dağılımları açısından acaba özellikli bir alan var mı yok mu diye gündeme getirilmesi çok değerli olurdu.

Üçüncü sorum da az önce hocam değindi, ben biraz daha açayım: Kadına şiddet uygulayan erkeklerle ilgili hem tıbbi rehabilitasyon hem de sosyal rehabilitasyon açısından Sağlık Bakanlığı ne yaptı, ne yapıyor, ne yapmayı planlıyor? Bunu istatistiksel verilerle önümüze koyabilecek olursa çok değerli olur çünkü bildiğimiz kadarıyla şiddet uygulayan erkeklerin bir bölümü bağımlılardan oluşuyor. O bağımlılar meselesine Sağlık Bakanlığı nasıl bakıyor? Ve buradan elde edilen sonuçlar geriye doğru izlendiğinde Sağlık Bakanlığı tarafından sunulan rehabilitasyon hizmetlerinin bu kişilerin şiddet eğilimlerini değiştirmede bir rolü olmuş mu, olmamış mı? Bunlar konusunda da bilgi alabilirsek sevinirim.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hocam, bu kadına mesleki şiddette mobbingi kastetmiyorsunuz. Kadın çalışanların mesleklerinden dolayı uğradığı şiddet. Mesela, kadın mühendise, kadın doktora gibi mi?

KAYIHAN PALA (Bursa) - Aynen öyle. Yani ama bunu sırf mobbinge sınırlamayalım. Şiddetin bütün türleri açısından, mesleği uygulayan diğer cinsiyete göre kadının daha fazla şiddet görme ihtimali; hatta ihtimal değil artık bu tanımlanmış bir şey, bir sürü meslekte sırf kadın olduğu için daha fazla şiddet gören insanlar var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Mesela, buna herhangi bir meslekte çalışan kadınların terfisini engellemek de giriyor mu hani psikolojik boyutuyla?

KAYIHAN PALA (Bursa) - Kesinlikle.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - O da mı giriyor? Tamam.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Düşük ücret de giriyor Sayın Başkan. Biliyorsunuz, birçok meslekte kadınlar aynı işi yaptıkları hâlde daha düşük ücretle istihdam ediliyorlar, bu da aslında kadına yönelik mesleki bir ekonomik şiddet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki.

Buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Şimdi, Sayın Ceviz sunumunda şiddete uğrayan kadınların sosyal hizmet uzmanları, psikolog, çocuk gelişimi uzmanlarıyla aslında muhatap olduğunu sonrasında ifade etti ama büyük oranda yüzde 87'lerin üzerinde aslında aile sağlığı merkezlerine ilk etapta gidiyorlar. Dolayısıyla orayla ilgili de bir farkındalık çalışmanız olduğunu söylediniz ama yani bu yeni bir çalışma mı, ne zamandır devam ediyor? Çünkü elimde şöyle bir şey var, şöyle, uluslararası hakemli bir tıp dergisinde yayınlanmış bir makale, bir araştırma var; 2020 yılında Türkiye'de yapılmış, 250 hekimle yapılmış bir araştırma. Şiddete maruz kalan kadınları, sağlık görevlilerini özellikle ağırlıklı olarak aile sağlığı hekimlerinin tanıyabilmesi ve doğru desteği nasıl verecekleri yönündeki tutumların belirlenmesi amacıyla. Ve burada kadına yönelik şiddet konusunda mezuniyet öncesi eğitim alan hekim oranı yüzde 5,6; mezuniyet sonrasında yani mesleğe başladıktan sonra dediğiniz bu, farkındalık eğitimi de alan hekim oranı aslında yüzde 8'lerde çıkıyor, çok düşük bir oran. Ve yine, burada bildirimden söz ettiniz yani kolluk kuvvetlerine gerekli bildirimlerin yapılmasından çok önemli ama onunla ilgili oranlarda da şöyle bir şey var: Hekimlerin sadece yarısının bu bildirimleri yaptığı ortaya çıkmış; bildirmeme sebepleri de yine yüzde 40'ların üzerinde bir oranla mağdur olan kadının bu bildirimden sonra daha da mağdur olacağına dair bir inanç beliriyor olması hekimde.

Dolayısıyla sizin, hekimlerde oluşan bu kanaati giderecek bir çalışmanız var mı? Yani kendi personelinizin üzerinde böyle bir çalışmanız var mı? Ve de hekimlerin bir de şöyle bir kaygısı var: Bu bildirimde bulundukları takdirde kendilerinin de şiddete uğrayabileceğine dair yani mağdurun muhatapları tarafından, böyle bir kaygı. Bu iki kaygıyı da giderecek bir çalışma ya da işte, ilgili diğer bakanlıklarla bir iş birliğiniz var mı? Ve dediğim gibi, yani o diğer oranlar çok düşük, siz o farkındalık eğitimi verdiğinizizi söylüyorsunuz ama ne zamandır, yeni bir çalışma mı bu? Onu öğrenmek istiyorum özellikle.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan Yardımcısı, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Ben de Kayıhan Hocam gibi aslında Sayın Bakanı görüp bunları yüz yüze sormayı ve cevapları da ondan almayı tercih ederdim açıkçası.

Şimdi, birkaç sorum var. Sormayı düşündüğüm birkaç soruyu da diğer arkadaşlarım sordu ama...

Daha önceki kurulan Komisyonunda da -az önce de konuştuk aslında- demek ki iki yıl geçmiş ama birçok şey değişmediğine göre demek

ki bu komisyonların devam etmesi gerekiyor bu tarz çalışmalarla. İki yıl önce kurulan komisyonda da birçok şeye değinilmiş -siz de bahsettiniz- bu, gizlilik kararı bulunan şiddet mağduru bilgilerinin gizli tutulmasına ilişkin ama söylemde, sunumda var ama uygulamada birçok konuda olduğu gibi bu konuda da aksaklık olduğunu hep beraber görüyoruz, basında da maalesef karşımıza çıkıyor.

Birleşmiş Milletlerde, kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddet nedenleri ve sonuçlarıyla ilgili -biliyorsunuz- 2023 yılında özel bir raportörün raporu vardı. Burada da en çok dikkat edilmesi gereken konulardan birinin kadınların cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine erişimin bu ülkede sınırlı olduğuna yönelikti. Buna ilişkin, bu rapora ilişkin özel bir çalışma yapıldı mı? Yani işte, özellikle kürtaaj konusunda, göçmen mülteciler ve engelli kadınların cinsel hakları ve üreme hakları konusundaki zorluklarına özel olarak vurgu yapılmıştı ve uluslararası standartlara çekilmesi konusunda da uyarıda bulunmuştu. Buna ilişkin özel bir çalışma yapıldı mı?

9 Aralık Pazartesi günü -basında da yer aldı- Beytüşşebap Devlet Hastanesinde riskli gebeliği olan Dilan Durmuş'a, kadın doğum uzmanı olmadığı için pratisyen hekim ve ebeler tarafından müdahale edilmiş; sonrasında yaşamını yitirdiği iddia edildi. 2017 yılında da Cizre'de devlet hastanesinde benzer bir vaka yaşandığı dile getirilmişti. Bu tip durumlara karşı özel bir çalışmanız var mı yani insan hakları bağlamında? Sonuçta kadına şiddette anne ölümlerini de konuşmanın bir sakıncası yok bence Başkanım. Buna ilişkin özel bir çalışmanız var mı?

Bir diğer vaka, 10 Ekim 2024 tarihinde yine Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin bahçesinde bir kadın eşi tarafından öldürüldü, ardından da eşi intihar etti -az önce vekil arkadaşlarımız da sordu- sonra bakıldı ki eşi çok ciddi anlamda bir uyuşturucu bağımlısı. Kadına şiddet veya da ülkedeki diğer şiddet alanlarında da uyuşturucunun şiddet üzerindeki etkisine ilişkin Bakanlığımızın özel bir çalışması var mı, istatistiki bir bilgisi var mı; bu da sormak istediğim sorulardan biri.

Diğer sorularımdan biri de -soruldu ama yine de kayıtlara geçsin- bu, aile içi şiddet kayıt formunun doldurulmasına ilişkin. Buna ilişkin bugüne kadar kaç tane şiddet bildirimi yapılmış? Özel bir çalışmanız var mı? Yapılan sunum, tabii, kıymetli, bir emek verilmiş ama "Yapılacak, edilecek..." bundan sonrasında öteye bugüne kadar ne yaptınız? Yapılanlar nasıl bir karşılık buldu? Buna ilişkin özel bir çalışma duymak isterdik ya da belki Komisyonumuza da "Şunlar yapılınsın." diye bir tavsiye de beklerdik. Aile Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığına ben de bir kez daha teşekkür etmek istiyorum, çok ciddi çalışmaları var, sunumları konusunda da sonrasındaki bu, bize kitapları ilemesi konusunda da teşekkür ediyorum ama maalesef, Sağlık Bakanlığından kadına şiddet konusundaki benzer bir hassasiyeti görmediğimi de söylemek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Anladığım kadarıyla, hani, sınıftaki gibi, sadece yazılı ve sözlü sınavdan puan almak değil; devam, katılım da hocaların notu için etkili galiba değil mi sunumlarda?

Sayın Ataman, buyurun.

SUNA KEPOLU ATAMAN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Kıymetli Sağlık Bakanı, Sağlık Bakanlığından çalışma arkadaşları ve Kıymetli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, hem birkaç tane sorum hem de bir tane önerim olacak sizlere. Kadına yönelik şiddet mağdurlarının ve beraberindeki çocukların poliklinik hizmetlerinde öncelendirilmesiyle alakalı bir çalışmanız var mı? Bir de şiddette mağdur olan kadınlara yönelik çocuk izleme merkezlerine benzer psikososyal destek modeli çalışmanız var mı? Mağdur kadınların yaşadıkları travmadan en az etkileneceği kadın izleme merkezi gibi bir merkez kurma projeniz var mı? Dördüncü olarak da kadına yönelik şiddet ekseninde bağımlılıkla mücadele konusunda STK ve diğer bakanlıklarla iş birliği çalışmalarınız var mı ya da bu konuda bir çalışmanız olacak mı diğer bakanlıklarla ve İçişleri Bakanlığıyla?

Bir de bir öneri, aslında biraz önce bir arkadaşımız biraz bahsetti ama şu anda olmadığı için ben söyleyeyim: Eşine şiddet uygulayan erkekler için İçişleri Bakanlığıyla ortak bir eğitim programı yapmayı düşünüyor musunuz? Ve alkollü araç kullanırken ehliyetini kaptıran vatandaşlar için yapılan sürücü davranışlarını geliştirme eğitimi gibi benzer bir eğitimin ülkemiz için faydalı olacağını düşünüyorum.

Saygıyla selamlıyorum hepinizi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurun Ayşe Sibel Ersoy.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Ben de Sayın Genel Müdüre sunumu için teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Bu ŞÖNİM'lerde hizmet veren personele eğitim verildiğini söylediniz. ŞÖNİM'e gelen şiddet mağduru kadınlara hizmet veren personelin psikolojik olarak takip edilmesiyle alakalı ayrı bir uygulamanız var mı? Çünkü olay çok vahim, belki şiddete uğramış kadına nasıl bir davranış sergilemesi gerektiğiyle ilgili bir eğitimin yanında, o hizmeti veren personelin psikolojik olarak desteklenmesinin de zaman zaman sistematik bir şekilde yapılması gerekebilir. Bu konuda bir yaklaşımınız var mı?

AMATEM'den, KAMATEM'den bahsettiniz. Oraya başvuran uygulanan tedavinin başarısıyla ilgili bilgi verebilir misiniz? Bu şiddet görmüş kadınların tedavisi ücretsiz olarak yapılıyor mu? Bir de onu merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Sayın Ekmekci, buyurun.

FATMA SERAP EKMEKCİ (Kastamonu) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Kıymetli sunumunuz için ben de teşekkür etmek istiyorum. İzniniz olursa birkaç hususu dile getirmek istiyorum.

Sayın Genel Müdürüm, sunumunuzun 11'inci maddesinin ikinci fıkrasında "Şiddet mağdurlarına sağlanan psikososyal destek hizmetlerinde yaşanan mahremiyet ve güvenlik kaygısının başvuran sayısını azaltan önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir." demişsiniz ki gerçekten de doğru. "Bu kapsamda, sunulan sağlık hizmetine erişimi artırabilmek adına bu hizmetlerin uzaktan sağlık hizmeti yoluyla da sunulabilmesiyle ilgili çalışmaların son aşamasına gelinmiştir." dediniz. Uzaktan sağlık hizmeti konusunu biraz açabilir misiniz? Bu konuda biz de bilgilenebiliriz.

Diğer yönden, birçok ilde "ÇÖZGER" adında çocuk psikiyatri merkezleri açıldı. Şiddet gören kadınlarımızla ilgili de bu tarz merkezlerin açılması söz konusu olabilir mi?

Bir de kadın sığınmaevlerinde yerinde aile hekimi desteği verilebilir mi? Çünkü özellikle hem şiddet gören şiddet mağduru kadınlarımız ve yanlarında olan çocukları için ayrıca bir mağduriyet de söz konusu. Özellikle bu çocukların daha sonra toplumda bu sorunu daha rahat aşmaları için -çünkü bakıyorsunuz, ya bu şiddetin mağduru ya da şiddet uygulayan taraf olabilmek ihtimalleri yüksek olabiliyor- onların takibi açısından böyle bir uygulama olabilir mi?

Bir de şiddet mağduru kadınlar için bu psikiyatri randevularının mesai saatleri dışına alınması söz konusu olabilir mi? Çünkü ben bunu bire bir yaşadığım için, bir müvekkilim tarafına iletişildiği için o bir hassasiyetle söylemişti; ben de düşününce aslında hak verdim kendisine. Bunun genel olarak o yoğunluk içinde daha ağır geldiğini, mesai saatleri dışında olsa bunun daha iyi olabileceğini söylediği için bu bilgiyi paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; sunumun çok azına yetişebildim, bunun için üzgün olduğumu belirtmek isterim öncelikle. Çok önemli bir konu bu da çünkü...

Şimdi benim sorularım var, sunumun izlediğim kısmını da esas alarak soracağım. 6284 kapsamında Bakanlığınız üstüne düşen görevleri tam olarak yerine getiriyor mu, özellikle de şiddete maruz kalan veya maruz kalma tehdidi alan kadınlarla ilgili olarak? Bunlardan en önemlisi, tabii, korunan kişilerin bulunduğu yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmamasına dair mesela, hâkim tarafından şiddet uygulayana verilecek birtakım tedbir kararları var. Bağımlılığının olmaması hâlinde hastaneye yatmak dâhil muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verebilir ve bununla ilgili olarak, tabii, bu çalışmanın ŞÖNİM ve diğer kurumlarla iş birliği ve koordinasyon içerisinde yürütülmesi gerekiyor. Ben bununla ilgili 2024'te şiddet faili kaç erkeğin bağımlılık tedavisinin yapıldığını bilmek istiyorum. Bağımlılık tedavisi gören kişilerin sonuçları ŞÖNİM'lerle düzenli paylaşılıyor mu? 2024'te hakkında tedbir kararı verilen ve tedaviyi reddeden kaç kişi hakkında tutanak tutuldu, cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirildi? Yine, 2024'te kaç şiddet faili erkek için şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verildi? Bunların kaç tane tedavi edildi, kaç tedaviyi reddetti, tedaviyi reddedenler hakkında tutanak tutuldu mu?

Bir de özellikle şiddet tehdidi altında olan kadınlar açısından bilgilerin gizli tutulması sağlanıyor mu yani bu karar varsa? Bu konuda Bakanlığa ulaşan ihmallere var mı? Gizlilik ihlali yapan personellerle ilgili yaptırımlar uygulanıyor mu?

2025 bütçesinde hakkında önleyici tedbir kararı bulunan kadınların tedavi, rehabilitasyon masrafları için ne kadar bütçe ayrıldı? Ayrılan bütçenin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Sağlık personeline toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi veriliyor mu? Cinsel şiddete uğrayan, kürtaj olmaya giden kadınlara yönelik yargılayıcı, travma tetikleyici davranışta bulunan hekimlere ve sağlık çalışanlarına yönelik hangi tedbirleri alacaksınız? Ve ana dilde sağlık hizmeti verilmediği için kadınlar sağlığa erişemiyor, kanser taraması yaptıramıyor, kendi başına doktora gidemiyor, yanında ailesinden bir çevirmen olması gerekiyor ve bu da genellikle erkek akrabası olduğu için sorunlarını onun yanında rahat anlatamıyor. Hasta-doktor mahremiyeti ihlal ediliyor, bu mağduriyeti gidermek için ne yapacaksınız? Aynı zamanda, ana dilde sağlık hizmeti almanın yaşamsal önemde olduğunu Fatma Altınmakas örneğinden biliyoruz. Kaynının tecavüzüne uğrayan ve sığındığı karakolda derdini anlatamadığı için yine aile meclisi tarafından alınmış bir kararla katledilmiş bir kadın Fatma Altınmakas. O gün o karakolda onu anlayabilen bir görevli olmuş olsaydı ölmeyecekti. Bu nedenle, özellikle sağlık hizmetinin ana dilinde yapılmasıyla ilgili bir çalışmanız var mı, buna dair bir planlama var mı, bunu öğrenmek istiyorum.

Bir diğeri, uzman doktor eksikliği, evet, söylendi, Beytüşşebap'ta kadın doğum uzmanı olmadığı için böyle bir dönemde yaşamını kan kaybindan kaybeden Dilan Durmuş var. Özellikle de Kürt bölgelerinde ne yazık ki hâlâ çok ciddi anlamda uzman doktor eksikliği var ve böyle bir sebeple kadınlar yaşamını kaybediyor ne yazık ki.

Onun dışında, aile hekimliğiyle ilgili olarak ben şunu sormak istiyorum: Şiddet yaşayan kadınları desteklemek için yapısal sevk yönlendirme algoritmasını bilmesi kadar destek mekanizmalarının işliyor olması, kurumlar arası iş birliğinin olması ve aile hekimlerinin desteklenmesi sağlanmalıdır. Bu konuyla ilgili bir projeniz var mı, bir çalışmanız var mı, bunu bilmek istiyorum.

Son olarak, bir diğer mesele de kadın tıbbi destek merkezlerinden bahsettiniz, sanırım 41'di. Şimdi, bunlarla ilgili zaten geçen sene Birleşmiş Milletlerin vermiş olduğu öneriler raporu var, yine, aynı raporu da esas alarak cinsel şiddet olgularıyla çalışmada bu destek merkezlerinin ne yazık ki özerk bir yapısı yok, özerk bir yapısının olmaması zaten çok ciddi bir sorun çünkü özellikle cinsel şiddete uğrayan kadınlar açısından, maruz kalan kadınlar açısından bu oldukça sıkıntılı bir durum. Bunlarla ilgili bir çalışmanız var mı? İçişleri Bakanlığı ve diğer bakanlıklarla birlikte cinsel şiddet sevk merkezi, kriz merkezi, kadın tıbbi destek merkezi gibi yapıların özerkleştirilmesine dair bir çalışmanız olacak mı? Aynı zamanda kadın tıbbi destek merkezlerinin varlığının kadınlarla çalışma yürüten kamu kurumları, yerel yönetimler, kadın örgütleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından ne yazık ki bilinmediği saptanmış. Yani bu birimleri kadınların bilmediğini

tespit etmiş yine bu rapor. Bu da çok önemli bir şey yani kadınlar pek çok destek mekanizmasını bilmedikleri gibi bunu da bilmiyorlar.

Bir de koordinasyon meselesi, bunu bütün bakanlıklarda ifade ettik, burada da ifade etmemiz gerekiyor. Ne yazık ki ortak çalışma yürütmesi gereken bakanlıklar arasında bir koordinasyon eksikliği var. İş birliği etkin bir şekilde sağlanmadığı için de kadınlar mekanizmalardan etkin bir şekilde yararlanamıyorlar. Bu konuda da sizin ayrıca bir çalışmanız olacak mı diye sorayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, Sayın Kaya'nın çok yüklü sorusu oldu, ben de vereceğiniz yanıtlardan bir tanesini özellikle merak ediyorum. Ana dilde sağlık hizmeti alamamak gibi bir sıkıntı var mı? O sorunun cevabı da önemli, galiba herkes merak ediyor onu.

Tabii, cevap hakkı...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sadece sağlık hizmeti değil Sayın Başkan, kamu hizmeti yani genel olarak, mesela, karakolda da alamıyor...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Timisi, buyurun.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sunum için çok teşekkürler.

Aslında sorular da hemen hemen ortak, aynı gidiyor ama artık kayıtlara geçsin diye konuşacağız tabii. Şimdi, ülkemizin de birçok imzacısı olduğu, imza attığı uluslararası anlaşmalarda özellikle hükümetlerin kadınlara karşı şiddetle ilgili verileri toplama yükümlülüğü getiriliyor. Sunumda da çok detaylı veri alamadık ama şiddet nedeniyle sağlık kuruluşlarına getirilen kadınların tedavi ve tedavi sonrasındaki süreçlere ilişkin bilgileri mutlaka Bakanlık tarafından kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Bununla birlikte, cinayet nedeniyle hayatını kaybeden kadınların Adli Tıp verileri de açıklanmalıdır. Yani önce durumun vahametini çok çok iyi görüp bu verilerle ona göre tespitler yapmamız gerekiyor ve ben bunun, bu verilerin tespitlere katkıda bulunacağını düşünüyorum. Böyle bir çalışma var mıdır, olacak mıdır? Ayrıca, 18 yaş altı doğumlarla ilgili Bakanlığın yaptığı çalışmalar nelerdir? “Bu çocuklar hastaneye geldiklerinde Jandarmaya ya da karakollara, polise bildirilmiyor.” diye bir ara basına da çıkmıştı. Bu konuyla ilgili rakamlar nedir? Onu öğrenmek istiyorum. Kadın doktor şiddeti zaten konuşuldu.

Bir de Ankara'da da -ben Ankara Milletvekiliyim- uyuşturucu bağımlılarının gideceği yerlerde doluluk oranı çok çok fazla. Bu konuyla ilgili çok ciddi telefonlar alıyoruz. İnsanlar çocukları için ya da uyuşturucu tedavisi için özel hastanelere çok ciddi rakamlar ödüyor. Bununla ilgili sanki daha fazla -bir iki sayı açıklamıştınız, demin onu görmüştüm ama- tedavi merkezinin yapılması gerekiyor.

Bir de kurumlar arası, işte, Aile Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı verileri birbirleri arasında konuşulabiliyor mu? Yani o arada bir uyum ya da beraber bir koordinasyon yapılabilir mi?

En son da Sağlık Bakanlığı kadın çalışanların en fazla çalıştığı Bakanlıklardan biri. Bu anlamda gerçekten teşekkür ediyoruz ama 4 Bakan Yardımcısı var, 1'i kadın değil. Bunu da özellikle belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurunuz.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Sunumunuzda Bakanlığınızın faaliyetleriyle ilgili bilgilendirme yaptınız. Benden önceki konuşmacı arkadaşlar da özellikle bunu vurguladı, ben de bunu vurgulamak istiyorum ama kategoriye ayrılmasıyla ilgili veriler ne yazık ki elinizde yok. Bunu öncelikle bağımlı tarafından şiddete uğrayan kadın sayısı, bağımlılar için ne yapıldığı, tedavi edilen bağımlı sayısı... Bağımlılıkla mücadele merkezleri, AMATEM ve ÇEMATEM gibi merkezlerin hâlâ yetersiz olduğu için -biz bunu bütçe görüşmelerinde de gördük- bunların sayısının artırılması yönünde bir çalışmanız var mı?

Yine, kadın tıbbi destek birimlerinden bahsettiniz. Yine, burada sayıları verdiniz ama kadına şiddetle ilgili başvuruların verileri elinizde yok. Bunlarla ilgili veri çalışmaları mutlaka yapılmalıdır çünkü bu raporlamalarda bu veriler de elimizde olsa buradaki çalışmaların da daha etkin olacağını düşünüyorum.

Kadın ve beraberindeki çocuğun bulunduğu yerin gizlenmesinden bahsettiniz, yine burada da veriler eksik. Kaç tane başvuru olduğuyla, kaç tane bu şekilde yerin gizlenmesiyle ilgili bir veri yine yok. Bunlarla ilgili bence daha etkin çalışma yapılmasının bizlerin de çalışmasını kolaylaştıracağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Sayın Saki...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Merhaba, öncelikle geciktiğim için üzgün olduğumu söyleyeyim, Genel Kurulda konuşmam vardı, o yüzden geciktim ama hem bilgi aldım hem hızlıca burayı da taradım. Şunu belirtmek istiyorum: Yani tüm diğer bakanlıklarda olduğu gibi, kadın cinayetleri meselesi ve kadına yönelik şiddet, erkek şiddeti meselesinde temel mantığın kadınların eşit, özgür bir şekilde toplumsal yaşama katılımını sağlama perspektifiyle olması lazım. Ne demek istiyorum? Ailenin içine sıkıştırmadan, kadının bedenini, emeğini, kimliğini, devletin denetimine, herhangi bir erkeğin denetimine vermeden, onun bağımsız bir birey olarak tüm toplumsal alanda eşit, özgür bir şekilde yaşamasını sağlayacak perspektifte bütün hizmetlerin yapılması lazım.

Şimdi, bu girişi niye söyledim: Kadınlar hem birinci derecede yakınları tarafından şiddete uğruyorlar -rakamlar ortada, her ne kadar

istatistikler çok yetersiz olsa da- aynı zamanda, sadece kadın oldukları için hiç tanımadıkları; sokakta, sağlık kuruluşlarında erkek şiddetine maruz kalıyorlar. Birçok vekil söz etti burada, konuşalım, ben bir kere daha buraya gelmek istiyorum; cinsel şiddet mağdurları için yürütülen 10'uncu maddedeki hizmetlerde bakın ne deniyor: "Cinsel şiddet mağduru kadınlar için kadın hastalıkları ve doğum uzmanı bulunan hastanelerin kadın doğum klinikleri ya da acil tıp kliniği bünyesinde..." Şimdi, cinsel şiddet, kadına yönelik şiddet, erkek şiddeti bambaşka bir konu, olağan bir sağlık hizmeti değil. İstanbul Sözleşmesi'ni tekrar hatırlatmak gerekir, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmamış olsaydı cinsel şiddet mağdurları için özel merkezler, danışma merkezleri -adli, sağlık, eğitim; tüm birimlerde ayrı, özerk, bağımsız kolluk kuvvetleri dâhil- oluşturulması gerekirdi. Ne yazık ki burada yine olağan bir sağlık hizmetiymiş gibi değerlendiriliyor cinsel şiddet ve bu çok vahim bir şey. Bununla ilgili herhangi bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz diye sormak istiyorum.

Sonra, yetişemedim ama Suriye'deki durum konuşulmuş. Şimdi, Suriye'deki durum konuşulurken en çok konuşulan mesele, buradaki Suriyeli geçici koruma altında olan göçmenlerin geri dönüşü meselesi. Şimdi, bu da çok problemlidir. Bir defa, 2011 yılından beri tepesine bombalar yağdırıldığı için, savaştan kaçtığı için gelip burada bir yaşam kurmuş bir topluluktan, bir halktan söz ediyoruz ya da farklı halklardan. Şu anda Suriye savaş koşullarında ve savaş koşulları sanki yokmuş gibi, sanki kadınların kafası kesilmiyormuş gibi, sanki yargısız infazlar yapılmıyormuş gibi sokaklarda; SMO'nun, HTŞ'nin icraatları daha yakın değilmiş gibi...

RUKİYE TOY (Sivas) - PKK'nın, PYD'nin, YPG'nin de...

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Ayrım yapmayın terör gruplarıyla, öyle düşünüyorsunuz eğer.

RUKİYE TOY (Sivas) - Madem mazlumdan, haktan bahsediyorsunuz...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - "Terör grupları" diye bir grup yok, HTŞ ve SMO terör örgütü var, Birleşmiş Milletler tarafından da tanımlanmış.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - PKK/YPG terör örgütü değil mi? Biz o zaman sizi dinlemeyiz! Sizi dinlemeyiz o zaman!

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - PKK/YPG terör örgütü de var!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Dinlemeyebilirsiniz!

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - Küçük kızların eline silah verip...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Onlar yapmıyor mu?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Neden bu kadar rahatsız oldunuz "HTŞ" denince?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Bir şey demedik ya!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Neden bu kadar rahatsız oluyorsunuz?

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Sen sıran gelince konuş!

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - YPG/PKK diye neden demiyorsunuz?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Siz asıl ayrım yapıyorsunuz; biz bütün mazlumları söyledik, bütün mazlum kadınları söyledik!

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - Neden demiyorsunuz, değil mi? Terör örgütü değil mi YPG/PKK?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Diyemezsiniz çünkü, diyemezsiniz!

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - Küçük kızların eline silah veriyorlar, ön saftan yolluyorlar; bunlar terör örgütü değil mi?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Burası ayrımcı bir Komisyon değil!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - HTŞ'nin de ne yaptığını biliyoruz, diğerlerinin de, lütfen siz...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bu manipülasyonu bırakın, kimse inanmıyor!

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Yeter artık ya!

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Lütfen, arkadaşlar, bakın, "kafa kesme" falan diyerek yapmak istediğinizin hepimiz farkındayız. PKK'nın dağlara kaçırdığı kız çocuklarının da şiddete uğradığı şeyleri anlatsanız belki daha inandırıcı olur. Konuyu saptırmadan, lütfen konumuza dönelim.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ben HTŞ'nin de ne yaptığını bakıyorum, diğerlerinin de!

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Burası öyle bir Komisyon değil!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, ben müdahale edeyim arkadaşlar, izin verin.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Mustafa Hülki Cevizoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Saki, bir saniye...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ama ben 15'inci maddeyle ilgili bir şey söyleyeceğim, söylettirmiyorsunuz!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Söyleyeceğinizi söylemeyip söylemek istemediğinizi söylerseniz böyle oluyor!

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Yeter artık ya!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniyenizi rica edeyim.

Bizim Araştırma Komisyonumuz şiddeti önleme...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Aynen ve bana şiddet uyguluyorsunuz!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ve bize şiddet uyguluyorsunuz!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniye...

Konuşmacılarımızın diğer konuşmacılara şiddet uyguladığı bir Komisyon değil burası, ben buna izin vermem.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Tartışma konusu bu değil bakın, sözünü tamamlasın!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniye...

Burada hangi terör örgütü nedir, kimdir; terör komisyonu değil burası!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Evet, tartışma konusu o değil, bırakın sözünü tamamlasın o zaman!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - 15'inci maddeyi...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - 15'inci maddenin içeriğiyle...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biz bırakıyoruz da siz kendi kendinizi bırakmıyorsunuz, siz kendi kendinizi bırakın!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Müdahalelerin önüne geçemediniz, arkadaşımızın sözünü tamamlamasını beklemediniz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çünkü buradan terör propagandası yapmak, terör örgütleri sınıflaması yapmak bizim işimiz değil!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - O zaman da bitirmesini bekleyeceksiniz!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Her türlü terör örgütüne karşıyız biz, her türlü terör örgütüne karşıyız!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bunu biz yapmadık, AKP'li vekiller yaptı!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bakın, burada CHP'li milletvekillerimiz de var, onlar da karşı, konunun buraya gelmesini istemiyorlar, biz de istemiyoruz. Bizim konumuz bu değil, biz terör örgütlerini tartışmak için toplanmadık!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - 15'inci maddeyle ilgili...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu konuyu açan AKP milletvekilleri idi Sayın Başkan. Bu konuda tarafsızlığınızı koruyun diyeceğim ama tarafsız değilsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kadına şiddet konusunda bütün sözlerinizi dinleyeceğiz ama yurt dışındaki terör örgütleri için "O terör örgütü... Bu, budur." Onun yeri burası değil, bunun yeri burası değil.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Yeni tespitler yapmıyoruz, o yüzden şu anda kadına yönelik şiddetle ilgili değerlendirmelere bakacağız.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ona izin vermiyoruz, maalesef izin veremiyoruz, izin veremiyoruz.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bu ayrımı Birleşmiş Milletler yapıyor, ben yapmıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Eğer konuyla ilgili devam ederseniz açıyorum mikrofonu. Konuyla ilgili...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - PKK'yı da kapsam içine kabul edelim, PKK'yı da kat.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Konuyla ilgili... Konuyla ilgili...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - 15'inci maddeyle ilgili...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Kat, söyle onu da!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Gel, konuşmasını sen yaz!

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, konuyla ilgili.

Sayın bürokratlarımız, Sağlık Bakanlığı bürokratları burada terör örgütü dinlemek için gelmedi. Biz kendilerinden Sağlık Bakanlığının faaliyetlerini dinlemek için davet ettik, konumuz bu. Sonra kendi aramızda biz istediğimizi konuşuyoruz.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Çok yazık, çok yazık! Hiçbir şey olmaz sizden!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Onların sunumunun 15'inci maddesiyle ilgili konuşmak istiyorum.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - O zaman 15'inci maddeyle ilgili konuşun.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A.- Görüşmeler (Devam)

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Sayın Saki.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - 15'inci maddede "Şiddete uğrayan mülteci ve sığınmacı kadın ve çocuklara yönelik hizmetler" diyor. Bakın, 27 Kasımdan beri çok özel koşullarda ve sürekli "Suriyeli göçmenler ülkelerine dönsün, dönsün." baskısı yapılıyor, bütün kesimler tarafından yapılıyor ve bu baskı nedeniyle sanki orada güvenli, onurlu bir geri dönüşüm koşulları sağlanmış gibi defalarca -ben, biliyorsunuz, AGİT PA Göç ve Mülteci Alt Komisyonundayım- bize başvuru geliyor. Bu hava nedeniyle sağlık hizmetine erişememekte, gittiklerinde "Siz hâlâ burada mısınız? Niye dönmüyorsunuz?" gibi yoğun baskı var, bu süreç çok uzun süre alacak. Dolayısıyla, Sağlık Bakanlığının şiddete uğrayan mülteci ve sığınmacı kadınların bu süreçte, bu özel koşullarda ek tedbirlerle sağlık hizmetlerinden eşit bir şekilde ve ayrımcılığa uğramadan yararlanması konusunda yeni düzenlemeler yapması lazım, özellikle bunu söylemek istiyorum.

Sonra gelelim, bir diğer sözü edilmeyen duruma. Demin demiştim ya, kadınları sadece bir anne, herhangi bir erkeğin denetiminde

herhangi birinin eşi gibi değerlendirmeyip bağımsız varoluş meselesi... Normal Doğum Eylem Planı... Normal Doğum Eylem Planı 3 Ekim 2024'te açıklandı Sağlık Bakanlığı tarafından ve bu normal doğum eylem planı nedeniyle sezaryen yapmak isteyenlere, çeşitli gerekçelerle sezaryenle doğum yapmak isteyenlere kısıtlamalar, baskılar, kadınları ikna odalarına alma gibi mesele var; bu, olamaz. Kadınlar kendi bedenleri üzerindeki denetim hakkına sahiptirler, bununla ilgili yeni düzenlemeler yapmanız gerekiyor.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Dünya ortalamasının çok üstünde Türkiye’de sezaryenle doğum oranı.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sonra aile hekimliğinden bahsedildi. Biliyorsunuz, 2024 itibarıyla “eziyet yönetmeliği” diyor aile hekimleri buna, iş bırakmış vaziyette. Aile hekimlerinin çalışma koşullarının düzenlenmesi bizzat kadınlar için çok önemli, aile hekimliği hizmeti bizzat kadınlar için çok önemli. O yüzden, aile hekimlerinin çalışma koşullarının düzenlenmesi, haklarının korunması gerekiyor diyorum; bir başlık bu.

Bir başka başlık: Kürtaj meselesi. Türkiye’de kürtaj yasak değil yasal olarak ama fiili olarak kürtaja erişim yasaklanmış vaziyette. Bir sürü örnek var, zaman almamak için bir tane örnek vermek istiyorum: Eylül ayında Ümraniye’de görevli bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanına yasal olarak kürtaj yaptığı için İstanbul Valiliği İl Sağlık Müdürlüğü tarafından idari yaptırım kararı tebliğ edildi. Tebliğin ekinde de Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün görüş yazısı bulunmakta. İstanbul Tabip Odası Hukuk Bürosu tarafından bu kararın yürütmesinin durdurulması ve iptali için dava açıldı. Biz diyoruz ki şimdi: Sağlık Bakanlığı öncelikle yasal olan kürtaj meselesinde kadınların ucuz, ücretsiz, güvenli kürtaj olabilesinin koşullarını sağlamakla yükümlüdür, yoksa kadınları zaten zor bir karar olan bu kararla tekrar tekrar mağdur etmesi değildir.

Gelelim bir başka konuya: Türk Eczacıları Birliği 20 Kasım’daki yaptığı açıklamada Sağlık Bakanlığına bağlı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun bazı ilaçların temininde kısıtlamaya gittiğini açıkladı. Baktık bu kısıtlamalara, en büyük kısıtlama hormon ilaçlarında. Bu hormon ilaçları beden uyumu sürecinde, transların beden uyumu süreçlerinde çok elzem ilaçlar ve çeşitli ayrımcılıklar nedeniyle zaten toplumsal olarak sürekli nefret politikalarıyla toplumun dışına atılmış bu kesim bir kez daha bu yeni kararla sağlık hizmetine ulaşmakta gerçekten çok çok sıkıntı yaşıyor. 20 Kasım Nefret Suçlarıyla Mücadele Derneğinin açıklamasına göre bu kısıtlamalar nedeniyle intiharlar artmış vaziyette ve gerçekten yaşam koşulları çok ağır etkileniyor bu karardan. Bu kararla ilgili hormon ilaçlarının herkese ücretsiz verilmesi, cinsiyet uyum sürecindeki bireylerin de sağlık hizmetlerinden tüm herkes gibi eşit ve onurlu bir şekilde yararlanmasının önü açılmalı.

Son sorum HPV aşılı; 2002 yılında Sağlık Bakanı, HPV aşısının genişletilmiş bağışıklık programına alınacağını ve ücretsiz olacağını söylemişti. Aradan bu kadar vakit geçti, şu anda HPV aşısının tek dozu gelen zamla birlikte 4 bin TL. 9-14 yaşına 2 doz 8 bin TL, 15 yaş üstüne 3 doz 12 bin TL. Biliyorsunuz, dünya da HPV enfeksiyonunun her yıl yaklaşık olarak çeyrek milyon kadının serviks kanseri nedeniyle ölümünden sorumlu olduğu belirlendi. Bu kadar ciddi bir meselede hâlâ HPV aşısının Sağlık Bakanlığı tarafından ücretsiz yapılmıyor olması gerçekten çok ciddi problem diyorum. Bir kez daha diyorum ki eğer bu Araştırma Komisyonu, sadece tutanaklara geçirmek değil, pratik olarak bunun uygulanmasını istiyor ise tüm boyutlarıyla Suriye’deki savaşı da transların yaşam hakkını da bu ülkedeki herkesin, kadınların çocuk istismarının hakkını da hukuksal, siyasal, toplumsal boyutlarıyla araştırmak zorunda. Burada bazı konular konuşulamaz, bazıları konuşulur gibi antidemokratik bir uygulamayı da kabul etmiyorum.

Teşekkürler.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

6.- Komisyon Başkanı Mustafa Hulki Cevizoğlu’nun, terörü övmenin demokrasi kavramı içine girmediğine ve yasalara aykırı olduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkür etmek isterdim ama terörü konuşmak ve terörü övmek demokrasi kavramı içine girmiyor, yasalarımızda da aykırı, onu da belirtmiş olayım.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Terörü AKP övüyor, ben değil.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Başkan, göçmen kadınlardan bahsediyorken vekil arkadaşımız, oradan terör...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sataşma mı oldu?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Ya, kayıtlara bakın, öyle mi yaptı?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - HTŞ...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Niye “PKK” demedi, niye “PYD” demedi, niye “YPG” demedi? Desenize, deyin de anlayalım ya! YPG, PKK... Bakın, kolay; P, K, K.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Değerli üyeler...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Söyleyemezsiniz... Söyleyemezsiniz...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - YPG terör örgütü değil, Birleşmiş Milletler söylüyor bunu, ben söylemiyorum.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - UNICEF’in verilerini söyleyeyim mi? PKK’nın silah altına aldığı kız çocukları, suistimal ettiği kız çocuklarından bahsedelim mi?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Arkadaşlar, tartışmayı sonlandırıyoruz, kusura bakmayın, burası -az önce de söyledim- terör komisyonu değil, burası Kadına Şiddeti Araştırma Komisyonu, değerli konuklarımızdan cevap alacağız.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Tarafsız davranırsanız tartışma olmaz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kadına Şiddeti Araştırma Komisyonu, SMO gibi cinsel şiddet, vahşilik, bir sürü askeri içinde barındıran bir yapıyı burada savunmaz.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Çok merak ediyorum Başkanım bir şey soracağım: Düşünün, PKK'nın eline düşmüş ve mağdur edilmiş bir sürü kız çocuğu var. Yanınıza gelse ne diyeceksiniz onlara? "Kusura bakma, PKK seni mağdur etti, biz sizinle ilgilenemeyiz mi?" diyeceksiniz? Bakın, bazen inanılmaz etkileniyorum söylediklerinizden diyorum ki "Bizimle aynı duyguları yaşıyorlar; kadınların, kız çocuklarının yaşadıkları şiddeti dile getiriyorlar. Bizim gerçekten çok ortak noktamız var." ama dönüp dolaşıp yine aynı yere geliyoruz. Bir; PKK'nın eline düşmüş, YPG'nin, PYD'nin eline düşmüş -bunların da verileri var Birleşmiş Milletler, UNICEF'te- bu çocuklardan biri gelse, size dese ki "Bakın, böyle, dağda bana bunu yaptılar." -ki bunların elimizde birçok verisi var- ne yaparsınız, ne dersiniz?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Çocukların yanında oluruz, hemen sizin gibi savunmayız.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Hayır. Bakın, adını bile anamıyorsunuz, ansanız.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Neyin adını?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - PKK'nın... PKK'nın eline düşen kız çocuklarından bahsetsenize.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Niye PKK'den bahsediyorsun? Diyorum ki Suriye'den bahsediyoruz, Suriye'den.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Suriye'de PKK, YPG, PYD yok mu? Yaptıkları zulümler yok mu?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Alakasız... Bu manipülasyonu bırakın artık, kimse inanmıyor bu yalanlara?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Esed'le iş birliği yapmadı mı PKK?

MESUT BOZATLI (Gaziantep) - İnsanların topraklarını işgal etmediler mi, oradaki kadınları çıkarmadılar mı? Haseke'den Rakka'dan çıkarmadılar mı?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siz gidin çetelere para yedinin!

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - O hapislerde PKK'lı var mı? Yok.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Arkadaşlar, tamam, tamamladık.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A.- Görüşmeler (Devam)

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Sunumunuz için teşekkür ediyoruz.

Benim bir önerim olacak: Kırsal bölgelerde şiddet mağduru kadınlara ulaşmak için mobil sağlık ekipleri kurulabilir mi? Bu ekipler şiddet mağdurlarını tedavi etmekle birlikte onları ilgili destek mekanizmalarına yönlendirebilir, psikolojik destek verilmesi hususunda onayak olabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Toy, buyurun.

RUKİYE TOY (Sivas) - Yine aynı şeye dönmüş olacaktı ama yine de söyleyeyim. Şimdi, biraz önce...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Aynı konuya dönmeyin, ana konumuzla devam edelim.

RUKİYE TOY (Sivas) - Yok, dönmeyeceğim ama geçen Komisyonda da aynı konu geldiği için söyleyeceğim. Kurumlarda, sanıyorum, kendi diliyle hizmet almasıyla ilgili bir şey söylendi. Türkiye'nin dili Türkçedir, dolayısıyla özellikle kız çocuklarımızı eğitim için okullarımıza gönderdiğimizde zaten çocuklarımız da bu anlamda Türkçeyi gayet güzel bir şekilde öğrenmiş olacaklar, zorlanmayacaklardır. Ayrıca, dil konusunda en büyük reformu da Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan yapmıştır. Daha evvel, biliyorsunuz, özellikle 90'lı yıllarda -hepiniz o görüntüleri hatırlayacaksınız- Kürtçe şarkı yapmak istediğinde çatal kaşıkların kendisini fırlatıldığı Ahmet Kaya'yı rahmetle anıyorum. Dolayısıyla biz Kürtçe konusunda devrim yapmış bir Hükümetiz. Herkes kendi arasında rahatlıkla Kürtçe konuşabilir ama kurumlara gittiği zaman Türkçeyi kendi dili olarak da konuşmak zorundadır, dolayısıyla böyle bir zorunluluk olarak görmüyorum, böyle bir tavsiyeyi de doğru bulmuyorum. Kız çocuklarımızı okula gönderebiliriz. Hiçbir ülkede de böyle bir şey yok. Amerika'da 72 millet var ama herkes gidip İngilizce olarak derdini anlatabiliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Özbudun Hocam, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben önce usuli bir öneride bulunacağım izninizle. Demokratik bir ortam sunduğunuz için teşekkür ediyorum. Arkadaşlarımızın kadın sorunlarına olan duyarlılığını hassasiyetle karşılıyorum ama herhâlde HPV aşısının kadına karşı şiddetle burada bir alakası yok yani usul açısından dikkat etmemiz gereken bir konu çünkü burada aldığımız söz hakkı ve onu nasıl kullandığımız diğer üyelerin haklarıyla da yakından ilgili yani bir istismara sebep olmamak gerekiyor.

Ben yetkililere iki soru yöneltmek istiyorum izninizle. Biri, bu yıl 24 Kasım'da gazetede okuduğum bir haberle ilgili. Konya'da bir özel klinikte çalışan psikiyatristin uyuşturucu etkili ilaçlar yazmak suretiyle, bunları e-reçeteyle yazmak suretiyle çok sayıda kişiyi mağdur ettiği ve bununla ilgili ciddi soruşturma başlatıldığı yönündeki bir haber. Hatta bu e-reçeteyi kendisi yurt dışında olduğu tarihlerde de yazıyor. Şimdi, uyuşturucu etkili ilaçlar olduğuna göre psikiyatri alanında bunların kullanımına acaba Sağlık Bakanlığının ciddi bir denetim getirmesi gerekmez mi? Yani olay bu kadar büyük boyutlara ulaşmadan çözülmüş olması gerekmez miydi? Çünkü sonuç olarak bu ilaçlar, kişilerin intihar eğilimini de güçlendirecek mahiyette olabilir. Dolayısıyla ben demin bir tıp profesörü olduğu için Kayıhan Hocama da sorarak, teyit ettirerek bu sorumu şimdi soracağım size: İntihar vakalarının bir bölümü kişinin şiddet duygusunu kendi bedenine yönlendirmesi biçiminde

vuku buluyor. İntihar olayları hakkında istatistiksel bir veri var mı Bakanlığımızda? Tabii, bu, şu açıdan da önem taşıyacak: Kimi zaman intihar eden kadınlar belki maruz kaldıkları psikolojik şiddetle başa çıkamadıkları için de bu yolu seçmiş olabilirler. Dolayısıyla bu tür istatistiksel veriler hepimiz için önem taşıyacak. Bunu sormak istemiştım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Buyurun Sayın Hocam.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben ek olarak bir soru daha sormak istiyorum, az önce aklıma gelmemiştı. Biliyorsunuz, İçişleri Bakanlığı sunumunda şiddet uygulayan erkeklerin en önemli sıkıntılarında bir tanesinin büyüdükleri ailede şiddetle karşılaşmış olduğuna ilişkin bir veri sunuldu bize, zaten bilimsel araştırmalar da bunu destekliyor. Bu nedenle, Sağlık Bakanlığı acaba şiddete uğrayan kadının bulunduğu ailedeki çocuklara, özellikle erkek çocuklarını da içerecek şekilde bir program uygulamayı planlıyor mu, böyle bir perspektifi var mı, böyle bir deneyimi var mı? Çünkü bu çocuklar şiddetle karşılaştıklarında ileride kendileri şiddetin faili biçimine, maalesef, dönüşüyorlar. Bunu, eğer gerçekten yoksa -ben şu ana kadar duymadığım için söylüyorum- bir program dâhilinde almak ve yürütmek çok önemli olur.

Bir başkası da -şiddetle ilgili istatistiklerden sanırım birazdan söz edeceksiniz- şiddeti uygulayan failer açısından bakıldığında Adalet Bakanlığının bu konuda bir çalışması var ve onun ana hatlarını bize aktarmışlardı, acaba sizin elinizde de böyle bir çalışma var mı? Kadına şiddeti uygulayan kişinin kimliğine ilişkin, onun kişilik özelliklerine ilişkin, örneğin, toksik erkeklik bağlamında bir değerlendirmeniz söz konusu oldu mu?

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Hocam, galiba İçişleri Bakanlığının bu dağıtılan kitapçıklarında var -ben de bir cümleyle geçtim- gençlerin eğitimi konusu. Şiddet, şiddeti doğuruyor ama Sağlık Bakanlığımız bakalım ne diyecek?

Komisyonumuzun üyesi olmayan Elvan Işık Gezmiş.

Sayın Işık, buyurun.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcım, öncelikle, sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Kadına yönelik şiddetle ilgili yapılan çalışmalar çok kıymetli. Şimdi konuşuyoruz, yapılan tedavileri konuşuyoruz ama kadına yönelik şiddetten dolayı oluşan tedaviler, sonuçta, bir kadının yolda düşüp bacağı kırmasıyla yapılan tedaviyle aynı şey değil. Bunun çok ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerekiyor öncesinin ve sonrasının. Ben şunu merak ediyorum açıkçası: Tedavi yapıldı hastanede ve kadın taburcu edildi, sonrasında yapılan bazı prosedürler var kadınla ilgili ama bu şiddeti uygulayan erkekle ilgili yapılan prosedürler nedir, ben bunu merak ediyorum açıkçası. Bir yaptırım var mıdır? Sonrasında psikolojik bir tedavi ya da bir devamlılık; şiddete uğrayan kadının sonrasında kontrolüyle ilgili olan çalışmalar nedir, bunları merak ediyorum. Psikolojik ve alkol tedavisi gibi tedaviler var mıdır erkeğe yönelik?

18 yaş altı doğumlar maalesef ülkemizin kanayan yaralarından biri oldu. Bununla ilgili yapılan çalışmalar sadece bir istatistikten ibaret midir? Adalet Bakanlığıyla eş güdümlü bir çalışma var mıdır, verilerle ilgili bir çalışma var mıdır ve buna yönelik çalışmalar nelerdir; bunları sormak istiyorum.

Ayrıca, kadına yönelik şiddetle ilgili, sonrasında intihar vakalarından bahsedildi. Maalesef, bu karanlık bir nokta ve intihar, biliyorsunuz, toplumlarda bulaşıcılığı olan bir şey, intihar bulaşıcıdır. Onun için, bunun da ayrıntılı olarak incelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, az önce HPV aşılardan bahsedildi, bir hakka ulaşamamak da aslında bir şiddettir, bir kadının bu hakka ulaşamaması da bir şiddettir. Bugünün Türkiye'sinde en az 12.000 TL ödeyip bu aşırıya ulaşabilecek insan sayısı gerçekten çok az ve bunun gerçekten ücretsiz olarak uygulanması gerektiğini düşünüyorum.

Ve şunu söylemek istiyorum: Sayın Bakan Yardımcım, hepinizin takdiri ki kadınların kadınlara yönelik olaylardaki hassasiyeti çok yüksek. Bugünün Türkiye'sinde kadına yönelik şiddet vakaları ve kadın sorunları aldı başını gitti ama ben sizin verdiğiniz analizlerde görüyorum ki 81 ilde 79 erkek il sağlık müdürü, sadece 2 kadın il sağlık müdürü var. Bu sizce normal midir? Bu sorunların çözümü için bu sayının bırakın yarı yarıya olmasını, 79'a 2 olması normal midir diye sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Yine, Komisyon üyesi olmayan Milletvekili Sayın Sümeyye Boz.

Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Başkan.

Sayın milletvekilleri ve Sağlık Bakanlığının değerli bürokratları; hoş geldiniz diyoruz ve sunum için teşekkür ediyoruz.

Sunumunuzu yaparken aslında kurum içerisindeki personellere ve çalışma alanlarına dair birtakım eğitim çalışmalarının yapıldığından, toplumsal cinsiyet duyarlılığı ve kadına şiddetle mücadele etmede farkındalık eğitimlerinin verildiğinden bahsettiniz. Bunu kıymetli buluyoruz ancak bu eğitimlerin on-line ya da yüz yüze olup olmadığına dair bir detay açıklanmamış fakat bazı eğitimlerin on-line yapıldığına dair bir bilğimiz mevcut. Bu yüzden de hizmet içi eğitimler kurumların tüm kademelerini hem kapsamalı hem de kadına yönelik şiddetle

mücadelede müdahaleyi ve yaklaşımı içeren toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı bu eğitimlerin on-line yapılıyor olmasının da etkinliğini, bu eğitimlerin niteliğini ve kalitesini düşürdüğünü biliyoruz. Bu anlamda da bundan sonra yapılacak olan eğitimlerde özellikle izlenebilir ve ölçülebilir bir şekilde bir metot uygulanmasının sağlanması gerektiğini hatırlatmak istiyoruz.

Bunun dışında, 18 yaş altı kişiler cinsel şiddetle ilgili ya da kadın doğumla ilgili gitmiş oldukları hastanelerde anne ve baba olmadan muayene olamıyorlar. Özellikle böyle travmatik meselelerde söz konusu bu ancak böyle bir durumda cinsel muayeneye gitmek isteyen ya da bunla ilgili bir mağduriyet yaşamış olan 18 yaş altı bireyler anne babanın beraberinde gittikleri için yaşamış oldukları travmayı ya da şiddeti açıklayamayabiliyorlar yani böyle bir engelle karşılaşabilirler, belki istem dışı fakat sonuçta anne ve babalar da bir yerde ailedeki otoritenin bir temsilidir de. Böyle olduklarında yaşamış oldukları travmaları utandıklarından, korktuklarından, paylaşamadıklarından, vesaire, birçok sebep olabilir aslında, bunu dile getiremiyorlar. Bu yüzden, bu cinsel şiddetle ilgili muayenelerde 18 yaş altı kişilerin de uzmanlar eşliğinde, anne baba dışındaki uzmanlar eşliğinde muayene olması gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Bunun yanı sıra bir diğer konu, biliyorsunuz, korunan kişilerin sağlık giderlerinde kişilerin herhangi bir yerde çalışıp çalışmadığına, ekonomik bir gelirinin olup olmadığına ya da hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortası olmayan ve genel sağlık sigortası kapsamında bakmakla yükümlü olduğu kişinin kapsamına girmeyen, genel sağlık sigortası primi borcu sebebiyle fiilen genel sağlık sigortasından yararlanmayan gibi detaylara bakmadan, aslında böyle bir durumda gelir tespitine bakılmaksızın bir genel sağlık sigortalı sayılma meselesi var yani böyle bir hak tanınıyor, “Gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalı sayılır.” gibi bir madde var, kanun var aslında. Peki, bu hususta koruma tedbiri aldırın kadınlar genel sağlık sigortası kapsamına alındıkları bilgisi onlarla paylaşılıyor mu, bu bilgi onlara veriliyor mu, bu kişiler bu haktan faydalanması gerektiğinin bilgisine vâkıflar mı? Eğer değilse, bu haklarının olduğunu aktarma konusunda bir çalışmanız olacak mı?

Bir diğer mesele -aslında çok başlıklar vardı, birçok katılımcı bunlara değindiği için tekrar olmaması bakımından eliyorum, sadece değinilmeyenleri aktarmak istiyorum- sağlık personeli, kadına yönelik şiddetin tespiti ve şiddetin kadın sağlığına olan bütüncül etkilerinin detaylı olarak raporlaştırılması gerekmekte, raporlaştırılmasından aslında sorumludur ancak bu raporların detaylı olarak tutulmadığı ve bu konuda da standart bir uygulamanın olmayışı herkes tarafından bilinen bir mesele. Bu sistem kadınlar için hak kayıplarına ve yaşadıkları travmanın sistem içinde aslında sürekli tekrarlanmasına yol açmakta. Bu anlamda da bu raporlamanın detaylı yapılması gerektiğini ve bunun bir standardının olması gerektiğini hatırlatıyoruz çünkü böyle olmadığı takdirde bu travmanın tekrar tekrar artması ve örselenme sayısının ve örselenme zemininin daha da gelişeceğini ve buna dair bir kaygımız olduğunu hatırlatmak istiyoruz. Bu konuda bir çalışmanız olursa en azından bu Komisyondan böyle bir kararın çıkması da hepimizi memnun edecektir diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, epeyce sorular birikti.

Soruları yanıtlamak üzere ben, Sayın Bakan Yardımcısı, size söz veriyorum. Siz istediğiniz gibi dağıtabilirsiniz söz hakkını.

Sayın Erkoç, buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Kısa bir ara versek...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şunu da hatırlatayım: Bazı soruların yanıtını yazılı olarak da Komisyonumuza verme hakkınız var ama birçoğunu burada duymak isteriz.

Buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkanım, ara verecek miyiz yoksa direkt şu anda... Çünkü arkadaşların birtakım rakamları, vesaireleri toparlaması açısından söyledim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ne kadar bir süreye ihtiyacınız var?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Yani bir on beş, yirmi dakika ara vererseniz rakamlar falan...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir on beş dakika verelim çünkü Genel Kurul çalışması var, bizim uluslararası toplantılarımız var, çevirim içi toplantılar.

Evet, bir on beş dakika ara verelim.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Çünkü benzer sorular var, aynı tekrarlar var, vesaire. Bunları kategorize edip tek bir defada cevap verelim diye söyledim

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, 13.20’de başlıyoruz o zaman.

Kapanma Saati: 13.03

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.26

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhal KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Komisyonun İkinci Oturumunu açıyorum.

Asuman Hanım, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

13.- Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın, Suriye Millî Ordusuna ilişkin açıklaması

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Ben toplantımızı ve Bakanlığımızın cevaplarını dinlemeden kayıtlara geçmesi açısından bir paylaşımda bulunmak istiyorum.

Suriye Millî Ordusu bir terör örgütü değildir, vatanlarını düşmandan, başka emperyal güçlerle iş birliği yapan terör örgütlerinin elinden alan, şehitler veren bir ordudur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kayıtlara geçti, teşekkür ederiz.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A.- Görüşmeler (Devam)

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Sayın Bakan Yardımcısı.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; bence çok faydalı bir toplantı oldu, biz müstefit olduk, onu bilmenizi isterim öncelikle.

Tabii, sağlığım kendisi alan olarak dokunmadığı hiçbir yer olmayan bir bölüm yani dünyada bir şey yoktur ki sağlıkla ilişkilendirilmeyen, her şeyi ilişkilendirmek mümkün. Sonuçta insanların, aslında bütün bilimlerin varlık sebebi sağlığa hizmet ederek insanın “Sağlıklı, uzun ve huzurlu nasıl yaşar?” kısmına cevap aramak. Bu anlamda, mühendislik de bunun için uğraşüyor, diğer bilimler de hukuk da bunun için uğraşıyor. Bu anlamda, sağlıkla her şeyi ilişkilendirmek mümkün. Dünyada tek sağlık gibi, tüm toplum, tüm devlet gibi -Kayıhan Hocamızın çok iyi bileceği kavramlardır- çok paydaşlı sağlık sorumluluğu gibi kavramlar var, geliştirilen kavramlar var. Her ülke kendi özeli içerisinde buna ait değerlendirmeler yapar, ve yapıyor, biz de yaptık ve yapmaya da devam ediyoruz. Bunu niye açıklama ihtiyacı hissettim? Elbette ki şöyle bir şey olsa çok harika olur yani biz bütün ailelerin sosyal, psikolojik hâllerini vesaireyi baştan tespit edebilsen, baştan bunlarla ilgili bir şeyler yapabilsen -ilk günden itibaren Türkiye’de ne kadar aile varsa yani 25 milyon aile için söylüyorum- bunların sosyopsikolojik hâllerini, analizlerine göre bilsek, önümüzde olsa ve buna ait daha derin değerlendirmeler yapabilsen ama biliyorsunuz bu hem teknik olarak hem insan gücü açısından hem profesyonel anlamda, para anlamında, finansal anlamda da çok mümkün olmuyor. Aile Bakanlığı aslında bu işin, bu organizasyonun bu taraflarında maksimum ne yapılabilir kısmıyla da biraz kurulmuş bir Bakanlık. Adalet Bakanlığı gibi, İçişleri Bakanlığı gibi bizim gibi Bakanlıklar da onların eylem planları içerisinde belli fonksiyonları üstleniyor ve bunu götürmeye çalışıyorlar yoksa hocalarımızın değerlemeleri çok kıymetli, gerçekten bu şekilde baştan önleyici amaçla bu değerlendirmeler yapılabilse çok güzel olur. Bu anlamda “Aile Bakanlığıyla biz daha nasıl bir şeyler yapabiliriz?” kısmını not aldığımızın bilinmesini isterim. Bu çok kıymetli bir şey çünkü gerçekten. Baştan da söyledim, o kadar hassas, ilginç bir konu ki siz eğer “şiddet” denilen bu kavramın iletişimini doğru kurgulamazsanız bizatihi bunun kendisi şiddete sebep olabiliyor; daha doğrusu, şiddeti sıradanlaştırabiliyor insanlar için, öyle ilginç bir alan ama çok önemli bir toplumsal yara, toplumsal konu tüm dünya da olduğu gibi.

Bu anlamda biz arkadaşlarımızla sayın vekillerimizin katkılarını ve sorularını elimizden geldiği kadar not almaya çalıştık ama ne kadar doğru not alabildiğimizi şimdi göreceğiz, bunlara da cevap vermeye çalışacağız. Eğer cevap veremediğimiz kısımlar olursa sonra kayıtları inceleyip bütün sayın vekillerimize yazılı olarak cevapları arz etmeye çalışacağız Sayın Başkanım, öncelikle bunu söylemek isterim.

Bu anlamda ilk olarak, Halk Sağlığı Genel Müdürümüzü ilgilendiren, onun Genel Müdürlüğünü ilgilendiren, sayın vekillerimizin sorduğu sorulara ve ortak sorulara cevap vererek izninizle başlamak isteriz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hayhay.

Doçent Doktor Muhammed Emin Demirkol, buyurun Sayın Genel Müdürüm.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü olarak sizlerden gelen kıymetli soruları kendi Genel Müdürlüğümüz bünyesindeki bilgiler çerçevesinde cevaplandırmaya çalışacağım. Sorularınız için çok teşekkür ediyoruz.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Programı noktasında verilen eğitimlerle ilgili 2020 yılında yapılmış olan bir makale çerçevesinde sayın vekilimizin bir sorusu olmuştu. Ben bu arada o makaleyi de hızlıca inceledim, burada 250 aile hekimine gönüllü olarak yapılan bir çalışma. Tabii, bizim buradaki çalışmamız içerisinde size sunumda da arz ettiğimiz sayılar çerçevesinde şu anda hizmet içi eğitimlerimiz 499.467’ydi. Şu anda yaklaşık 120 bin civarında aile sağlığı hekimimiz ve sağlık çalışanımızla aile sağlığı çalışanımız var. Bu

noktada tabii ki emekliler, yeni başlayanlar, aile hekimliğinden ayrılanlarla birlikte ve defaatle tekrarlı eğitimlerle beraber bu rakamı bulmuş olduk. Burada pandemi dönemi içerisinde bu eğitimler on-line ağırlıklı olmakla beraber tercihimiz ve çoğunluğu yüzde 75 civarında yüz yüze olarak yapılmış durumda ama 2019 yılından sonraki yıllara sâri 500 binin dağılımı var, özellikle bir artış içerisindeyiz. 2019'da 44.900, 2020'de 13 bin, 2021'de 48 bin, 2022 ve 2023'te ise 126 bin ve 111 bin olmak üzere eğitimlerimizi daha da hızlandırmış durumda ve bunlar yüz yüze verme eğilimindeyiz. Fakat eğitici eğitimlerimiz olan 537 rakamı, ki bu rakam da biz aile hekimlerimize eğitim vermek durumunda olan ve başvuruda gönüllülük esasıyla 537 eğiticimiz var. Bu eğitici eğitimlerimiz yüz yüze olmakta ve 537 rakamını planlarken de şunu özellikle kriter olarak almaya çalıştık: 3 eğiticimiz bir araya geldiğinde aile hekimlerimize ve aile sağlığı çalışanlarımıza eğitim vermekte, o yüzden de her ilimizde en az bir komisyonun olmasını öncelikle ve yedeklerle birlikte de 537 rakamını bulduk. Özellikle büyükşehirlerimizde, İstanbul'da 10 eğitim komisyonumuz var, İzmir'de 10 eğitim komisyonumuz var, Ankara'da 6 var. Toplam 537 kişiden oluşan ve aile hekimlerimize eğitim vermek üzere eğitim verdiğimiz 537 eğiticimiz var. 499 bin civarında da aile hekimi ve aile sağlığı çalışanımıza hizmet içi eğitimi -dediğim gibi- yüzde 75 oranında yüz yüze verdik ama son iki yılda yaptığımız bütün çalışmaları da yüz yüze yapmaya çalışıyoruz. Hocalarım da sayın vekillerim de çok iyi bilirler, yüz yüze eğitimde çok daha verim alıyoruz. Burada da özellikle "pretest" ve "posttest" yapıyoruz bütün katılımcılara, hekimlerimize ve yardımcı sağlık personelimize. Bu kapsamda toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve türleri, bir sağlık sorunu olarak kadına yönelik şiddet ve sonuçları, kadına yönelik şiddet konusunda sağlık çalışanlarının rolü, uluslararası ve ulusal hukuki düzenlemeler, kadına yönelik şiddet olgularına yaklaşım, cinsel şiddet travmalarına yaklaşım, şiddet mağdurlarıyla görüşme teknikleri ve kadına yönelik şiddet olgularında kayıt, bildirim ve adli rapor düzenlemesi gibi konularımız bu eğitimler içerisinde yer almakta ve bu eğitimlerimiz yaklaşık olarak bir gün sürmektedir. Eğitici eğitimlerimiz, malumunuz, üç gün sürmektedir. Burada da aynı zamanda yapmış olduğumuz testleri de toplumsal cinsiyet ölçeği, tutum ölçeği, kadına yönelik şiddet ve sunulan hizmet anketleri, şiddete maruz kalmış kadınlarla psikolojik değerlendirme, görüşme anketi ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin mevzuat anketini de baz alarak oluşturmuş olduğumuz yine akademik kadrolar, hocalarımız tarafından oluşturulan bir "pretest" ve "posttest"le değerlendirmekteyiz, bunu bilgilerinize arz etmek isterim.

Bağımlılıkla mücadele konusunda Halk Sağlığı Genel Müdürlüğümüzün sekreteryasında Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulumuz çalışıyor. Burada, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın başkanlığında ilgili bakanlarımızla birlikte yine, Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulumuz toplanmakta, illerimizde valilerimizin başkanlığında ve Halk Sağlığı Başkanlığımızın sekreteryasında yine, bağımlılıkla mücadele çalışmaları malumunuz yürümekte. Özellikle, Uyuşturucuyla Mücadele Yüksek Kurulu 2014 yılında kurulmuştu, 2017 yılında Başbakan Yardımcımızın başkanlığında, 2019 yılında da Cumhurbaşkanı Yardımcımızın başkanlığına geçerek bu çalışmalar devam etmekte. Özellikle, şiddete eğilimde uyuşturucuyla mücadele çalışmaları oldukça önem taşımakta. Burada, başlıklarımızı yürütürken, çalışma başlığımızı yürütürken mevzuat çalışmaları oldukça önemli bir noktada geliştirildi. Özellikle, bununla ilgili cezai müeyyideler artırılmış oldu. Yine, genel sağlık sigortası kapsamında olmayan, onun dışında kalan bağımlı hastaların tedavilerinin ve danışmanlık hizmetlerinin ücretsiz yapılmasıyla ilgili mevzuat düzenlemesi gerçekleşmiş oldu.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkürler açıklamalarınız için ama "Genel sağlık sigortası kapsamında olmayan." dediniz, benim bildiğim kadarıyla Türkiye'deki bütün yurttaşlar genel sağlık sigortası kapsamında.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Şöyle: BAĞ-KUR sigorta borcu olanlarla ilgili kısım burada tamamen dışında tutuldu; 85 milyona hizmet verebilecek bir hâlde, hepsine ücretsiz hizmet verebilecek durumda, bağımlılıkla mücadele kapsamında.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Yani "Genel sağlık sigortası kapsamında ama prim borçlusu olanlara da hizmet sunuyoruz." demeye çalışıyorsunuz.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Evet, teşekkür ederim düzeltmeniz için Sayın Hocam.

Onun dışında, burada, mevzuat çalışmaları çerçevesinde, özellikle psödoefedrin gibi kötüye kullanılabilir ilaçların tamamı reçeteye tabi hâlde getirildi ve maddelerin jenerik sınıflandırılmasına yönelik mevzuat düzenlemeleri yapıldı. Arzla mücadele kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğüyle ilgili çalışmalar, kargolar, Narkotiklerin kurulması diğer bakanlıklarımıza ait olmak üzere yapılmış oldu. Yine, CT tomografik bagaj kontrol cihazları ve yutucu tespit cihazları gibi teknik cihazlar kullanılmaya başlandı. Yine, 155 Polis İmdat hattının yanı sıra "uyuma" gibi mobil uygulamalar Emniyet Genel Müdürlüğümüzün, İçişleri Bakanlığımızın koordinesinde yürütülmekte. Yine, özellikle kullanılmayan metruk binalarla ilgili, illerimizde valilerimizin başkanlığında komisyonlar, metruk binalarla ilgili yıkım ve restorasyon çalışmalarına devam etmekte.

Yine, üçüncü başlığımız, mevzuat ve arzdan sonra taleple mücadele çalışmaları. Bu noktada, gönüllülük ve farkındalık faaliyetlerimiz bağımlılıkla mücadele kapsamında yaygınlaştırılmış oldu. Özellikle, Gençlik ve Spor Bakanlığının gençlik merkezleri çerçevesinde koruyucu ve önleyici faaliyetler bu noktalarda artırılmış oldu. Yine, her yaş grubuna özel modüllerden oluşturulan Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı hayata geçirilmiş oldu. Bu kapsamda, ayrıca, Alo 191 ve 171 hatlarımız var, malumunuz; 171 sigarayla, 191 uyuşturucuyla mücadeleyle ilgili hatlarımız 7/24 hizmet vermekte. Burası sadece bir çağrı karşılama sistemi gibi çalışmamakta, aynı zamanda bir danışmanlık hizmetinin yanı sıra destek hizmeti de vermekte; 1'inci hafta, 2'nci hafta, 1'inci ay, 3'üncü ay, 12'nci aylarda da takiplerini yapmakta. Yine, Yeşilayımızla beraber ortak çalışmalarımız YEDAM danışma hattıyla birlikte bu noktada devam etmekte. Ayrıca, AMATEM ve ÇEMATEM'lerle ilgili sayıların, yatak kapasitelerinin artırıldığını ifade etmek isterim. İzleme, değerlendirme çalışmalarımız; Millî Eğitim Bakanlığı akademisyenlerimiz, YÖK ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından da profil araştırmalarımız yine bu noktada devam etmekte. Tütün ve mücadele kısmına çok fazlasıyla girmiyorum, bağımlılıkla mücadele kısmında sorulara bu şekilde kısaca cevap vermeye çalıştım.

Yine, göçmenlerle ilgili, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü çerçevesinde, malumunuz, bir Göç İdaresi Başkanlığı var. Buna bağlı olarak göçmen sağlığı merkezlerimiz yine, sıhhat ve şifa projeleri içerisinde devam etmekte. Geçici koruma altına alınanlara verilecek sağlık

hizmetlerine dair esaslar, 2875 sayılı yönergeye uygun olarak, Hak Sağlığı Genel Müdürlüğü bünyesinde, göçmen sağlığı merkezlerinin yönetimi ve takibi tarafımızca yapılmakta. Özellikle, göçmen sağlığı merkezlerimizde, yine, kendi vatandaşlarımıza ulaştırmış olduğumuz koruyucu sağlık hizmetlerini ve birinci basamak sağlık hizmetlerini aktif olarak buraya başvuranlara da vermekteyiz. Demir ve D vitamini destekleri, 15-49 yaş arası kadın izlemleri, gebe izlemleri, loğusa izlemleri burada devam etmekte. Yine, rahim içi araç taleplerinde, doğum kontrol yöntemlerine ulaşım noktasında, hem bilgilendirmeler hem de bunların sağlanması, ulaştırılması ve uygulanması noktasında çalışmalar aktif bir şekilde devam etmekte. Göçmen sağlığı merkezlerimizde görev yapan sağlık personellerimize yönelik eğitimlerimiz hızlıca yapılıyor. Bununla ilgili Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu olan UNFPA'yla birlikte, onlarla iş birliği içerisinde Göç Sağlığı Dairimizle birlikte hekimlerimize, ebelerimize ve hemşirelerimize yönelik eğitim programları aktif olarak devam etmekte. Temmuz 2021'de bu yüz yüze eğitimlerin başlamasıyla Adana, Antep, İstanbul, İzmir, Urfa ve Hatay ilçelerinde üreme sağlığı yöntemleri danışmanlık eğitimleri gerçekleştirildi. Bu çerçevede, o zaman toplamda 367 kişiye eğitim verildi. Daha sonrasında diğer illerimizle birlikte toplam 312 kişiye daha eğitim verilmiş oldu. Covid sonrasında yüz yüze eğitimlerin de artmasıyla birlikte toplamda SIHHAT Projesi kapsamı içerisinde yine güvenli annelik ve üreme sağlığı eğitimleri, göçmen sağlığı merkezlerinde üreme sağlığı ve üreme sağlığı yöntemleriyle ilgili danışmanlık ve eğitimleri, uygulama eğitimleri yıllara sari bir şekilde ortalama 100-150 civarında personelimize eğitim vererek devam etmekte ve buralarda dediğim gibi, rahim içi araç uygulaması da dâhil olmak üzere tüm üreme sağlığıyla ilgili yardımcı olunmaya devam edilmekte.

Bunun dışında üreme sağlığı kapsamında halk eğitimlerimiz toplamda aile hekimliklerimizle birinci basamak sağlık hizmetlerimiz, toplum sağlığı merkezlerimiz ve ilçe sağlık müdürlüklerinde devam etmekte. Burada 2023 yılında yaklaşık 1 milyon 5 bin 613 kişiye üreme sağlığı kapsamında halk eğitimleri verilmiş oldu.

Türkiye genelinde yine, gezici hizmetle ilgili bir soru sormuştum Sayın Vekilimiz, burada 7.452 aile hekimimizin mobil hizmet çerçevesinde olduğunu ve 5 milyon 633 bin 125 vatandaşımıza mobil hizmetin yerinde ulaştığını ifade etmek istiyorum. Bizim aile sağlığı merkezinde vermiş olduğumuz tüm hizmetler, bunun içerisinde; eğitim hizmetleri, üreme sağlığında az önce ifade etmek istediğim çalışmalar gibi, aşı gibi, yine, muayeneler konusunda gebe ve lohusa izlemleri, 15-49 yaş izlemleri, kanser taramaları da yine bu mobil hizmetler çerçevesinde 7.452 aile hekimimiz ve aile sağlığı elemanımızla beraber ülkemizin köylerine kadar ulaşabilecek durumdayız. Burada evde sağlık hizmetlerimiz ve toplum sağlığı hizmetlerimiz, bunun dışında sadece mobil hizmetlerle ulaştığımız yaklaşık 5,5 milyonun üstünde bir sayıda vatandaşımıza ulaşmış durumdayız. Burada da özellikle bu noktayı ifade etmek isterim.

Yine, bize, sayın vekillerimizden HPV aşısıyla ilgili sorular yöneltilmiş oldu. Burada HPV'nin neye sebep olduğunu, nelere sebep olduğunu hep beraber biliyoruz. HPV'yle ilgili birinci aşamada tarama sayısını artırma noktasında bir çalışmamız oldu. Yine, Sayın Bakanımızın talimatıyla yılda iki tane noktada, Ankara ve İstanbul'da HPV laboratuvarlarımızı şu ana kadar 8 ilimizde, yıl sonuna kadar da 12 bölgemizde hizmet verebilir hâle getireceğiz. 2025 yılında da yine, HPV bölge laboratuvarları sayısını 30'a yaklaştırmak istiyoruz. Ankara ve İstanbul'a bunların taşınması noktasındaki durumu hem hızlandırma hem de tasarruf anlamında bölgelerimizde bizzat yaparak artırmaya çalışıyoruz. HPV aşısıyla ilgili on gün önce yine Bağışıklama Danışma Kurulumuzu, Aşı Bilim Kurulumuzu Sağlık Bakanlığımızda misafir ettik. Türkiye'nin farklı yerlerinden, farklı üniversitelerinden hocalarımız katıldılar. Burada özellikle aşı redleri ve aşılama sistemi ve yeni aşı programına girecek aşılarmızla ilgili çalışmalar yapıldı. Aşılama sisteminde, malumunuz, şu anda BioNTech ve Sinovac'ı Covid döneminde uygularken orada aşılama sistemini etkin bir şekilde kullanmıştık. Özellikle kuduzda, hepatitte ve TD'de ve diğer tüm aşılarmızda bebeklik, çocukluk çağı aşıları dışında da uygulanan bütün aşılarmızı aşılama programında aktif olarak, sistemsel olarak kullanma çalışmalarımız Kamu Hastane Genel Müdürlüğümüzde yürümekte. Ayrıca aşı reddiyle ilgili Bilim Kurulunun alt komisyonunun çalışması noktasında bir karar orada çıktı. Aşı retleri artmaya başladığı için gebeliğin 2 doz tetanos aşısında TDAP aşısı yine programa konuldu ve makam oluru çıktı. Mart 1 itibarıyla TDAP aşısı da gebelerde yine sistemimize girmiş oldu. Bunlarla ilgili aşı tedarikleri sağlanmış oldu. Onun dışında beşli karma aşının altılı aşıya çıkması noktasını da 1 Mart itibarıyla uygulamaya başlayacak durumundayız. Yine, bunların ihaleleri sonuçlandı, teslimleri noktasında da beşli aşılardan altılı aşıya geçmiş olacağız. HPV aşısının da Bilim Kurulumuzun önerisi çerçevesinde aşı programına alınması noktasındaki bir kararı biz Bilim Kurulu sonucunda karara eklemiş olduk. 2025 yılında bununla ilgili çalışma devam etmiş olacak. Yine, bununla ilgili değerlendirmeyi Bilim Kurulumuzun 2'nci toplantısını da yaptıktan sonra yaş aralıkları ve cinsiyetlerle ilgili buradaki toplam kullanılacak sayıyla birlikte, HPV aşısının yapılmasıyla ilgili çalışmayı alt komisyon yapmak üzere faaliyete başlamış oldu. Sorulan sorularla ilgili aldığımız notlarda sizlere arz etmek istediğim konular bunlar.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Genel Müdür, kanser taraması ve diğer taramalarla ilgili ana dilde sağlık hizmetlerini sormuştum, bu konuyla ilgili bir çalışmanız var mı? Değinmediniz.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkanımız da sormuştum aslında ama sayın vekilimiz bu konuyu cevapladığı için ben tekrar konuyla ilgili cevap vermek istemedim, daha doğrusu alan dışına da çıkmak istemedim. Sayın Vekilim, malum, Anayasa'yı siz bizlerden, burada oturanlardan daha iyi biliyorsunuz, bu ülkenin resmî dili Türkçe, biz de bu anlamda kamu hizmetlerini bu dilde veriyoruz, onun dışında söyleyeceğim bir şey yok. Ama şunu söylemek isterim bu konunun dışında eksik kalan bir şey olarak belki başta söyledim ama sayın vekillerimizden bazen haklı olarak yaptığımız sunuyla ilgili eleştiriler geldi. Biz bir sunum hazırlarken -aslında Kayan Hocam geçen şeyde görmüştür aynı usulü takip ettiğimizi, orada da arz etmiştim- şöyle yapıyoruz: Komisyon bize bir bilgi gönderiyor, orada bir çerçeve çiziyor, o çerçevede başlıklar koyuyor ve Bakanlık da o başlıkları esas alarak bir çerçeve oluşturuyor ve onun üzerinden gidiyor yani biz ona özen gösteriyoruz ama o çerçeveye rağmen eksiklikler olabiliyor mu? Olabiliyor. Yani belki Komisyon tarafından arzu edilen her şey yazılmamış olabiliyor veya bizim ona fazla bağımlı olma isteğimiz belki bu sorunu doğuruyor. Bu hususun da bilinmesini isterim. Yani biz bunu yaparken buna özen göstererek yapıyoruz. Geçen yaptığımız şeyde de bunu yapmıştık, onu arz etmiştim baştan.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler ama şunu bilmek isteriz doğrusu hepimiz: Yani Türkiye'de ana dili Türkçe'nin dışında olanlara sağlık hizmetinin ulaşmasında bir sıkıntı var mı?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Kesinlikle yok Sayın Başkanım, onda sorun yok.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Sayın Bakanım, açın çünkü havada kaldı.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Şöyle: Ben genel bir prensibi ortaya koymak için söyledim yani genel bir cadde, bir yol var, bu yolu söyledim, bu yolun nasıl gittiği belli zaten. O anlamda sağlığa erişimle ilgili olarak zaten mevcut rakamlar bugün Avrupa Birliğinin, OECD'nin 2 katıysa ve bu, bütün illerimiz için böyleyse herhangi bir erişim sorunundan zaten rakamsal olarak, matematik olarak bahsedilemez yani bunu belirtmek isterim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bu soru bana yöneltilmiş olsaydı -siz kendi sorularınızın sahibisiniz- ben sağlık uzmanı olmadığım hâlde şöyle yanıt verirdim Türkiye'de yaşayan bir insan olarak: "Yaklaşık 3,7 milyon ya da 4 milyon Suriyeli sığınmacı geldi - şimdi ülkelerine dönüyorlar- Türkiye'de yaşamadıkları hâlde, sığınmacı oldukları hâlde, başka bir ülkeden geldikleri hâlde, milyonlarca insanımıza sağlık hizmeti verildi ve bir sıkıntı olmadı.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Arapça alıyorlar çünkü.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama sıkıntı olmadı yani sıkıntı olmadı.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sıkıntı oldu.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yapmayın ya! Malzeme yapmayın!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Evet, Arapçada sıkıntı olmuyor ama Kürtçede sıkıntı oluyor mesela.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bu durumda bile sağlık hizmetinde sıkıntı olmazken kendi vatandaşlarımız hangi dili kullanırsa kullansın sıkıntı olması mümkün değil." diye ben cevap verirdim. Bilmiyorum yani Bakanlık olarak siz nasıl cevap vereceksiniz?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bunu hastaneye gitmekten imtina eden annelere söylemek lazım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Nasıl?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bunu hastaneye gitmekten imtina eden, özellikle jinekolojik muayenede çekinen, ana dili Kürtçe olan Suriyeli sığınmacı kadınlara söylemek lazım. Bakın, Türkiye'deki Kürtlerden bahsetmiyorum.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - O kadar değil, biz de sahadayız, yapmayın.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Başkanım, bizim yaklaşımız daha çok şöyle: Burada işin çok farklı boyutlarıyla ilgili, felsefesiyle ilgili de birçok şey söylenebilir, başka birçok polemik de yapılabilir ama sonuçta matematik insanların çok itiraz edebileceği bir bilim değil. Yani ben hususen de o alanda çok ilgilenen birisi olarak söylüyorum. Yani matematiğin size göresi, bana göresi yok. İki kere iki herkes için dört, dünyanın her taraflarında da bu standart. Bu anlamda erişim dediğiniz rakamlar, Türkiye'de bugün Avrupa'nın, OECD'nin en iyisi. Yani bu ülke erişim sorunu olan bir ülke değil zaten bunu rakamlar gösteriyor. Buradaki varlık sebebimizi unutmamak için onun alt kırımları üzerine çok felsefi tartışmalara girmek istemedik, daha doğrusu biz alanın dışına çıkmak istemedik.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Alkayış, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, biz de bölgenin milletvekiliyiz yani bir defa böyle bir sorun yok, onu söyleyeyim.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Seçimde de böyle söyleyin ne olur?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hiç yok, hiç yok; bakın, hiç yok.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bunu ben söylemiyorum, tabip odalarının yaptıkları araştırmalar var. SES'in yani Sağlık Emekçileri Sendikasının verileri var elimde.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, hayır, hiç yok.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sadece KETEM'in yaptığı taramada anneler şunu demişler... Meme kanseri teşhisinde gecikilmiş; neden biliyor musunuz? Çünkü Türkçe bilmediği için utanmış, anlatamamış. Çünkü KETEM'de şöyle bir kural var, diyor ki: "Yanında refakatçisiyle gelmek zorunda eğer Türkçe bilmiyorsa." ve refakatçi genellikle erkek yakını oluyor yani ya eş ya da erkek yakın.

RUKİYE TOY (Sivas) - KETEM'de öyle bir uygulama var mı Sayın Bakanım, öyle bir şart var mı?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben bir araştırma sonucunu anlatıyorum Sayın Milletvekili.

Bakın, bunun sonucunda ortaya çıkmış ki kadınlar kanser taramasında, özellikle rahim ağzı kanseri taramasında...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Aynı bölgenin milletvekilleri ya, böyle bir şeyi, böyle bir sorunu...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Müsaade edecek misiniz?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ediyoruz, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - ..teşhiste çok ciddi oranda -oranı şu anda hatırlamıyorum ama danışman arkadaşımın rica ettim, getirecek birazdan- geciktikleri için, bu onların hayatına mal oluyor. Ki meme ve rahim ağzı kanseri özellikle de rahim ağzı kanseri erken teşhiste rahmin alınmasıyla tedavi edilebilir bir şey.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Somutlaştıralım, benim...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama bir izin verin.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - "Yok." diyorsunuz ya...

RUKİYE TOY (Sivas) - Ama siz onu kestiniz Vekilim, siz kestiniz onu!

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Dur, bir konuşsun ya!

RUKİYE TOY (Sivas) - Beyefendi konuşurken siz aradan girdiniz. Onun mikrofonu açık, sizinki de açılınsı öyle konuşalım, olur mu? Onunki açık şu anda çünkü.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ben tamamlayayım, sonra sizi dinleyeyim; acaba aynı yerden mi bahsediyorsunuz?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Alkayış, şunu ben ifade edeyim, söz hakkı sizde.

Şimdi, Türkiye’de -birçok ülkede de vardır belki- cinsel hastalıklarda ya da cinsel muayenelerde ırkı, dili, dini ne olursa olsun genel bir utangaçlık oluyor; kayıtlarda var, bilim kayıtlarında.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Dil bariyeri çok başka bir şey Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İzin verin, izin verin.

Bunu siyasallaştırmak başka bir şey; bu psikolojik bir durum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siyasallaştırmıyorum, dil bariyerinden bahsediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Erkeklerde bile cinsel hastalıklarda bir utangaçlık oluyor Türkiye’de. Bunun dil bilmekle, ana dille, onunla bununla alakası yok; ben bunu belirtiyim.

Bölge milletvekilimiz, buyurun.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Vekilim de doktor. Yani annem de Türkçe bilmezdi, rahmetli, depremde vefat etti. Yani kendisini Türkçe olarak anlatması zaten beklenemez, hoca da onu beklemiyor zaten. Yani, öyle bir sıkıntı, öyle bir bariyer, öyle bir şey falan... İşine odaklanıyor; hoca, hemşire falan ve olmasa da orada hemen, anında hiçbir şekilde... Ve bizim vatandaşlarımızı, bölge insanımızı geçtik bir sürü insan için de alınan tedbirler var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Milyonlarca Suriyeli tedaviye gitti yani.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Mesele şu, diyor ki: “Ben nasıl bu probleme yardımcı olabilirim ve buna nasıl şifa dağıtabilirim?” Bunun üzerinden yani nasıl böyle bir sorun var? Yani o verileri, o tutanakları da görmek isterim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Vereceğim size.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Komisyona da dağıtın, varsa.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Öyle bir şey gerçekten yok yani.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, çok teşekkürler.

Sayın Genel Müdür, siz uyuşturucuya kısaca değindiniz bir soruya yanıt verirken ama şunun yanıtı oldu mu; Seda Vekilimiz sormuştu “Kadına şiddette uyuşturucunun etkisi ne kadar, böyle bir rakam var mı?” diye, onu söylediniz mi, ben mi atladım?

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Hayır.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Cevap gelmedi değil mi daha?

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Onunla ilgili notu hazırlıyoruz, tekrar sizlere arz edeceğiz Sayın Başkanım.

Uyuşturucuyla mücadelede, bağımlılıkla başvurulduğunda bunların kadına şiddete yansması veya şiddet içerisinde uyuşturucu bağımlılığıyla ilgili veriyi de sizlere arz edeceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, onu merakla bekliyoruz.

Şunu da ekleyeyim o zaman: Şimdi, erkek kadına şiddet uyguluyor, öldürüyor, sonra kendisini öldürüyor. Şimdi, bu konuyu yani bunu nasıl tanımlıyor Bakanlık; intihar mı? Yani bir taraftan kadına şiddet, tamam ama kendisini de öldürüyor, intihar ediyor. Yani bu, literatürde kadına şiddet kapsamına giriyor mu yoksa toplu şiddet midir? Ne diyorsunuz buna akademik olarak? Siz de doçentsiniz aynı zamanda.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Sayın Başkanım, intiharla ilgili de aynı şekilde bizim illerimizde intiharı önleme komisyonlarımız ve intiharla ilgili değerlendirme komisyonlarımız var. Buradaki sayı içerisinde intihar öncesindeki şiddetle ilgili de var olan yüzde oranını, veriyi yine sizlere arz etmek üzere bekliyoruz ekiplerimizden; onu da sizlere arz edeceğiz.

Burada kadına şiddet mevzusu dışında kendisiyle ilgili bir durum olduğunda, intihar kendine şiddet olarak, toplu şiddet olarak değerlendirilmiyor. Kadına bir şiddet var, daha sonrasında da kendi intihar etmiş oluyor; intihar ayrı değerlendiriliyor. Fakat az önce sayın vekillerimizin sormuş olduğu şekilde bir intihar olduğunda bu intiharın arka planına yansıyan, bitişik bir şiddet olayı var mı, bununla ilgili rakamı da size arz edeceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, Sayın Pala, bir şey soracak. Buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Ben iki konuda bir şey söylemek isterim; birincisi, bu ana dilde sağlık konusuna bu kadar katı bir şekilde “Asla yoktur.” diye bakmak bence doğru bir şey değil.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hiç öyle bir şey yok ya, Hocam.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Hayır, izin verin, bir şey söyleyeceğim; bakın...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hocam, bir şey söyleyeyim ama şimdi netleştireyim.

KAYIHAN PALA (Bursa) - İzin verin...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Gerçekten sizin vicdanınız yok ya!

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Netleştiriyorum...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bir şey söyleyeceğim, bakın, böyle değil...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Netleştiriyorum...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bir izin verin, bir şey söyleyeceğim. Bakın, sizin sözlerinize atıfta bulunacağım.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hocam, bir soru sorayım...

KAYIHAN PALA (Bursa) - “Annem Türkçe bilmiyor.” diyorsunuz; yani, sonuçta Türkçe...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Gittiği zaman, sen Türkçe bilmediğin için...

KAYIHAN PALA (Bursa) - İzin verin ama bir konuşalım.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, netleştirelim ya!

Şimdi, bölge insanıyız, Şanlıurfa, Adıyaman -orada daha çok Arapça konuşuluyor- Zazaca konuşulan, Kürtçe konuşulan bir şey var.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Diyarbakır...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Vatandaş gitti, “Sen derdini Türkçe anlat.” mı deniliyor; yani şey bu mudur? Yani, “Anlatamazsan hizmet alamazsın.” mı diyor; yani şeyi nedir?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Doktor Türkçe konuşuyor, karşısındaki Kürtçe konuşuyor; nasıl anlatsınlar? Mahremiyet yok, biri tercüman olarak gelecek, o da bir...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Kayıhan Pala, buyurun Hocam.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, bence, konuya böyle bir çatışma iklimi üzerinden değil de “Gerçekten erişimle ilgili bir sorun var mı yok mu?” üzerinden bakmak gerekir. Dolayısıyla, benim önerim, burada Sağlık Bakanlığının yalnızca matematiğe ve sayılara bakarak değil, gerçekten bir erişim sorunu olup olmadığına ilişkin bir çerçeveyi bizimle paylaşabilmiş olması. Örneğin, İçişleri Bakanlığı sunumunda böyle bir durumun varlığına ilişkin bir tartışmayı kolaylıkla yürütebildik. Dolayısıyla kafadan reddetmek yerine bu ülkeyi oluşturan...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ne cevap çıktı İçişlerinde?

KAYIHAN PALA (Bursa) - İçişleri Bakanlığı sunumu sırasında konuşulurken yani tamamen bir kavramı reddetmek yerine böyle bir şeyin olabileceğine ilişkin Sayın Bakanın çizdiği çerçevenin önemine vurgu yapmaya çalışıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ne dedi Sayın Bakan?

KAYIHAN PALA (Bursa) - Dil üzerinden söylemiyorum, yani kadına şiddetle ilgili bir çerçeve konuşulurken, örneğin “Bakanlık üstüne düşen her şeyi mükemmel yapıyor, bunun dışında da bir şey tanımıyoruz.” kavramı üzerinden değil, “Evet, bazı sıkıntılar olabilir, bunları tartışalım, birlikte çözüm üretelim.”

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Savunmacı bir yaklaşım değil de çözümleyici bir yaklaşımla gelmek.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Şimdi, bizim de burada bakmamız gereken... Ben “vardır, yoktur” tartışmasına girmek istemiyorum, bu Komisyonun konusu değil ama “Asla yoktur.” demenin hayatta bir karşılığı yok çünkü ben bir hekim ve zaman zaman o bölgeye giden bir insan olarak böyle sorunların dile getirildiğine tanık olmuş birisiyim. Birkaç hafta önce, örneğin Muş ve Bitlis’e gittiğimizde, oradaki yurttaşlarla konuşurken o yurttaşların böyle bir talebi olduğuna ben tanıklık ettim. Ben Kürt kökenli değilim, hiç tek kelime Kürtçe bilmiyorum ama o insanların böyle bir talebi varsa “Yok.” demek yerine, gerçekten var olup olmadığını incelemek, araştırmak ve buna bir çözüm üretmek gerekir çünkü bakın, sağlık haktır, sağlık hizmetlerine erişim haktır.

İkinci konuya gelirsek...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Buyurun, buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Şimdi, Sayın Bakan Yardımcımız matematikten...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Bunu netleştirelim Hocam, bu ana dili netleştirelim ama. Siz buyurun, ondan sonra ben bir konuşayım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sizin anneniz... Bir kişi üzerinden mi değerlendirme yapacağız?

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, bir kişi değil ya!

KAYIHAN PALA (Bursa) - Ben netleştirdiğini düşünüyorum perspektif olarak.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Vekilim... Sayın Vekilim...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben de bu konuda söz alabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniye Hocam, Sayın Pala bitirsin.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hocam bitirsin.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama bu birinci konuda en doğru yöntem şu: Şimdi, bir taraftan vekillerimiz diyor ki: “Böyle bir problem var, elimizde rapor var.” O raporu bekliyoruz ama bir taraftan da siz diyorsunuz ki: “Ben bölge Milletvekiliyim, annemin başına gelen bu. Yok.” diyorsunuz ve birçok vekilimiz bunun olmadığını...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Annemi örnek verdim.

KAYIHAN PALA (Bursa) - “Annem Türkçe bilmiyor.” dediniz. Bakın, Türkçe bilmeyen birinin sağlık hizmetlerine erişiminde Türkçe eğer dil olarak konuşulacaksa bazı sorunlar yaşandığını öngörmemiz gerekiyor tekil örnek bile olsa.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Hocam...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bakanlığımızın vereceği yanıtı bekliyoruz.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hocam, bir şey söyleyeyim, bakın -ben İl Başkanlığı yapmışım, İlçe Başkanlığı yapmışım- deseniz ki mesela “Bölgede şu branşlarda hocalar isteniyor.” Eyvallah, ben “Yok” diyebilir miyim? “Şu, şu tahliller falan yere sevk ediliyor.” Bunları konuşalım. Ama böyle bir sorun bize gelmedi, yok ve orada yaşıyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki.

Bu konuda en yetkili Sağlık Bakanlığımız, oradan gelecek yanıtı bekliyoruz.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Şu veriyi de ben bir göreyim.

KAYIHAN PALA (Bursa) - İkinci bölümüne ilişkin bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun ikinci bölüme.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben konu kapanmadan bir söz alabilir miyim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Şimdi, kendi alanım ekseninde bu konuya yaklaşmak istiyorum. Anayasa’nızın eşitlik ilkesini düzenleyen 10’uncu maddesinin ilk fıkrası, kişiler arasında dil, din, ırk vesaire ayırım gözetilmeksizin herkesin kanun önünde eşit olduğu hükmüne yer veriyor; biz buna hukukta “negatif ayrımcılık” yasağı diyoruz ama aynı maddenin son fıkrası da devlet organları ve makamlarının kamu hizmetlerini hiçbir ayırım gözetmeden eşitlik ilkesi çerçevesinde herkese sunması gerektiğini ifade ediyor.

Şimdi, Sayın Vekilim, siz yörenin vekilisiniz ama elimizde istatistiksel bir veri olmadan “Böyle bir sorun yoktur.” demek doğru ve bilimsel bir yaklaşım değil. Gerçekçi olalım, Türkiye’nin sosyolojisi içinde çeşitli etnik kökenlere mensup kişiler var ve ağırlıklı olarak da Kürt etnisitesine mensup olan kişiler ayrımcılığa maruz kaldıkları yönünde bir iddiaya sahipler ve devletin de bu sorunu çözmesi gerekiyor ki biz huzur ve barış içinde yaşayabilelim.

Bakın, gene, Anayasa’nın değiştirilmesi yasaklanan 2’nci maddesi, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde yaşamaktan bahsediyor. Hâliyle “Problem yoktur.” demek yerine, şimdi, farz edelim ki -biz kendi Komisyonumuzun konusu ekseninde odaklanalım- bir Kürt kadın kocası tarafından şiddete maruz kaldı, ciddi biçimde bedeni darbe aldı, hastaneye gidecek, bunu doktoruna anlatacak ve kayıt altına alınacak ki mahkemelerde de bununla ilgili çözüm bulabilsin; eğer bu kadın Türkçe bilmiyorsa orada derdini nasıl anlatacak; sorununuz bu. Buna nasıl çözüm bulacağız? Hatta aynı eksende şunu sorayım: Mesela, işitme engelli bir kadın da aynı biçimde bir sorun yaşadığında hastanelerde -bunu Sağlık Bakanlığı ekibine soruyorum- derdini anlatabileceği bir tercümanlık hizmeti sunuluyor mu? Çünkü sonuç olarak devlet herkese bu eşit hizmeti sunmakla yükümlü. Dolayısıyla, bence istatistiklerle konuşursak sorun var mı yok mu daha iyi anlayabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Hocam.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

7.- Komisyon Başkanı Mustafa Hülki Cevizoğlu’nun, Komisyonun çalışma yöntemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Komisyonumuzun çalışma yöntemi açısından şunu söylemek gerekiyor: Şimdi, ben de şahsen böyle bir problem olmadığını biliyorum, hem gazeteci olarak hem milletvekili olarak hem akademisyen olarak biliyorum ama biz burada “Kendi düşüncelerimizin hangisi üste çıkacak?” yarışmasında değiliz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Tabii ki.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sağlık Bakanlığımıza ve diğer bundan önceki ve sonraki gelecek olanlara farklı görüşleri sorup yanıt almak için bizim Komisyonumuz var. Bölge Milletvekilimiz Sayın Alkayış diyor ki... “Yani benim ailem üzerinden ben bir Türkiye genellemesi yapıyorum.” demiyor. “İl Başkanlığı yaptım, ilçe başkanlığı yaptım.” “İl ve ilçe başkanlığı” ne demek? Siyasetçi olmayan bürokratlar açısından da söyleyeyim, Halkın sorunlarının kendisinde toplanan bir mekanizma, aygıt demek. Yani sadece kendi meselesini bilen değil, toplumun, bölgesinin sorunlarını bilen. Yani sizler de Sayın Alkayış da “Böyle bir şey yok.” diyorsa kendisine gelen bilgiler ve sosyal gerçeklikler açısından onu söylüyor. Ama biz bu tartışmayı burada bırakalım, çözümlenmeden değil, çözümlemek için burada bırakıyoruz; Sağlık Bakanlığımız onun için burada, Bakanlığımızdan gelecek yanıtı bekliyoruz. Bu konuyu burada kapatıyoruz.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A.- Görüşmeler (Devam)

1.- Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunuma ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İkinci bölüm vardı.

Buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Evet, bu arada, bildiğim kadarıyla KADES’te Kürtçe var.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Var, var; orada var.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Var, var. Yani İçişleri Bakanlığında da konuştuk, orada Kürtçe var. Dolayısıyla hani bu tartışmanın bir boyutunu söylemiş olayım.

Bu arada bir önerim olsun, sizin ilinize gidelim Komisyon olarak. Lütfen, bunu öneri olarak alın. TÜİK'ten bir örneklem isteyelim, o örneklem üzerinden gidip haneleri ziyaret edelim kırdı ve kentte; var mı yok mu, bir bakalım sizin üstünüzden gidelim.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Çok güzel, çok güzel.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Peki, devam edebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Harika. Biz içeride yani yurt içinde birkaç tane ilimizde yerinde inceleme yapalım diye düşündük, düşünüyoruz. Bu da dâhil olmuş oldu Sayın Vekilim, ev sahipliğini de sizden bekleriz.

KAYIHAN PALA (Bursa) - İlleri birlikte de seçebiliriz, hangi ili isterseniz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, tamamlayın Sayın Pala.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Şimdi, Sayın Bakan Yardımcımız Yasin Bey rakamlar üzerinden erişimle ilgili bir sıkıntı olmadığını söyledi ama bir tek erişimi rakamlar üzerinden değerlendirmek doğru değil. Örneğin, Bakanlık diyor ki: "Biz 2025 yılında hekime başvuru sayısını 12'ye çıkaracağız, 11,9'a." Ama İsveç'te bu 3'ün altında, 2,7. Şimdi İsveç'te erişim sorunu mu var? Dolayısıyla, bir tek bu rakamlara indirgemeyelim bunu, aynı zamanda sağlık hizmetine erişimin niteliği üzerinden de o başvuran kişilere ayrılan süre, o süre içerisinde verilen hizmetin gerçekten hizmet bağlamında verilmiş nitelikleri sonucu üzerinden de bakmak gerekir. Tek başına erişim, yalnızca hekime başvuru sayısı ile değerlendirilmemeli; bunu vurgulamak istedim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniye...

Başkanvekilimiz, buyurun.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Başkanım, şimdi -gönül ister ki- tabii ki bir tek insanımızın bile devletimizin sunduğu bu güzel imkânlardan, sağlık imkânlarından faydalanabilmesi hepimizin dileğidir yani kimse buna karşı gelmez. Ama şunun da altını çizmek gerekiyor: Eski Türkiye diye bir gerçek vardı ve Kürtçenin... Hatta şunu da açalım, başörtülü olarak söylüyorum; başörtülü olarak yaşadığımız şeyler tabii Eski Türkiye'ye ait çok şüktür. Ben şöyle bir örnek vereceğim, isterseniz internette de bulabilirsiniz, ben şahsen teyzeyi gidip ziyaret ettim; Saadet Hacıoğlu, Coşkun Hacıoğlu'nun annesi, 90'larda şehit düşen bir kardeşimizin annesi. Onun şöyle bir röportajı var, diyor ki: "Ben yavrumu kaybettikten sonra muayene olmak için bir hastaneye gittim, orada bana -başörtülü bir teyze- doktor şunu söyledi: "Önce git üstüne doğru düzgün bir şeyler giyin de gel, ondan sonra seni muayene ederim." Bakın, bu, eski Türkiye, bunun altını çiziyorum. Bakın, bu tür şeyler belli kesimlere yapıldı ama biz bunların hepsini ortadan kaldırdık, artık insanların Kürt kimliğiyle ya da başörtülü olarak girip kendini tanıttıkları, dillerini konuşmaktan çekinecekleri bir Türkiye yok; bunun da altını çizmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcısı.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şimdi, şöyle...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yok, Bakan Yardımcısı demiştim, Sayın Bakan Yardımcısına söz verdim, az sonra alalım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Öyle mi? Ama ben de konuya dair...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Olur, az sonra söz vereyim size.

Buyurun sıcağı sıcağına.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Aynı konu...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Aynı konu mu?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Evet, o nedenle...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kısa...

Şöyle: Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikasının yani SES'in geçen yıl Diyarbakır'ın kırsal bölgelerinde yaşayan 347 kadınla yaptığı ankette Türkçe bilmeyen kadınların yanında erkek refakatçi olmadan KETEM'e gidemediği ortaya çıktı. Kadınların özellikle meme kanseri, rahim kanseri taramalarında erkek refakatçilerle hastaneye gitmek istemediği, bu yüzden de tanı almakta geciktikleri belirtilmiştir. Ankete göre, kadınların yüzde 58'i Kürtçe sağlık hizmeti alamadığı için sağlığa erişememekte ve geç erişebilmektedir.

Bir de şu çok önemli: Özellikle kadın hastalıklarıyla ilgili olarak yani jinekolojik muayene gerektiren hastalıklarla ilgili olarak mahremiyet ihlali yani yanında bir erkek refakatçiyle muayene olmak ya da derdini anlatmak kadın açısından çok önemli bir engel ve bariyer oluşturuyor. İzin verin bir erkek olarak kadınların...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Doğru.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Ona bir şey demiyoruz, muhakkak...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani siz erkeksiniz, belki tanık olmadınız.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Doğru kesinlikle.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, o doğru.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siz “Yok.” diyorsunuz ya büyük bir iddiayla...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Hayır, hayır.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hani belki kadınlar bunu paylaşıyor sizinle erkek olduğunuz için.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Herkes için, bütün kadınlar için geçerli.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani kadın mesela memesindeki akıntıyı, vajinal akıntısını bir erkeğin yanında paylaşmıyor.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Doğru, doğru; bu herkes için geçerli.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Dolayısıyla, bunu söylemekten utandığı için, imtina ettiği için...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ben bir şey sorabilir miyim size?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Evet.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Buna bir itirazımız yok ki.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hayır, hayır; bu, Türkiye’deki bütün her yerde utangaçlık sebebiyle gerçekleşiyor olabilir.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Doğru.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Başka bir şey söyleyeceğim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama doktor-hasta mahremiyeti denilen şey var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buna deontoloji deniyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani ana dilinde hizmet alabilirse, bir refakatçiyle...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İzin verin, bir şey söyleyeyim.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkanım, tamamlasın.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bitireyim Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamamlayacaksınız.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Müdahale etmeyin Sayın Başkanım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şunu söylemek istiyorum: Kürtçe bilen eşle ya da babayla doktorun yanına gitmek zorunda kalıyor tercüme için; bu nedenle, onlar da erkek olduğu için derdini anlatamıyor ve teşhiste, tanıda gecikiyor ve bu nedenle kadınlar yaşamını kaybediyor diyorum ve oran yüzde 58 ve Diyarbakır’dan bahsediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Biz anladık onu. Diyarbakır Milletvekilimiz burada, onu da dinlemek isteriz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yani bugünün Türkiyesinden, günümüz Türkiyesinden bahsediyorum, eski Türkiye’den değil, AKP Türkiyesinden bahsediyorum. O nedenle, hani “Yoktur.” diye çok büyük bir söz söylemek çok iddialı, herkesin düşünmesi gerekir.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, ben şunu eklemek isterim: Niteliksel ve niceliksel araştırmalar önemli akademi dünyasında. Niceliksel açıklamalar, rakamlar, niteliksel açıklamaları engelleyen bir açıklamadır; bu, akademi dünyasında tartışmalı. Efendim, birisi anket yaptı, şu kadar rakam çıktı demek bize saf ve salt gerçekliği göstermez. Ayrıca, o anketi siyasal bir kuruluş mu yaptı, onu bizim bilmemiz gerekiyor.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sendika.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İşte sendika.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sağlık Emekçileri Sendikası.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, sendika olabilir, başka bir STK olabilir.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Siyasal örgüt yapsa da geçerli.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İzin verin.

Şimdi, herhangi bir kurum olabilir. Bakın, o yüzden seçim anketlerinde bile kural var ekranlarda; kaç kişiyle yapıldı, nerede yapıldı gibi temel bilgilerin verilmesi gerekiyor. Niteliksel olarak şuna bakmamız gerek... Ben Bakanlık adına konuşmuyorum, oradan cevabı alacağız, en doğru cevap orası, onun için davetliler. Şimdi, o anketin içindeki bilgilerde “Bir refakatçiyle kadın doktora gidiyor, çekiniyor, kendisini ifade edemiyor.” deyince şunu merak ettim...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Bu da doğru, buna bir itirazımız olmaz ki, bu Doğu’da da böyle Batı’da da böyle.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Böyle bir gerçeklik varsa biz onu da kabul edeceğiz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bakın, ben sizi bölmedim, dediniz ki: “Ben tamamlayayım.” Ben de tamamlayım.

Şimdi, Shakespeare “Var olan bir şeyi yok edemezsiniz, yok olanı da var edemezsiniz.” diyor, insanlar için söylüyor. Şimdi, bir gerçeklik varsa biz “Yok.” dediğimiz zaman... “Güneş yok.” desek de güneş var. Böyle bir sıkıntı varsa biz onu da ele alacağız, konuşacağız.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkanım, şu an yapılan şey tam da bu; farkındasınız değil mi ?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, bu sosyal antropolojinin konusu, bölgesel kültür farklılıklarının konusu, onlar da bizim konumuz.

Soracağım soru şu: Yanındaki refakatçi komşusu ya da mahallesindeki başka bir erkek değil ki ya da öyle mi? Erkek eşi değil mi,

birlikte aynı yastığa baş koyduğu eş değil mi?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Aile içi şiddeti konuşuyoruz burada, yapmayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ona rağmen sıkıntı çekebilir.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Yani eşleri tarafından öldürülüyor bu kadınlar, yapmayın.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Bakar mısın, benim söylediğim ankete de demiştiniz ki: “Görecelidir, o ankette söylememiştir.”

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Sayın Kaya.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, izninizle...

Şimdi, sayın vekil il başkanlığı, ilçe başkanlığı yaptığını söyledi; ben Diyarbakır’da sekiz yıl kadına karşı şiddetle mücadele eden bir derneğin başkanlığını yaptım. Dolayısıyla her gün hem sahada hem de derneğimizde kadınlardan gelen şiddet başvurularını aldık ya da hikâyelerini dinledik.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Başkanım, kadına yönelik Komisyonumuzu siyasi bir zeminden ziyade kadınlara yönelik birçok şeyi yapabilecek zemine çekmemiz gerekiyor, artık bence yeterli.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tabii, aynen bundan bahsedeceğim.

Şimdi, şundan bahsedeceğim: Kadınlar kamusal hizmete ana dillerinde erişmek zorundalar. Bir tane örneğimiz var, sayı vermiyorum, münferit de değil, Fatma Altınmakas, kaynının tecavüzüne uğradı, karakola sığındı ama ana dilinde kendini ifade edemediği için derdini anlatamadı, evine geri gönderildi ve aile meclisinin aldığı karar sonucunda öldürüldü. Bundan daha büyük bir hikâye olamaz. Bu, çok... Bunu söylemen çok trajik ve böyle onlarca başvuru aldım ben.

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) - Teşekkürler.

O da acı bir olay ama tek bir olaydan genelleme yapmamız mümkün değil, bilimsel de değil.

Buyurun Sayın Alkayış.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Adalet Hanım, bu dediğiniz kuruluşlarda, etkinliklerde biz de bulunduk. Ben avukatım zaten, birçok şeyde de bulunduk, o yüzden zaten muhtemelen bu Komisyondayız.

Şimdi, sizin okuduğunuz metinde yani ona kim karşı çıkacak? Yani kadının mahremiyeti, şey falan. Yanında elbette ki bir erkeğin bulunmasından hicap duyması, ya, bunun için o ankete gerek yok. Ben onu demiyorum -siz yani onu aldınız- ben şunu söylüyorum: Bir hasta var, resmi dille kendini ifade edemiyor. Uygulamada, sahada nasıl bir sorun var? Şimdi, bunu getirdiğiniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RUKİYE TOY (Sivas) - Kürtçe de dâhil, Arapça da dâhil, Farsça da dâhil, İngilizce, hangi dil olursa...

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Bulunuyor zaten, artık mahkemelerde kalktı bunlar yani...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, çok teşekkürler.

Buyurun Sayın Toy.

RUKİYE TOY (Sivas) - Vekilimizin söylediğiyle ilgili ben hemen şu örneği vermek isterim: Bakın Adalet Bakanlığımızın son alımları var, bu alımlarda diyor ki... Adalet Komisyonu Başkanlığının tercüman alımını Adalet Hanıma örnek olarak verebiliriz, o hanımefendi için. Yani Sağlık Bakanlığında var mı, onu soralım. Tercüman bulundurma zorunluluğu var mı? Soralım ama Adalet Bakanlığında bakın, ihtiyaç duyulan diller; Afganca, Almanca, Arapça, Arnavutça, Kırgızca, Karadağca, Kürtçe farklı lehçeleriyle; Leh dili, Makedonca, Malayca, Moldovaca yani bunu Adalet Bakanlığı için örnek verebiliriz. Bir tercüman bulundurmak zorunluluğu var. Sağlık Bakanlığımızın da böyle bir talebiniz sorarsınız yani bu kadar.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sorularımı sordum, var sorularımın içinde.

RUKİYE TOY (Sivas) - Yani bunun dışında var mı yok mu tartışması doğru bir şey değil zaten. Bir kişi de olsa önemli tabii, onu...

MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU (İstanbul) - Peki, soruları aldık.

Şimdi, değerli milletvekillerimiz, biz kendi aramızda tartışacaksa bakanlığa gerek yoktu.

RUKİYE TOY (Sivas) - Yani o zaman Bakanlığımıza fırsat verelim cevaplasın. Siz de her arkadaşımız söz aldığı anda bizi susturmaya çalışıyorsunuz. Bakın, biz konuşurken siz hep müdahale ediyorsunuz oradan, başladığımızdan beri.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Yok, yok, ben sorduğumu söyledim. Tam da belirttiğiniz soruyu sordum.

RUKİYE TOY (Sivas) - Tamam, evet, işte, ben de söyledim yani kurumlarımızın tercüman zorunluluğu var, onu demek istiyorum.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bunu reddeden anlayış sizin vekillerinizde yani bunu reddeden ve bunu yok sayan arkadaşlar sizde yani.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Sayın Erkoç.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YAŞİN ERKOÇ - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; aslında, değerlendirme yaparken oldukça rafine değerlendirmeler yapmaya özen gösteriyoruz ben ve arkadaşlarım. Neticede sunum yaparken de arkadaşlara şöyle dedik: Birçok şey okunacak hâlde olsun ama siz kısa kısa anlatın çünkü sayın vekillerimizin bizim dışımızda da işleri ve değerlendirmeleri var ama bazı şeylere cevap vermek hasıl oldu, öyle görünüyor.

Kayıhan Hocamız “Bir sistem, sağlık sistemi sadece erişimle değerlendirilmez.” dedi; doğrudur, çok doğrudur.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayılarla değerlendirilmez dedim.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Yok, erişim başlığı kullandığınız için söylüyorum hocam. Doğrudur, o zaman biz sağlık sistemi nasıl değerlendiriyoruz çok kısa, başınızı ağrıtmadan anlatmak durumundayım. Biz nasıl bakıyoruz sisteme, ne yapıyoruz? Bunun bilinmesinde, kayıtlara geçmesinde fayda var.

Birincisi, ilk başlığımız bizim erişim. Bu işin olmazsa olmazı. Bu erişim başlığında nelere bakıyoruz? Önce fiziksel olarak bir erişme var mı? Vatandaş kendisi gidip muayene olabiliyor mu, ilacını alabiliyor mu veya finansal erişim var mı, katastrofik durum var mı, bunlara bakıyoruz veya teknolojik erişim nasıl, buna bakıyoruz. Bu aşamayı tamamladıktan sonra diyoruz ki: Vatandaş erişti sisteme ama verdiğimiz sistemin kalitesine ne? Biz kaliteli bir hizmet verebiliyor muyuz? Bu, öncelikle bir tıbbi kalite, daha sonra hizmet kalitesi ve diğer kaliteler yani size hekim olduğunuz için iyi bileceksiniz. İşte, diyabetik bir hasta geldi veya bir obezite geldiğinde biz hemoglobin A1C'si hangi düzeydedir, onun bir tıbbi kalitesi var mı diye bakıyoruz yani sizin bir hastaya yirmi günde de çok ciddi kilo verdirmeniz mümkündür, dört ayda da ama hemoglobin A1C'yle bunu gözden kaçırmazsınız, kaçıramazsınız. Hekim olduğunuz için Sayın Hocam, siz çok iyi bilirsiniz.

Erişilebilir bir sistemi kurmaya çalıştık, bunu kaliteli hâle getirmeye çalıştık. Diyoruz ki sonra, dönüyoruz, acaba bu bizim kurduğumuz sistem verimli mi? Yani bunun finansal verimliliği var mı, teknolojik verimliliği var mı, insan kaynağı verimliliği var mı, ne rasyolara sahibiz diye bakıyoruz. Diyelim ki bu aşamayı da hallettik, buraya getirdik, verimli hâle dönüştürdük, diyoruz ki ya, bu sistemimiz artık sürdürülebilir bir sistem mi yani iyi görünebilir ama acaba sistem insan kaynağı açısından sürdürülebilir mi, finansal olarak sürdürülebilir mi, buna bakıyoruz. Sonra dönüyoruz, diyoruz, ya, bunları oluşturduk, iyi, güzel de acaba bu, insanlarda ve çalışanlarda ne memnuniyet oluşturuyor, nasıl bir şey yapıyoruz? Bu da bizim için yetmiyor. Diyelim ki insanlar memnun, işte, sağlık sisteminden diyelim yüzde 70'lerde memnuniyet var, işte, çalışanlarda şöyle memnuniyet var; diyoruz ki bu da yetmez, bu, bizim sağlık göstergelerimize nasıl yansıyor yani kendi kendimizi mi kandırıyoruz? Bu anlamda uluslararası standartlar var.

Tabii, bunları yaparken bir şeyin altını çizmek lazım. Sayın Hocam, siz geçen benim bulunduğum yenidoğan komisyonunda da vardınız, orada da arz etmeye çalıştım. Kusursuz bir sistem dünyada yok, bizde de yok. Sistemin kusursuz olduğunu iddia etmiyoruz, yarın da bir kusursuz sistem kurabileceğimizi iddia etmiyoruz. Neden iddia etmiyoruz? Edemeyiz de çünkü elinizde insan kaynağı sınırlı, böyle olmak zorunda; finansal kaynaklarınız sınırlı, böyle olmak zorunda; teknolojiniz sınırlı, böyle olmak zorunda. Bu elinizdeki imkânlarla ne yapabilirsiniz şeyi var. Elbette ki bunun içerisinde birtakım aksaklıklar çıkar mı? Çıkar. Bugün çıktı mı? Çıkıyor. Yarın çıkar mı? Çıkar ama biz sistem olarak olaya bakarak nasıl en güzeli yaparız uğraşıyoruz.

Sonuç olarak, burada rapordan bahsediyoruz, sizin çıkaracağınız bir rapor var, bu çok kıymetli. Neden kıymetli? Yani bizim buraya gelme sebebimiz, baştan anlatmaya çalıştım, sadece formel bir geliş değil, bunu herkesin bilmesini isterim. Bu çok insani bir konu. Neticede hepimizin annesi var, kız kardeşi var yani bundan bağımsız kimse yok. Konuşmamın başında da söyledim, ben kişisel olarak “kadın” denilen kavramı hayatın hayatı olarak görürüm. Bu çok önemli bir kavram. Elbette ki sizden gelecek dönüş neyse, Komisyonunuzdan çıkacak kararlar neyse, tespitler neyse... Çünkü siz sadece bizimle temas kurmayacaksınız, çok farklı çevreleri, çok farklı platformda dinleyeceksiniz. Sizin Komisyonunuz bize şöyle bir öneride bulunup “Sizin çıkarımlarınızı aldık, diğer bakanlıklardan aldık, biz şöyle çıkarımlarda bulunduk ey Sağlık Bakanlığı.” dediğiniz zaman, hiç şüpheniz olmasın ki biz onun gereğini yapacağız. Neticede yasama dediğiniz şey aynı zamanda denetim fonksiyonuna sahip bir yer. Döner sorarsınız, dersiniz ki: “Biz size bunları verdik. Ne yaptınız?” Bunun da gereğini yapma konusunda da tereddüt yok yani sizin dönüşleriniz olursa bundan memnuniyet duyarız, bundan şey duymayız. Sonuçta biz hekimiz yani varlık sebebimiz, bu mesleği seçme sebebimiz belli. Bunun özellikle altını çizmek isterim. Bu anlamda, Halk Sağlığı Genel Müdürümüzün de bir iki ilavesi olacak, ondan sonra...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, teşekkürler.

Başkan Vekilimiz bir şey eklemek istiyor.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Gerçekten bölmek istemem ama şimdi konuştuğumuz anketler, işte, burada tartıştığımız bilimsel veriler çok kıymetli ama şimdi vekillerimizin verdiği örnek, DEM PARTİ vekilinin verdiği örnek çok sıkıntılı bir örnek çünkü bu bahsettikleri sendika terör soruşturması geçirmiş bir sendikadan bahsediyoruz. Biz, burada...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ya, gene mi buraya bağlayacaksınız? Ya, gerçekten...

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Vekilim, ben nihai raporunuzdan bahsettim.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Evet, lütfen, bunu belirtmek zorundayım kayıtlara geçmesi açısından.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Niye uyarıyorsunuz?

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Bahsedilen anketleri gündemimize getirmemiz mümkün değil. Kayıtlara geçmesi lazım. Terör soruşturması geçirmiş bir sendikanın yaptığı bir veriyi de oturup... Kusura bakmayın...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Terör soruşturması demeyin Başkanım, sendika bu.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - 4688 sayılı Sendikalar Kanunu'na göre sendika olmuş.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, çok teşekkürler.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Sayın Vekilim, burada kastettiğim şey nihai rapordur.

Sayın Başkanım...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama siz böyle her şeyi terör soruşturması geçirmiş diye diye ne yazık ki konuşulamaz hâle getiriyorsunuz.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Ben sadece söyledim, takdir sizin.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Bir iki cümle söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sorular çok birikti.

Buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Tek bir şey söyleyeyim. Burada kastettiğim şey kişiler...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Terör sizin için şey olmuş... Bunu kullanıyorsunuz, artık kullanmayın.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Kullanmıyorum. Hukuka saygı yok mu? Hukuksal bir süreç geçirmiş, gözaltına alınanlar var.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Kadına karşı şiddetle mücadeleyi konuşuyoruz. O sendikanın milyonlarca üyesi var, herkesi terörize edemezsiniz.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yapmayın, yapmayın.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - İzin verin.

RUKİYE TOY (Sivas) - Terör tehliktir, tabii ki konuşacağız.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Evet, konuşacağız tabii ki.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Kastettiğim şeyde yanlış anlaşılma olmasın diye, kayıtlara doğru girsin diye söylemek isterim; burada kişisel görüşler, birtakım ifadeler vesaireler var ama günün sonunda hep beraber bu Komisyon bu anlatılanların tamamını rafine hâle getireceği için benim bahsettiğim rafine rapor yoksa sizin, benim veya buradaki herhangi bir görüşün şeyi olacak veya olmayacak kısmından bahsetmiyorum yani ya da hekimlerin anlayacağı ifadeyle söyleyeyim...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Rafine raporlarınızı bekliyoruz o zaman en hızlı biçimde.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - ...söğüt ağacından değil de aspirinden bahsediyoruz. Sonuçta aspirin verdiğiniz kısımları şey yapacağız.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki.

Çok soru birikti.

Buyurun.

Siz mi devam ediyorsunuz, Kamu Hastaneleri Genel Müdürü mü?

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - Bir iki şey ilave edecek.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Bir şey ilave etmek istiyorum.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ben bir küçük ek yapmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Az sonra.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Önemli, konuyla ilgili.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hayhay, az sonra.

Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Başkanım, HPV'yle ilgili sayıyı özellikle vermek isterim. 2023 yılında 765 bin test yaparken 2024 yılında bu bölgelerimizin artmasıyla beraber şu ana kadar 1 milyon 218 bin tarama testimizi gerçekleştirdik. 2025 yılında Kronik Hastalık Yönetimi Platformuyla, HYP'yle beraber bu rakamın 2 milyon civarına ulaşmasını bekliyoruz. Malumunuz, meme kanseri, rahim ağzı kanseri ve kolon kanseri açısından KETEM'lerimizde ücretsiz taramalarımız var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Genel Müdürümüz, cevaplarınızı kadına şiddet ve ayrımcılık bağlamında söylerseniz yani Bakanlığın hizmetlerini sıralamak yerine şiddeti önlemek ya da sonra tedavi etmek açısından o bağlamda söylerseniz hem bizim merakımızı ve meramımızı gidermiş olursunuz hem de daha net bilgiler alırız, zaman da kazanırız.

Buyurun.

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRÜ MUHAMMED EMİN DEMİRKOL - Tamam Sayın Başkanım.

Şu açıdan bağlamak istedim Sayın Başkanım: 46 mobil tırımız var yani KETEM'lere ulaşım problemimiz yok. Aynı zamanda, bizim tüm illerimizde, ilçelerimizde bununla ilgili TSM'lerimiz ve aile hekimliğimiz 2005'te 3 bin nüfusu hedefliyordu, şu anda ortalama 3.080. Aynı zamanda, KETEM'lerimiz dışında da 46 mobil tırımızla aktif olarak 2024 yılında 100 bin tarama, 2023 yılında da 91 bin tarama yaptık. KETEM'lerimizde herhangi bir tercüman, o bölgede görevli olduğu için yanında birisini isteme pozisyonunda kesinlikle olmadığımızı iddia ediyoruz ama bununla ilgili bir tespit olursa ayrıntılı çalışılabilir. Biz, KETEM'lerimizde de özellikle kadınlarımıza il sağlık müdürleri organizasyonunda taşıma hizmeti de veriyoruz yani o bölgede aile hekimlerimiz organize ettiğinde KETEM'lerimize bu minibüslerle, ortak taşıma araçlarıyla taşıyıp tekrar evlerine bırakıyoruz; yanında herhangi bir yanında refakatçi isteme durumu söz konusu değil.

16/5/2014'te ortak çağrı merkezleri İçişleri Bakanlığına devredildi, malumunuz. Yine, 112'de bizim Sağlık Bakanlığı tarafında görev alan sağlık personellerimiz, çağrı karşılayıcılarımız da o ilin demografik özelliklerine göre dil bilenler istihdam edilmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Diğer sorulara yanıtları alalım.

Buyurun.

SAĞLIK BAKAN YARDIMCISI YASİN ERKOÇ - İzin verirseniz Kamu Hastaneleri Genel Müdürümüz cevaplayacak.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyursunlar.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ EMRAH CEVİZ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ben kendi notlarımda 60'ın üzerinde soru not almışım fakat toplantı sonrasında tabii ki tutanaklardan da bizlere sorulan soruları Komisyon çalışmalarına katkı sunabilmek ve bir de çözüme katkı sunabilmek adına tamamını hassasiyetle cevaplayacağımızdan şüpheniz olmasın.

Diğer taraftan, görüş ve önerileri not aldık; bunlar için de ayrıca teşekkür ediyorum çünkü bu, hepimizin sorunu, sadece bu Komisyonun sorunu değil. Bunlar için de elimizden geleni yapacağımızdan hiç şüpheniz olmasın.

Not aldığım ve sizlere hızlı bir şekilde cevap verebileceğim sorularımızdan başlayayım.

Öncelikle, sayın vekilimiz burada değil ama AMATEM ve ÇEMATEM'lerle ilgili bir sorusu olmuştu. Buralarda, AMATEM ve ÇEMATEM yatak sayımız 2014'te 712 iken 2024'te 1.491 oldu; yatak kapasitemiz yüzde 100 arttı. Merkez sayımız 2014'te 30 iken 2024'te 143'tür -kamu, özel ve üniversitedeki- sunumda da görmüştünüz. AMATEM ve ÇAMATEM toplam başvuru sayıları; 2023 yılında ayaktan başvuru sayımız 349.393, AMATEM ve ÇAMATEM toplam başvuru sayısı 2024 yılı ilk altı ayda 18.616. Ayaktan ve yatak olduğu için aradaki fark bu; yataklı fark var arada, poliklinik başvurusu var. O yüzden, karıştırmamanız iyi olur; zaten yazılı da buna cevap vereceğim.

Sayın vekilimiz, şiddete uğrayan kadınlara verilen hizmetler ve yaşanan zorluklarla ilgili bir soru iletmisti. Bununla ilgili, biz cinsel şiddet mağduru kadınlar için 7/24 kadın hastalıkları ve doğum uzmanı bulunan hastanelerde, kadın doğum kliniği ya da acil tıp kliniklerinde kadın tıbbi destek birimlerini kurduk; 34 ilde.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bir yıl içinde kaç başvuru var; bir rakam verebilir misiniz bize? Kadına yönelik şiddetle ilgili bütün Türkiye çapında kabaca da olsa kuruma başvuru yapan kaç kişi var?

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ EMRAH CEVİZ - Sayın Vekilim, doğru bilgi verebilmek anlamında yazılı olarak size iletelim müsaadeniz olursa.

ŞÖNİM'lerle ilgili de bir soru vardı. ŞÖNİM'ler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız bünyesindedir; bizimle koordinasyonu mevcuttur, koordinasyon sağlanmaktadır.

Onun dışında, 2 Mayıs 2004 tarih ve mezkûr sayı yazıyla, 53 ilde 82 sağlık tesisinde kadın tıbbi destek birim kurum çalışmaları talimatlandırıldı; 2025 yılı itibarıyla inşallah bu rakamları göreceğiz. İlleri saymak istemiyorum, eğer dilerseniz yazılı olarak bunları iletebilirim yani verileri sağlıklı verebilmek anlamında söylüyorum, yanlış anlamayın. Şöyle bir veri verebilirim: Nisan ile Eylül 2024 tarihleri arasında 288 başvuru mevcut fakat total verileri elbette ki sizlere sunacağım.

ŞÖNİM'e bildirilen mağdur sayısı 41; son üç ay için söylüyorum, doğru veri verebilmek anlamında söylüyorum size ama kıyaslama tabii ki mümkün olamayacaktır; haklısınız.

Kadın tıbbi destek birimi açılması planlanan illeri dilerseniz -sizler için önemli- kısaca arz etmek isterim: Ankara'da, Antalya'da, Bursa'da, Çanakkale'de, Denizli'de, Diyarbakır'da, Edirne'de, Antep'te, Gümüşhane'de, Mardin'de, Mersin'de, Rize'de, Sakarya'da, Samsun'da, Siirt'te, Sivas'ta, Urfa'da, Tokat'ta, İstanbul'da, İzmir'de, Maraş'ta, Kütahya'da, Şırnak'ta, Trabzon'da, Uşak'ta ve Van'da planlıyoruz ve bu sayı da yeterli değil, bunu da hızla artırmayı düşünüyoruz. Burada -bizim gayemiz- 7/24 kadın doğum uzmanının bulunabilmesi esastır ve bütün kurumlarda da bunu standart hâle getirip uygulanabilir hâle çok kısa sürede getireceğiz; buna söz veriyorum, onu size söyleyeyim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bir şey söyleyebilir miyim tam da buraya dair. Kadın doğum doktorlarının cinsiyetine önem veriliyor mu? Çünkü erkek şiddetine maruz kalan bir kadın, bir erkek doktor tarafından muayene edilemez. Bu, İstanbul Sözleşmesi gereği olmaması gereken bir şey. Bu şiddeti, travmayı ikinci kez, tekrar...

KAYIHAN PALA (Bursa) - Hayır...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hocam, lütfen "Hekimin cinsiyeti yoktur." demeyin, bu başka bir konu; lütfen...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun Hocam.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Bakın, hekimlik yemininde yer aldığı gibi, ne hekimin ne başvuran kişinin cinsiyeti bizim için söz konusu değildir; ne cinsiyeti ne başka bir değişkeni söz konusu değildir. Duyarlılığınızı anlıyorum...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hayır, İstanbul Sözleşmesi...

KAYIHAN PALA (Bursa) - İzin verin ama, ben bir konuşayım.

İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan "kadın uzmanlar" meselesi hekimlik dışında başka bir kavramı içerir. Hekimi eğer siz cinsiyetiyle ele almaya kalkarsanız bugün kadın sorununda, başka gün başka bir sorunda başka bir alana geçmiş olursunuz ki bu, hekimliğin doğasına, öğretilerine, etik ilkelerine aykırıdır. O yüzden, lütfen, hekimler söz konusu olduğunda cinsiyet üzerinden bir değerlendirme yapmayalım. Bu, hekimlerin etmiş olduğu evrensel yemine de aykırı bir tutumdur.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ederiz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, buna dair söz almak istiyorum lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şimdi, arkadaşlar, değerli milletvekilleri; izninizle on beş dakika zorunlu bir ara vereceğiz. Sayın Başkan Vekilimiz Asuman Erdoğan Başkanlık yapacak. Yine, bugün, bizim elimizde olmayan ve yurt dışından planlandığı biçimde, Uluslararası Akdeniz İçin Birlik Parlamenter Asamblesinde çevrim içi toplantımız var burada bizim; ben oraya katılacağım şimdi.

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.28

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.45

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhal KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Evet, toplantı yeter sayımız vardır, kaldığımız yerden devam edebiliriz.

Söz sizin.

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ EMRAH CEVİZ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hızlıca sorulara cevap vermek istiyorum.

Kadına yönelik şiddet mağduru olarak son beş yıl itibarıyla Bakanlığımıza bağlı sağlık tesislerine yapılan başvurular 2020 yılında 13.580, 2021'de 14.155, 2022'de 16.021, 2023'te 16.052, 2024'ün ilk on bir ayında 14.855 olarak gerçekleşmiştir.

Çocuk izlem merkezlerimizle ilgili çalışanlarımız, dağılım ve sayılar sorulmuş idi. Çocuk izlem merkezlerimizde ülkemiz genelinde 112 psikolog, 127 sosyal hizmet uzmanı, 50 çocuk gelişimci, 34 hemşire, 1 doktor, toplam 324 çalışanımız mevcut. 29'uncu sertifikalı eğitim programının teorik kısmı tamamlanmıştır. İlk ve ileri uygulama eğitimleri planlanmaktadır. Eğitimler tamamlandıktan sonra aktif çalışan personel sayısı 356 olacaktır.

Gizlilik kararlarıyla ilgili cevap vermek istiyorum. Mevcutta gizlilik kararı olan kişinin adres ve sağlık ziyaretlerinin üçüncü şahıslar tarafından öğrenilmemesi adına e-nabız profili kapatılmakta ve hekimlerin gizlilik kararı olan kişilerin geçmiş sağlık verilerine erişimi engellenmektedir. Burada alınan önlemler e-nabız girişi şifresi veya e-devlet şifresinin başka kişiler tarafından da biliniyor olabilmesi ihtimaline karşı alınmıştır fakat kişinin sağlık hizmeti almasında bir engel bulunmamaktadır. Bu konuda gizlilik kararı olan kişilerden veya Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda gizlilik kararı olan kişinin e-nabız hesabının aktif edilmesi yönünde talepler gelmektedir. Bu kapsamda İçişleri Bakanlığıyla bir entegrasyon çalışması yapılarak bu kişilere gizlilik süresi boyunca verilecek bir geçici T.C. kimlik numarasıyla bu kişilerin T.C. kimlik numaraları değiştirilerek e-nabız profilleri aktif hâle getirilebilecektir. Bu yönde İçişleri Bakanlığıyla çalışmalarımız ve konuya ilişkin komisyon oluşturulması 2025 yılı faaliyet planlarımız içerisinde.

Gizlilik kararlarıyla yaşanan sorunlardan biri de 6284 sayılı Kanun kapsamında gizlilik kararı alınan kişilerin bilgilerinin kurumlara geç iletilmesidir. Kimlik Paylaşımı Sistemi entegrasyonu ile ilgili bilgilerin anında kurum ve kuruluşlarla paylaşılması yönünde, 2025 yılı içerisinde İçişleri Bakanlığımız ve Adalet Bakanlığımız yetkilileriyle ortak görüşmeler ve komisyonlar toplanacaktır.

"Sağlık Bakanlığımız ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasındaki verilerin koordinasyonu, iletişimi var mıdır?" diye bir soru iletilmiş idi. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü arasında, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında veri entegrasyonuna ilişkin iş birliği protokolü imzalanmıştır. İmzalanan protokol kapsamında gizlilik kararı olan kişilerin bilgileri elektronik olarak Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü aracılığıyla, 2024 yılından itibaren Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden kamu kurum, kuruluş ve diğer tüzel kişileriyle paylaşılmaktadır. Bakanlığımız, 2024 yılı başından itibaren Kimlik Paylaşımı Sistemi üzerinden bu bilgileri temin ederek, 6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında gizlilik kararı bulunan kişilerin gizlilik kararını sisteme işlemektedir.

Beyaz Kod'la ilgili söyleyeceklerim... "Beyaz Kod verilen vakaların ne kadarı kadınlardan oluşuyor? Acaba sadece kadın oldukları için mi şiddete uğruyorlar? Elinizde bir oran var mı?" denilmişti. Beyaz Kod'da 2015'ten günümüze yüzde 44 erkek, yüzde 56 kadın başvuru var. 2024 yılından günümüze yani on bir aylık süreçte de yüzde 43 erkek, yüzde 57 kadın var. Kök neden analizleri vesairelerle ilgili diğer kısımlar yapılıyor, bunları da Komisyonumuz bizden talep etti zaten, bunları sizlere yazılı olarak bildireceğiz sayın vekilim.

Bakanlığımızca sağlıkta şiddeti önlemek için alınan tedbirlerimizden bahsetmek istiyorum hemen bu sorunun arkasından. Beyaz Kod Yazılımı'nın iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Her hastane için risk değerlendirilmesi yapılarak polis ve jandarma sayılarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmış, İçişleri Bakanlığımızla bir araya gelinmiştir. Şiddete maruz kalan sağlık çalışanlarının hastane idaresince ziyaret edilmesi ve gerekli psikososyal desteğin verilmesi konularında çalışmalar yapılmıştır. Şiddete maruz kalan sağlık çalışanlarının ifadelerinin sağlık tesisinde alınmasına yönelik sistem oluşturulmuştur. Hasta yoğunluğunun fazla olduğu alanlarda yerinde değerlendirme ekipleri kurulmuş ve ekibin olası sorunların önüne geçilmesi yönünde çalışmalar yapılması sağlanmıştır. Sağlık çalışanlarını şiddetten koruma yöntemlerine yönelik eğitimleri planlanmış ve yapılmıştır. Beyaz Kod bildirim olarak sonuçlanan şiddet olayının altında yatan temel sebeplerin ortaya konulması, sorun olarak ortaya çıkan durumların kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutularak gerekli düzeltmelerin yapılmasını kapsayan kök neden ve çözüm analizleri uygulamaları çalışmaları başladı. Çalışanların motivasyonunun artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmakta ve takip edilmektedir. Çalışanların uyum ve oryantasyonunun sağlanmasına yönelik olarak uyum programları yürütülmektedir. Şiddetin en fazla yaşandığı alanlar belirlenerek güvenlik önlemlerinin artırılması sağlanmaktadır. Sağlık tesislerinde fiziki düzenlemeler ve güvenlik ekipmanlarının artırılmasına yönelik iyileştirmeler yapılmaktadır.

Son olarak, İçişleri Bakanlığımızla, 2'nci maddede de söylediğim gibi, sayı ve rakamlar konusunda üst düzey görüşmeler yapılmış ve 2025 yılı içerisinde bu sayıları da hastanelerde bizzat göreceksiniz.

Beytüşşebap'ta doğum sırasında kan kaybından kaybettığımız Dilan Durmuş isimli hastamızla ilgili de şöyle bir veri vermek istiyorum: İkiz gebeliğinin 32'nci haftasında olan annemiz 8/12/2024 tarihinde birinci bebeği evde doğurmuş ve kordonu kesilmemiş vaziyetteyken saat 9.49'da 112'ye çağrı düşüyor ve beş dakika sonra 9.54'te ambulans olay yerinde oluyor, hızlı ilk müdahaleyi yapıp ambulansla Beytüşşebap

İlçe Devlet Hastanesine sevk ediliyor, saat 10.02’de Beytüşşebap İlçe Devlet Hastanesi acil servisine giriş yapıyor. Acil servis hekiminin değerlendirmesi ikiz gebelik olduğu, bebeğin birinin evde normal vajinal yolla doğduğu -ki eski sezaryen öykülü bir anne olduğunu hatırlatmak istiyorum- “bebek 2” dediğimizin hâlen anne karnında olduğu, annenin yapılan ilk muayenesinde hemorajik şok bulgularının mevcut olduğu, doğumhaneye alınan annenin hipotansif taşikardi olduğu görülmüş ve uterusunda rüptür bulunduğu ve kanamanın durdurulamadığı, masif bir kanamanın olduğu tespit edilmiş. “Bebek 2” makat geliş yoluyla doğum yapıyor, plasenta ve ekleri tam olarak ayrılıyor, yoğun bakıma alınıyor, çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı tarafından entübe edilip vitalleri stabileniyor fakat anne fundus masajıyla kontrol altına alınmaya çalışılırken -ki 10.02’de acile girmişti- 10.15 sularında annemiz arrest oluyor, sonrasında resüsitasyon başlanıyor, yaklaşık bir saat kırk dakika civarı resüsitasyon yapılıyor ve maalesef, 11.57’de annemizi kaybediyoruz. Ölüm nedeni doğum esnasında uterus rüptürü olarak tespit ediliyor, bunu belirtmek istiyorum.

Bunun haricinde, ilçemizde Beytüşşebap İlçe Devlet Hastanesinde kadın hastalıkları ve doğum uzmanı kadrosu bulunmamaktadır, 2 adet çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanı görev yapmaktadır. Yaklaşık bir buçuk saat mesafede, 90 kilometrede Uludere Devlet Hastanesinde 1 kadın doğum uzmanı görev yapıyor. Şırnak Devlet Hastanemizde 5 kadın doğum uzmanı görev yapıyor. Bu konuyla ilgili de İl Sağlık Müdürlüğümüzde Anne ve Bebek Ölümleri İnceleme Kurulu bu konuyu inceliyor, aynı zamanda konuyla ilgili de inceleme başlatılmıştır, bunu ifade etmek istiyorum.

“Şiddete uğrayan çocuklara yönelik Sağlık Bakanlığımızın bir programı ve çalışması var mı?” Evet, var. En başta cinsel şiddete maruz kalan çocuklar için 74 merkezimizde çocuk izlem merkezleri faaliyet gösteriyor. Bununla birlikte, çocuk ve ergen polikliniklerinde hizmet verilmektedir. Eğer Komisyonumuz talep ederse detaylı verileri de yazılı olarak sizlere memnuniyetle bildireceğiz.

“6284 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığın aldığı önleyici tedbirlerin etkinliği nedir ve yaşanan zorluklar nasıl giderilebilir?” Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi mevzuatı kapsamında sağlık tesislerimizde sürecin nasıl yürütüleceğine dair iş akışı oluşturulmuş olup taşra teşkilatımız düzenli olarak bilgilendirilmektedir.

“Kadına yönelik şiddet mağdurları için oluşturulan psikososyal destek hizmetleri nasıl verilmektedir?” Psikososyal değerlendirme sürecini de göz önünde bulundurarak bireyin sosyodemografik özellikleri, sosyal destek sistemleri, mesleği, sosyal güvence durumu, aile yapısı, geçmişi, inancıyla ve spiritüel anlayışla ilgili bilgileri, tıbbi geçmişi, sosyal aktiviteleri, temel yaşam ihtiyaçları, kapasitesi, kaynakları ve bu konularda mesleki görüşme yapılan her bir vaka için konsültasyon formu, görüşme formu, gerek görülmesi hâlinde de sosyal inceleme raporu düzenleniyor; sonrasında da gereklilik hâlinde tıbbi sosyal hizmet birimlerine ve sağlıklı hayat merkezlerimize yönlendirme yapılıyor.

“Kadına yönelik şiddet mağduru kadınların çocuklarına -yanındaki- sunulan sağlık hizmetlerinin kapsamı nedir?” Poliklinik hizmetlerinde öncelik verilmiş olup hem 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında destekleyici ve koruyucu tedbir kararı verilen çocukların hem de şiddet gören annenin yanında bulunan çocukların önceliği bulunmaktadır.

“Şiddet mağdurlarına sağlanan psikososyal destekte uzaktan sağlık hizmeti kavramını açıklar mısınız?” Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı ihtisaslaşmış kadın konukevlerinde kalan kadın ve yanındaki çocuklara uzaktan hasta değerlendirilmesi sistemiyle psikososyal destek sağlanmaktadır. Bu konuda, Ankara’da ve İstanbul’da pilot kadın konukevleri belirlenmiştir. Uzaktan psikiyatri muayenesi için pilot uygulama çalışmaları başlamıştır. Uzaktan hasta değerlendirme sistemi aracılığıyla Ankara ilinde Sincan Eğitim Araştırma Hastanesinde, İstanbul’da Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde, kadın konukevlerinde gerekli altyapı oluşturularak MHRS üzerinden randevu alınması vasıtasıyla hizmet sunulabilecek, sonrasında bu hizmetlerin yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Son olarak AMATEM ve ÇEMATEM yatak sayıları 2014’te 712 iken şu an 2024’te 1.491 oldu. Yatak kapasitemizin yüzde 100 arttığını, merkez sayımızın 2014’te 30 iken 2024’te kamu-özel ve üniversite toplamı 143 olduğunu, 2023 başvurularının, ayakta başvurularının 349.393, 2024 ilk altı ay başvurularının da 18.616 olduğunu belirtmek isterim.

Bunların dışında kalan sorularla ilgili Meclisimize ve Komisyonumuza yazılı olarak bilgilendirme yapmak istiyorum.

Katkılarınız, önerileriniz, görüşleriniz ve sorularınız için hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Çok teşekkür ederiz.

Artık bitirmemiz gerekiyor ama gördüğüm kadarıyla 2 tane söz hakkı var, onları da verip...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben de bir söz isteyebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Tamam Hocam, siz de isteyin.

Daha sonra, inşallah, yeni bir söz hakkı yoksa bitirmemiz gerekiyor.

Çok teşekkür ederiz.

Sayın Saki, buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Evet, uzun oldu; evet, yorulduk da ama bu Komisyonun görevinin ne kadar ciddi olduğunu ilk iki toplantıda söylemiştik. O anlamda, her şeyin kapsamlı değerlendirilmesi elzem. Yalnız bu kapsamlı değerlendirmede hangi verileri kendimize alacağız, hangi verileri dışlayacağız gibi bir ikiliğe girmek gerekir. Niye söylüyorum bunu? Biraz önceki ana dilde hizmet eğitimi alma meselesindeki, kamusal hizmet alma meselesindeki şey için söylüyorum. Bakın, belli, işte, SES’in yaptığı bir araştırma ya da Mor Çatının yaptığı bir araştırma ya da GÖÇİZDER’in yaptığı bir araştırmadan söz edildiğinde daha araştırmayı görmeden “Hayır, onlar doğru değil.” demek, bizim kadın cinayetlerini, erkek şiddetini önleme ve mümkünse bunun yarattığı sonuçlarla yaşanmaz hâle kılınmış yaşamları tekrar yaşanır hâle getirme gibi bir misyonumuz var. O anlamda, bu kadar bariyerleri örmek gerekir.

Bir örnek vermek istiyorum hangi verilere güveneceğiz meselesinde: Mesela “Yoktur.” diyorsunuz oysa kendi siyasi partinizin de içinde olduğu Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesinin Geçici Göç Komitesinden geçen Mayıs ayında bir heyet geldi. AGİTPA’nın oluşturduğu ve bizim ev sahipliğini yaptığımız, Antep’te çeşitli gözlemler yaptığımız, deprem bölgesine gittiğimiz -deprem

sonucu oluşan yeni durumlarla ilgili AGİTPA ne yapabilir diye- bir alan araştırmasıydı bu. Aynı zamanda, yine, Suriye’de savaş vardı, kitlesel g   ler vardı; buradaki göçmen ve m  lteciiler için ne yapabiliriz diye sayısız brifing aldık ve o sayısız brifinglerin içinde -bizzat Birleşmiş Milletlerin heyetinin de olduğu Şeyde- “Temel Eksiklikler” başlığında bu ana dilde kamusal hizmet meselesinin iyileştirilmesi tavsiyesi hemen hemen herkes tarafından verildi. Yani sorunlar “Yok.” deyince yok olmuyor; eğer gerçekten sorun çözmek    zere burada isek, “Yok.” diyeceksek eğer, en azından alanından birtakım bilgiler, veriler konusunda bu kadar dışlayıcı olmamak gerekir. Bu birincisi.

Diğer meseleye gelince... Sağlık Emekçileri Sendikası... Ben de EĞİTİM-SEN   yeesiyim, bize de EĞİTİM-SEN   yesi olarak benzer suçlamalar getirilir. Sağlık Emekçileri Sendikası 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu’na göre kurulmuş, 30 bin   yesi olan bir sendikadır ve bu sendika Covid döneminde, depremden sonra ilk gün ulaşan sağlık emekçilerinin sendikasıdır. Ve buna “Sendika, terör soruşturması geçirdi.” gibi bir kavram yok. Sendika geçirmez, sendika   yeleri geçirir ama bunu da biliyoruz biz; AKP iktidarında, hele son dönemde AKP’nin herhangi bir icraatını eleştiren kim olursa olsun zaten terör soruşturması geçiriyor. Yani yakında -”muhalif” bile demiyorum- hayatının tek bir gününde AKP’yi eleştirdiği için terör soruşturması geçiren devasa uygulamalar varken bunları bu Komisyonunda en azından yapmayalım. Bu Komisyonunda gerçekten amacına uygun, sahici sorunlara... Reddetmek istiyorsanız, katılmak istemiyorsanız da böyle ezbere cümlelerle değil, bizzat alandan verilerle yapmak gerekir yoksa bu ilk iki toplantıda “Bu ne kadar önemli bir Komisyon.” dediğimiz bu Komisyonun ne yazık ki çok etkisiz olacağının da göstergesi olarak ortaya çıkar bu durum ve hiçbirimiz sanırım bunu arzu etmeyiz.

Teşekkürler.

OTURUM BAşKANI ASUMAN ERDOğAN - Kusura bakmayın, terör soruşturması geçiren, g  zaltıların olduğu, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığın y  r  tt  ğu bir durum var. Bunun burada konuşulması, yaptığı Őeylerin söz konusu olması ve bunun   n  n  n a  ılmasına izin veremeyiz, böyle bir Şey söz konusu değil; hukuk devletiyiz, hukuki bir süreç ilerliyor, kimsenin konuşmaya da bu konuda hakkı yok hukuksal bir süreç işlemektedir. Akı kararı da birbirine karıştırmayalım. Başka herhangi bir kurum, sivil toplum kuruluşları, hepsini konuşuruz.

şimdi, uzatmadan tekrar sözü Hocam, size vereceğim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Binlerce   yesi olan bir kurumdan...

BAşKAN ASUMAN ERDOğAN - Evet, lütfen, konuşacak değiliz; terör   rg  t   soruşturmasında olan Şeyleri konuşamayız.

KAYIHAN PALA (Bursa) - İsterseniz önce...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Devlet toplu görüşme yapıyor o sendikayla. İsterseniz bir bakın, devlet toplu görüşme yapıyor bu sendikayla.

OTURUM BAşKANI ASUMAN ERDOğAN - Söz vermeden konuşmayalım, söz olarak konuşalım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Gerçekten şaşkınlıkla dinliyorum.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan Vekili,   ncelikle Sağlık Emekçileri Sendikasıyla ilgili bir Şey söyleyeyim size: Emekli olana kadar o sendikanın   yesiydim. Dolayısıyla, bir sendikayı böyle nitelemeniz doğru değil. Bunun kayıtlara geçmesini çok isterim.

OTURUM BAşKANI ASUMAN ERDOğAN - Sendikayı yapmadım, sendikanın o sağlıkla ilgili...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - “Sendika” dediniz, tutanaklara bakarsınız.

KAYIHAN PALA (Bursa) - şimdi, az önce Sayın Vekilim çok önemli bir Şey söyledi; Sendika   yelerinden birisiyle ilgili ya da birkaçıyla ilgili bir soruşturma ya da bir sonucun herhangi bir sendikaya, herhangi bir meslek örgütüne, hatta herhangi bir siyasi partiye mal edilmesi, Türkiye’de bu kutuplaştırma iklimini beslemekten öteye gitmez. Bunu böyle nitelemek yerine kimin söylediğinden ziyade neyin söylendiğine, oradaki kanıtın ne olduğuna bakmak çok daha değerli olacaktır. Ben...

OTURUM BAşKANI ASUMAN ERDOğAN - Hocam, anketlerle ilgili bakın, unutmayalım, geçen haftalarda ben bir anket söylemiştim Türkiye’de kadın cinayetlerinin en düşük olduğu ya da şiddetin en düşük olduğu illeri... Siz hatırlıyor musunuz ne demiştiniz? “Buna bakmamalıyız, asıl veriler burada söz konusu, onları insanlar söylememiş olabilir.” diye anketlere kendiniz bir gruplama yaptınız, hatırlıyor musunuz?

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan Vekilim...

OTURUM BAşKANI ASUMAN ERDOğAN - Benim söylediğim ankete dediniz ki: “Orada güvenilir olmayabilir çünkü oradaki insanlar...” Yani şu anket iyidir, bunun yaptığı anket kötüdür demek gibi bir şansımız olmadığımızı biz orada size söylemiştik ama şu an yaptığınız aslında benim söylediğim, onu da belirtmek istiyorum.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Madem geriye döndünüz, o zaman söylediğimi tekrar edeyim. Bakın, yalnızca sayılar üzerinden değerlendirmenin yetmezliğine vurgu yapmaya çalıştım ben, hızlar üzerinden bakmak gerekir. Nitekim sizinle birlikte olduğumuz İçişleri Bakanlığı sunumunda illerdeki şiddet ve kadın cinayetleri sayısı ile o ilde yaşayan kadınlara göre hızlar hesaplandığında ortaya çıkan en fazla kadın cinayetinin g  r  ld  ğu iller sıralamasındaki değişikliği sizle birlikte gördük. Benim vurgulamaya   alıştığım Şey, yalnızca tek bir sayı üzerinden değil, bu sayıları hız biçimine dönüştürdükten sonra değerlendirmenin   nemiydi, bunu da vurgulamış olalım.

Gelelim konumuza. şimdi, bakın, ben teşekkür ediyorum öncelikle verilen yanıtlara ancak burada Şöyle bir sorun ortaya çıktı ki tahmin ettiğimiz bir Őeydi. Eğer yanlış duymadıysam 2024 yılında Sağlık Bakanlığı kayıtlarına göre yaklaşık 12 bin civarında bir kadına şiddet olgusunun kayıtlara geçtiğini söylediniz, doğru duydum sanırım değil mi?

KAMU HASTANELERİ GENEL MÜDÜRÜ EMRAH CEVİZ - İlk on bir ayda 14.800.

KAYIHAN PALA (Bursa) - 14.800, tamam.

şimdi, bakın, İçişleri Bakanlığında bize verilen sunumda -orada tabii çok daha ayrıntılı verilmişti, az önce kontrol ettim- 2024’  n ilk on

bir ayında İçişleri Bakanlığı kayıtlarına göre aile içi ve kadına yönelik şiddet olay sayısı 279.888. Buradan şu sonuca sanırım ulaşırız: Demek ki Türkiye’de İçişleri Bakanlığının kayıtlarına geçen şiddet olguları Sağlık Bakanlığının sağlık kurumlarına hepsi başvurmuyor, hatta çok düşük düzeyde yani yüzde 10’u bile değil, biraz daha öteye gidersek kabaca yüzde 6’sına denk geliyor diye görüyorum.

Şimdi, burada aslında bunu Sağlık Bakanlığına yönelik bir sorun olarak dile getirmiyorum, sakın yanlış anlamayın, bu Komisyonun bence bunu daha kapsamlı masaya yatırması gerekir. Eğer bir kadın şiddete uğruyorsa o şiddete uğraması nedeniyle bir sağlık çalışanı, bir sağlık kurumu tarafından değerlendirilmesinin önemine de vurgu yapmamız gerekir. Dolayısıyla burada belki de bizim hem Sağlık Bakanlığına bir öneri olarak hem de belki de bir yasal düzenleme önerisi olarak aynen İçişleri Bakanlığında bu alana özgü bir yapılanmanın varlığı gibi Sağlık Bakanlığında da bu alana özgü, çok daha kapsamlı çalışacak bir yapılanmayı önermemiz çok değerli olacak çünkü size bir soru sormuştum, o soruya yanıt alamadım ama belki daha sonra yanıt verebilirsiniz. Bu 279 bin vaka içerisinde bulunan çocuklar, özellikle erkek çocukları maalesef büyüdüklerinde şiddetin faili olmaya aday bir şekilde ortaya çıkma potansiyeline sahip. O yüzden bizim her bir şiddet olgusuna hem de kapsamlı bir şekilde ve hemen hemen hepsinin de -rehabilitasyona ihtiyaç duyduğu bilindiğine göre- onları rehabilite edecek kurumsal yapıları da hayata geçirerek müdahale etmemiz gerekir. O yüzden, ben burada Sağlık Bakanlığı yetkililerine hem İçişleri Bakanlığıyla hem Adalet Bakanlığıyla hem de Aile Bakanlığıyla ortak bir eş güdüm içerisinde nasıl davranılacağına ilişkin bir mekanizma konusunda öneriler geliştirmesini beklediğimizi de söylemiş olalım. Biz de bu Komisyonunda bunu öneriler bölümüne kapsamlı yazmaya çalışalım, hatta buradan bir yasal düzenleme önerisi de çıkarmış olalım.

İkinci söyleyeceğim şey -Sayın Bakan Yardımcısının sözlerini çok değerli buluyorum- bu Komisyondan çıkacak nihai raporlar üzerinden Sağlık Bakanlığında düşecek görev ve sorumlulukları yerine getirmek üzere bir çaba içerisinde olunacağını duymak bizi çok memnun etti. Bu bağlamda eğer Sayın Başkan Vekilimiz uygun bulursanız hem yanıtlanamamış soruları bir bütüncül olarak Sağlık Bakanlığı yetkililerinden raporlamalarını talep edelim hem de bundan önce 2015 yılında ve 2022 yılında toplanan Komisyonların raporlarında Sağlık Bakanlığında verilmiş bazı görev ve sorumluluklar var, 2015 ve 2022 raporlarında verilmiş bu görev ve sorumluluklara göre “Sağlık Bakanlığı bu alanda neler yaptı?” Bu yanıtları da içerecek bir raporlamayı bize yaparlarsa bizim bundan sonraki değerlendirmelerimizi kolaylaştıracaklardır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Buyurun Serap Hanım.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan Vekilim.

Ben, bir soru, demin geldiğimizde... Gecikerek geldim, özür dilerim. Bakanlık yetkilisinin bir konuşmasına istinaden bir soru soracağım, bir de Sayın Kayıhan Pala Hocamızın açıklamalarına istinaden...

Kadın koruma evlerinden bahsettiniz. Yanlış anlamadımsa Türkiye’de 2 tane var; Ankara ve İstanbul’da, doğru mu?

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK BİLGİ SİSTEMLERİ DAİRE BAŞKANI BERRAK BORA BAŞARA - Seçilen pilot efendim; biri Ankara’dan, biri İstanbul’dan.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Öyle mi? Peki.

Şimdi, Sayın Başkan Vekilim, bu, kadın koruma evlerinden özellikle Ankara’da olana erişip orada inceleme yapmamızın kolay olacağını düşünüyorum yani bir toplantımızda eğer uygun görülürse, bir inceleme yaparsak, oranının amaca ne kadar hizmet ettiğini gözlemlersek belki...

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Notumu aldım Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Evet, ikinci tespitim de sayın hocamın yorumları üzerine. Kendileri dediler ki: “İçişleri Bakanlığının verilerinde 279 bin şiddet olayı 2024 yılının ilk on bir ayı itibarıyla” Sağlık Bakanlığının verilerinde ise bu rakam daha düşük “14 bin” civarında. Şimdi, bu rakamsal veriler birbirinden farklı. Bu, Sağlık Bakanlığının iyi çalışmadığı anlamına gelmiyor tabii, hocamın da belirttiği gibi; oraya yansımamış bu olaylar. Ben, bununla ilgili şunun cevabını merak ediyorum: Şimdi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçmeden önce Bakanlar Kurulu vardı. Bakanlar Kurulu karar verirken tek tek bakanlar ve başbakan dâhil bir hususu müzakere ediyorlardı, karara bağlıyorlardı ve belki bakanlıklar arası koordinasyon kolayca sağlanabiliyordu. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra Cumhurbaşkanlığı kabinesinde -bilmiyorum o toplantıların seyrinin nasıl olduğunu- orada mesela, diyelim ki işte bu, kadına karşı şiddeti önleme meselesi müzakere edildiğinde, Aile Bakanı, İçişleri Bakanı, Adalet Bakanı koordineli bir biçimde konuları ele alabiliyorlar mı? Çünkü şu an içinde bulunduğumuz Anayasa düzeninde yürütme organı adına tek karar verici Sayın Cumhurbaşkanı yani yürütme organı sadece Cumhurbaşkanından oluşuyor. Dolayısıyla böyle bir güçlük doğuyor mu? Ve eğer doğuyorsa bakanlıklar birbirleriyle koordinasyonlarını nasıl sağlıyorlar veya bakanlık bürokratları? Belki, Bakan Yardımcımızın bu konuda bilgisi vardır, cevap verebilir. Bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Buyurun Rukiye Hanım.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy’un, İstanbul Milletvekili Özgül Saki’nin Kamu Hastaneleri Genel Müdürü Emrah Ceviz tarafından yapılan sunumla ilgili görüşmelerde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - Şimdi, biraz önce bir vekilimiz “Siz eleştiriye tahammül edemiyorsunuz.” gibi bir şey söyledi. Eleştiriye değil biz teröre tahammül edemiyoruz, vatana ihanete tahammül edemiyoruz, hakarete tahammül edemiyoruz. Bunlar ayrı ayrı şeylerdir. Hakaret başka bir şey, eleştiri başka bir şey, vatana ihanet başka bir şey. Bu anlamda siz Komisyonun amacıyla ilgili, her iki toplantıda olduğunu ama bu dönem şimdi bu toplantının amacından sapabileceği gibi bir şey söylediniz. Yani sürekli cümle aralarında iğnellerseniz, sürekli

konuşulanları manipüle ederseniz zaten amacımızdan hepimiz de çıkarız ister istemez.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Manipülasyonun sizden geldiğini düşünüyorum.

RUKİYE TOY (Sivas) - Ama siz Komisyonun amacına uygun şekilde konuşursanız biz de zaten onu uygun konuşuruz. Cümle arasında iğnelerseniz bize de cevap hakkı düşer. Dolayısıyla, eğer biz konunun dışına çıkmak istemiyorsak hep birlikte, gerçekten uzlaşarak, gerçekten kadını düşünerek... Biz -her zaman bu toplantının başında da söylemiştim- mazlum kim olursa olsun mazlumun yanında, zalim de kim olursa olsun zalimin karşısında duran bir anlayışa sahibiz. Haklı olduğunuz yerlerde; evet, doğru, biraz önce söylemiştim zaten. Evet, haklısınız, bunla ilgili Bakanlığımız ne yapabilir, birlikte bir amaca ulaşabiliyoruz ama sürekli siz cümle aralarında eleştiri değil; iğneli, hakarete yönelik şeyler söylerseniz tabii ki ister istemez bu da bağlamından çıkar, amacından çıkar.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Tek bir hakaret sözcüğüm yok. Ben bunu, kendi öz eleştiriniz diye anladım.

RUKİYE TOY (Sivas) - Siz zaten geldiğinizden beri sürekli bunu yapıyorsunuz ama diğer arkadaşlarla biraz daha uzlaşabiliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Konuşuyor şu anda, lütfen....

RUKİYE TOY (Sivas) - Ben konuştuğum zaman siz ama bakın...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - “Geldiğinizden beri...” gibi bir cümle kuramazsınız.

RUKİYE TOY (Sivas) - Kurarım zaten çünkü öyle, gerçek de öyle.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Kuramazsınız, hayır, kuramazsınız.

RUKİYE TOY (Sivas) - Bakın, ben konuştuğum zaman siz dinlemiyorsun ya da demin arkadaşlarımızın, Hocamın da Vekilimin de sözünü kestiniz.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Son ana kadar dinliyoruz gördüğünüz gibi.

RUKİYE TOY (Sivas) - Siz konuştuğunuz zaman biz dinliyoruz. Dolayısıyla hepimiz usulüne uygun hareket edersek daha doğru olur diye düşünüyor, teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

8.- Oturum Başkanı Asuman Erdoğan'ın, katkı ve katılımlarından dolayı katılımcılara teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ASUMAN ERDOĞAN - Evet, çok zorlu bir komisyon toplantısı sonunda ben artık katkı ve katılımlarından dolayı Sayın Bakan Yardımcımıza ve beraberindeki Bakanlık temsilcilerine, tüm Komisyon üyelerimize teşekkürlerimi sunuyorum.

Komisyonumuzun gündeminde görüşülecek başka bir konu bulunmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.16